

talaia
agrupació excursionista
VILANOVA I LA OELTRO

REVISTA D'EXCURSIONISME

Núm. 273 - JULIOL-AGOST-SETEMBRE 2001

el buen tapeo

Direcció
Fernando Gómez Orejuela
A l'hostaleria des del 1965

Els dimecres tancat per festa setmanal

Pelegri Ballester, 19-21
08800 Vilanova i la Geltrú
Barcelona
Tel. 93 815 62 02
www.elgiraldillo.net

TECNICS

INSTAL·LACIONS, S.C.C.L.

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

AIRE CONDICIONAT

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

**F
05**

 607 298 548 - 93 814 32 46

Picapedrers, 3 - 08800 Vilanova i la Geltrú

NO LIMITS

S P O R T

Estem amb tu

10% dte. per a tots els socis

Vilanova i la Geltrú
Rbla. Ventosa, 3-5
Tel. 93 810 65 18

Vilafranca del Penedès
C/ Santa Digna, 3-5
Tel. 93 817 21 50

FEROPTICA

Professionals de la visió

EL PERQUÈ DE LA QUALITAT

EL PERQUÈ DE LA VARIETAT

EL PERQUÈ DE MOLT MÉS

**LA PARELLA DE VIDRES DE
SOL GRADUATS 4.900 PTES.**

c/. CAPUTXINS, 36
VILANOVA I LA GELTRÚ

ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1 H.

VIDRES VILANOVA

route

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 893 17 96

OFICINES I VENDA

Pare Garí, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99

la lionesa

PASTISSERIA

Santa Eulàlia, 6 - Tel. 93 893 02 99
VILANOVA I LA GELTRÚ

CENTRAL DE VIAJES, S.A.

**LA VOSTRA AGÈNCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MÉS DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIÓ I VAIXELL**

**OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'AE TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!**

**C. Sant Gregori, 10 - 08800 VILANOVA I LA GELTRÚ
Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07
Adreça electrònica: abaeza@centralvia.es**

Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
Fax 93 814 53 82
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
<http://www.geocities.com/aetalaia>
a/e: aetalaia@suport.org

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

JULIOL - AGOST - SETEMBRE DE 2001 • Núm. 273

EDICIÓ
Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT
Salvador Belchi i Ibáñez

SECRETARI
Elio Perea i Povedano

CONSELL DE REDACCIÓ
Josep Blanes i Minguez
Salvador Buti i Papiol
Blanca Forgas i Puigvert
Carles González i Nogués
Agustí Poch i Parés
Joan Raventós i Hill
Jordi Vidal i Simon

IMPRESSIÓ
Gràfiques Llopert
C. Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Ànoia
Tel. 93 891 03 12
DIPÒSIT LEGAL
B-24.619-90
PREU DE VENDA
500 PTA
TIRATGE
600 exemplars

Foto portada: L'Angel Vedo a la via Mescalito
de la paret del Capitan (Yosemite).
Autor: Julián Marmol

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencioni el nom de la revista, el títol de l'article i el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'A.E. Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indicarà el títol de l'article i el nom i cognoms (o pseudònim) de l'autor/a. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines.

El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o diapositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor/a aniran escrits en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al dors de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a molt a final del segon mes de cada trimestre: febrer, maig, agost o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En col·laboració amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

- 5 EDITORIAL
Consell de redacció
- 6 RIERES, RIUS I L'EBRE
Antoni Ordovàs
- 9 YOSEMITE'01 CALIFORNIA
VIA MESCALITO "NAIT"
Angel Vedo
- 16 ASCENSIÓ AL TEMPESTATS
Jaume Esteban
- 18 ELS BALLESTER I ELS "COLOMA"
Vicenç Carbonell
- 21 PARET DELS DIABLES
VIA TIM: UN VIATGE PER LA SELVA
DE MONTSERRAT
Toni Castelló
- 24 LA RUINETTE:
EL MIRADOR DELS DÉUS
Joan Toledano
- 27 RECORDANÇA:
JOSEP CALLAU I VENTURA
Antoni Ordovàs
- 28 EL PAPA ESTÀ BOIG
O EL BATEIG D'ALTA MUNTANYA
*Gemma Burcet, Martí Burcet
i Jordi Burcet*
- 30 ASCENSIÓ ALS CLARABIDES
I AL PIC DE GIAS
Mar Buti
- 32 RUTA ALS PIRINEUS
Joan Toledano
- 37 CRÒNICA DEL "COTARRO" TALAIENC
Consell de redacció
- 40 ERA VAL D'ARAN
Josep Blanes
- 47 ELS ALPS: QÜESTIÓ DE SORT
I DE BON TEMPS
Xavier Galisteo
- 51 UN DIA AL MONTARDO D'ARAN
Salvador Baig
- 54 SAAAMMM!!! AL PERÚ
Robert Masana
- 60 GR-107 Camí dels Bons Homes
L'HOSPITALET - MERENÇ
DE LES VALLS
Agustí Poch
- 64 NOTÍCIES I COMENTARIS
Consell de redacció

Organitzar una activitat és sempre interessant per a una entitat, però el que realment resulta profitós és la continuïtat, el fer la feina durant anys, creant una tradició, un hàbit, una modalitat d'excursió, etc.

Això és el que ha passat amb un tipus d'excursió que es va iniciar fa 20 anys a la Secció de Cultura i que aquest mes d'octubre celebra la 40a edició. A unes excursions se'ls va posar el nom de "Coneguem Catalunya" i durant aquest temps, amb una periodicitat de dues vegades l'any, s'han anat fent de forma continuada.

En aquell moment, fa vint anys, l'activitat col·lectiva de la nostra entitat era poca i aquelles excursions van ser l'inici de moltes coses, les sortides amb autocar van trencar la tendència cap a un individualisme massa accentuat.

La perspectiva dels anys ens permet veure que aquella iniciativa modesta va tenir molta més transcendència de la que es pretenia, però el veritable mèrit cal veure'l no en el fet d'haver començat, sinó en la continuïtat, en els vint anys de tossuderia per mantenir-les.

És el mèrit que té, per exemple, la nostra revista amb els seus 273 números, la nostra 43a Marxa per Descripció o la XII Caminada Popular, etc.

En la continuïtat de les activitats hi ha la base per a la continuïtat de la pròpia entitat.

RIERES, RIUS I L'EBRE

Hi ha gent que se sent atreta a caminar per qualsevol extensió de la natura, i per excel·lència ho són els excursionistes-muntanyencs, a qui els tibia amb preferència el món de les muntanyes. Això no vol dir, però, que l'aridesa extrema dels deserts o dels climes gelats no pugui deixar-te decebut, ans al contrari. Així mateix, l'aigua juga un paper preeminent allà on arriba la seva essència vivificant. Les crestes, carenes o canvis de vessant són, per efecte natural, les distribuïdores de la ramificació hidrogràfica que, amb més

o menys longitud de curs, acabarà obrint-se pas fins a la mar.

El Garraf, la nostra comarca, no és precisament un territori on abundin cabals d'aigua de gaire importància. En les primeres excursions que fèiem durant els anys penosos de la nostra postguerra, efectuàvem llargs recorreguts per aquest massís calcari, i una de les rutes preferides era la riera de Jafra, perquè el seu curs era un vial de penetració magnífic per a dur a terme una travessada fins a Begues i davallar tot seguit pel Bruguers,

la font de Ferro i Gavà. I aquells 'afluents' que nodreixen l'artèria garrafenca -si cal més esquerps que la llera mare!-: el Carxol, el Bruc, el fondo de Vallgrassa o el de les Conques, que només omplen els seus fondals en alguna ocasional barrumbada tardorenca. Una aparença sorprenent en veure els llits a voltes amuntegats de còdols grans i polits, pedregam arrodonit que donava la impressió que, de sempre, hi hagués hagut una riuada d'impetuosa continuïtat. La vegetació que voreja les margedes no és ni de bon tros formada per arbres de

Un canal de reg del delta de l'Ebre, fotografiat en la IX sortida del cicle 'Coneguem Catalunya', el mes de maig de l'any 1985. Foto: Àlex Talsia

Tal com mostra la fotografia, el dia 12 de març de 1950 es podia caminar pel mig del pantà de Foix, sobre 8 metres de sediments. Foto: Ramon Lozada

ribera, però sí d'una mostra d'ornamentació exòtica d'acord amb tan singular massís. I aquells cims alts i aplanats de Penyes Roges i Penyes Negres (sempre m'han encuriósit els seus erms penya-segats) abocats damunt l'ensotat de la vall... Tanmateix, la riera de Begues va serpentejant i, de tant en tant, excavant pregones codolles, buides, esperant que s'omplin amb algun aiguat torrencial.

El primer contacte amb un riu de certa aportació fou el Foix. Pel maig de 1946, a causa d'una temporada plujosa, el riu es va sobreixir del pantà i baixava curull, feia goig de veure transcórrer les clares aigües pel meandre tan pronunciat que envolta l'ermita de Lurdes.

L'octubre del 49 portàrem a cap una sortida a Pontons. El transport fou a dalt d'un camió, mitjà que aleshores era permès, amb uns taulons fent de seient per a una trentena d'ocasionals excursionistes (una iniciativa que organitzà aquell grup d'amics excursionistes orfes de tota institució) tot cercant horitzons més llunyans. Arribats a Pontons, seguirem a peu la riera homònima, un dels afluents importants del Foix, fins a les Dous, a

prop de Torrelles.

El Foix, que neix a les muntanyes prelitorals, des d'anys manté cabals desiguals que són regulats per l'embassament que duu el seu nom, una presa que tanca la vall des del 1928, ran la carretera de Vilanova a l'Arboç.

El 12 de març del 50, el pantà de Foix era completament sec. En l'excursió que férem aquell dia, dinàrem a la font d'Horta, i en el regrés començàrem a caminar pel llit del pantà, just on comença o acaba la cua, dessota de Castell. El riu duia un fil d'aigua tan minso que era absorbit pel fanguisar central de l'ampla esplanada. Els set companys que participàvem en l'excursió engegàrem a transitar pel centre de la vall o de l'eixut embassament, una superfície de fang ressec, clivellat en un seguit de més de tres quilòmetres. En apropar-nos a la presa, el sòl continuava superficialment sec. Les clivelles, però, s'intuïen fondes, i en donar la passa d'illot a illot donava la sensació de trepitjar un flam. Aproximadament hi deuria haver 8 metres d'espessor de llot (segons la numeració que s'assenyala en l'escala que comunica al capdamunt de la presa) que s'havia acumulat

en el transcurs dels 22 anys que feia del tancament de la vall. El nivell a vessar marca 27 metres. Tocàrem el mur de contenció. Només restava un bassol d'aigua pudenta d'uns dos metres de rodona, amb algun peix putrefacte al seu redós.

Alguna vegada he pensat, si s'hagués trencat el crostam aparentment dur, allò es podria haver convertit en un malson d'arenes movedisses? Tot i ésser un jovent força conscient, l'aventura pel desconegut l'induí a sortir del camí fressat.

Altres rius s'afegiren a la llista de la descoberta: l'Anoia, la riera de Rupit, el Brugent... I esperant el torn, seguirien els rius de caràcter pirinenc.

Reculant en les percepcions sensibles de la infantesa, hom admirà l'Ebre en creuar-lo per Móra la Nova en la primavera del 40, des de dalt d'un tren fumejant. Durant un bon trajecte, el comboi seguí pròxim al riu. Una cinta blava, el curs del gran riu que no et cansaves de mirar; ara més a prop, ara més llunyà, vorejant els terrampers relleus del muntanyam adust. Estossejant, el tren remun-

Travessant l'Ebre per anar cap a Garcís, en la 4a etapa del GR 7-1 (gener de 1992). Foto: Blanca Forgas

tava la vall per la riba dreta, ajustant-se als seus revolts. Passava per Flix, Riba-roja... Prop de Faió, el Matarranya fa l'aiguabarreig en un angost i feréstec paratge, i el tren travessava aquest afluent que neix als Ports de Beseit.

Panoràmiques fantàstiques percebudes des de la finestrella mig oberta o tancada per on penetrava una polsina de carbó expel·lit per la màquina de vapor d'un tren correu lentíssim que no podia arrossegar la corrua de vagonets. Després, l'Ebre es perdé de vista en la gran corba que fa a Mequinensa, per retrobar-lo definitivament a la Zaida, on la reverdejant depressió s'obria obertament vers Saragossa.

I havent anomenat l'Ebre (tema de crispada actualitat), exaltem també la meravella del seu delta que, vulguis o no, et fa reflexionar. Aquesta superfície que sembla anivellada per un tiràs enorme, planta cara a la mar en molts llocs, a l'avantguarda dels sorolls amb només 10, 30, 50 cm. o a un metre sobre el nivell de les onades. Quant de temps ha trigat el riu a formar aquesta generosa esplanada on viuen gran quantitat d'espècies animals pròpies d'aquest hàbitat tan singular?

Se sap que en els últims segles, per diverses raons, l'erosió a la part mitjana del riu afavorí les intenses aportacions de material al·luvial que han configurat l'extraordinària planúria. Durant el segle vint, però, s'han construït preses com les de Flix, Riba-roja, Mequinensa

i alguna altra. Aquests murs retenen en bona part els llims i l'empenya que el riu, en lliure baixada, endinsava en la mar per guanyar terreny i fertilitzar-lo. És una lluita aferrissada perquè la mar no és dóna mai per vençuda i té la paciència geològica per recuperar el que és seu.

Necessitem l'energia del riu per moure la societat en què vivim i fer servir canals de reg per a les comarques llandants o de subministrament d'aigua per alguna populosa urbs ubicada a raonable distància. I compte!, perquè l'Ebre no sempre baixa de gom a gom i l'estiatge pot arribar a ser dur. Recordem aquelles fotos històriques on es veuen les forces de la República creuant el riu a gual per l'indret de Miravet en la dramàtica batalla de l'Ebre. Ben present que ho deu guardar en el record, algunafortunat supervivent.

Però... la visió d'aquesta cinta blava que pareix inesgotable pot induir a intervencions de cobdícia; la temptació per esventrar (com diu la fàula) la gallina dels ous d'or. Ara plana, de fa poc, com un auguri amenaçant, un anomenat Pla Hidrològic Nacional que intenta emprar una part del cabal de l'Ebre per dur-lo a regions llunyanes del sud de la Península. Potser fóra més sensat reforestar moltes zones estepàries de la pell de brau per crear un clima més propici per atraure la pluja.

Abans que res, s'hauria d'ha-

ver fet un desgreuge amb els secans de l'Aragó que travessa l'Ebre, on no s'ha sabut o no s'ha volgut aprofitar més l'aigua. Un deute pendent que ja clamava Joaquim Costa en el segle dinou.

Als responsables de les decisions serioses els hauria de moure una pregonera reflexió. Si el riu ja està manipulat per generar energia i distribuir reg, deixem-lo en pau. Quan l'Ebre baixi la guàrdia, la mar guanyarà. Ja ho fa. A l'Ebre no li sobra ni una galleda d'aigua; la salinitat comença a remuntar pels planells del delta. Cap compensació milionària podria retornar la terra que sembla surar mar endins. Els poders públics de torn haurien de recogitar, amb humilitat, per reconèixer quan un projecte és desraonat. Ningú no té el dret de desmuntar un entorn que expandeix vida per a la gent que habita en les terres del Baix Ebre. El delta i el riu que l'ha fet no té res de sobrant, i aquest tros tan valuós de la nostra geografia ha de quedar per dessobre alteracions agressives. La gent que viu del que dóna un medi especial mereix tot el respecte, i ara tem un cop baix a la integritat d'una àrea admirada que, amb vocació ferma, tothom hauria de protegir.

Els excursionistes, per sort, tocats en la majoria dels aspectes de bonhomia inherent, sempre han demostrat sensibilitat per defensar els valors de la Natura i d'altres avinents del conjunt cultural, i és ben patent la seva actuació; excursionistes i escriptors compromesos en l'ecologia i en el medi ambient, mots de recent significació i que ja eren un annex de l'excursionisme primer.

Si gairebé tothom conegués una mica més el país on viu, la seva història, els seus anhels, els seus costums, absorbit en bona mesura a través d'una geografia descoberta a salm de gambada... Aleshores molts dels absurds no foren possibles.

Antoni Ordovàs
Estiu de 2001

YOSEMITE'01 CALIFORNIA VIA MESCALITO "NAIT"

LA TRILOGIA CATALANA

Bona preparació per anar a la vall sagrada. Comencem per la via Juper, 1a integral, i l'última de Regina, i a més 1a repetició adrenalina a tope i festa del SAMBARI-NAIT.

Arriba l'hivern, petates a tope i ens n'anem a la vall sagrada catalana: Mont-rebei, via Olmo-Picazo a la Paret de Catalunya. Aproximació pel Pont de Montanyana, embarrancada de furgo al camí, fang i aigua tot junt, bivac amb "palomo", aconseguim treure la furgo i, plovent, abandonem el congost. Una setmana per manxar-li, però plou, què fem?, i marxem cap a Vilanova de Meià; desploms i sostres i no ens mullem. Quina via fem? El Víctor (el nen) ens enganya i ens posem a la 4a dimensió, una via oberta pels germans Dominic. Diuen que un gavatxo l'ha repetit en solitari, bé, doncs, fem la 2a repetició. Comença el Víctor, li toca el sostre, "plomo tras plomo y tiro porqué me toca", algun ganxo. A4 del Dominic, 9 hores per fer 20 metres.

Al dia següent li toca al Julián, A3+, això diuen, set passos de ganxo seguits i per fi un plom que li salva la vida; és broma, que vingui Déu i ho vegi, dues jornades amb pluja i dos llargs.

L'endemà em toca a mi el passeig per un altre A4: fissura, pitó i pitó, algun plom, xapo un espit d'una altra via que es creua, "Wuait", i em poso sota el sostre, ploms, co-

perts, passos de ganxo picats; i supero el sostre, un pitó fins l'ànima i reunió. Ja hem superat els desploms, el Víctor li manxa un altre llarg i baixem.

El dia següent jumem 100 metres de desplom, sembla que estiguem a l'avenc del Bruc. Li toca al Julian un A2+, que per mi és la tirada més forta de la via, quatre ploms en un metre quadrat, i després de 4 hores, reunió. Ve el *palomo* de veritat i comença a nevar als últims llargs, un desplom que acaba en unes plaques, el nen que està com una moto i cim, "Wuait". Marxem cap a les Borges Blanques, ens posem guapos i anem a celebrar el 30è aniversari del GEAM. Sense paraules.

Primavera, Setmana Santa, ens n'anem a la Santa Muntanya de Montserrat.

Paret de

l'Aeri, via Mirall Impenetrable, el Víctor, el Pere i el Angel. El paradís de l'"artifo", 7 llargs molt ben reeixits. 1r llarg, el Pere; bivac al bosquet suspès, dos bivacs a la paret, el somni de qualsevol escalador, harmonia, algun "roce" entre els meus col·legues els masters, però tot és broma.

El dia de la mona, l'últim llarg

Via Juper a la Roca Regina. Foto: Víctor (Saja)

VILANOVA DE MEIÀ - ROCA DELS ARCS
Via "Entrada en la 4ª Dimensión" (235 m. ED/A4)
1ª ascensió per Dominique y Alexandre Brou-Mauret (30-12-94)

ROCA REGINA (MONTSEC D'ARES)

VIA JUPER A3+ 6b+ 325 m

Oberta els dies 12, 18, 19,
25 i 26 de març de 1995

per Pere Campanera
i Julián Marmol

Horari: un bivac

Material:

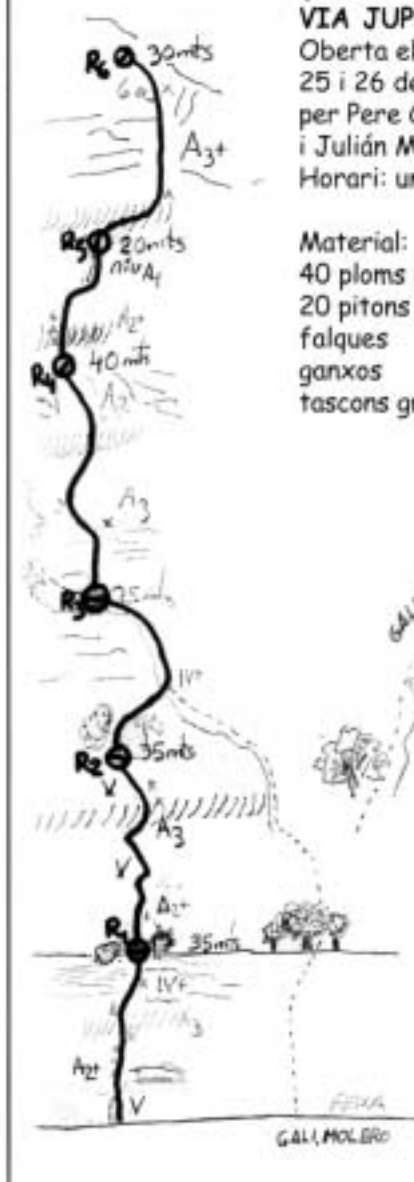
40 ploms (10.16.18)

20 pitons variats

falques

ganxos

tascons grans

Via 4a Dimensió, de la Roca dels Arcs, el dia del sopar del 30è aniversari del GEAM. Foto: Angel Vedo

El Pere Dot i l'Angel Vedo a la via Mirall Impenetrable. Foto: Cíctor (Saja)

L'Angel, el Víctor i el Pere al cim de la via Mirall Impenetrable, a l'Aeri de Montserrat. Foto: Angel Vedo

em toca a mi, li diuen el "Mar de los Sueños", plom i plom, reciclats per donar més moral, aconseguixo posar un pitó retallat fins l'ànima; ja tenim el Mirall. "Papeo" en el casal del Bruci, 4 bacardis a l'Écus de Vilanova.

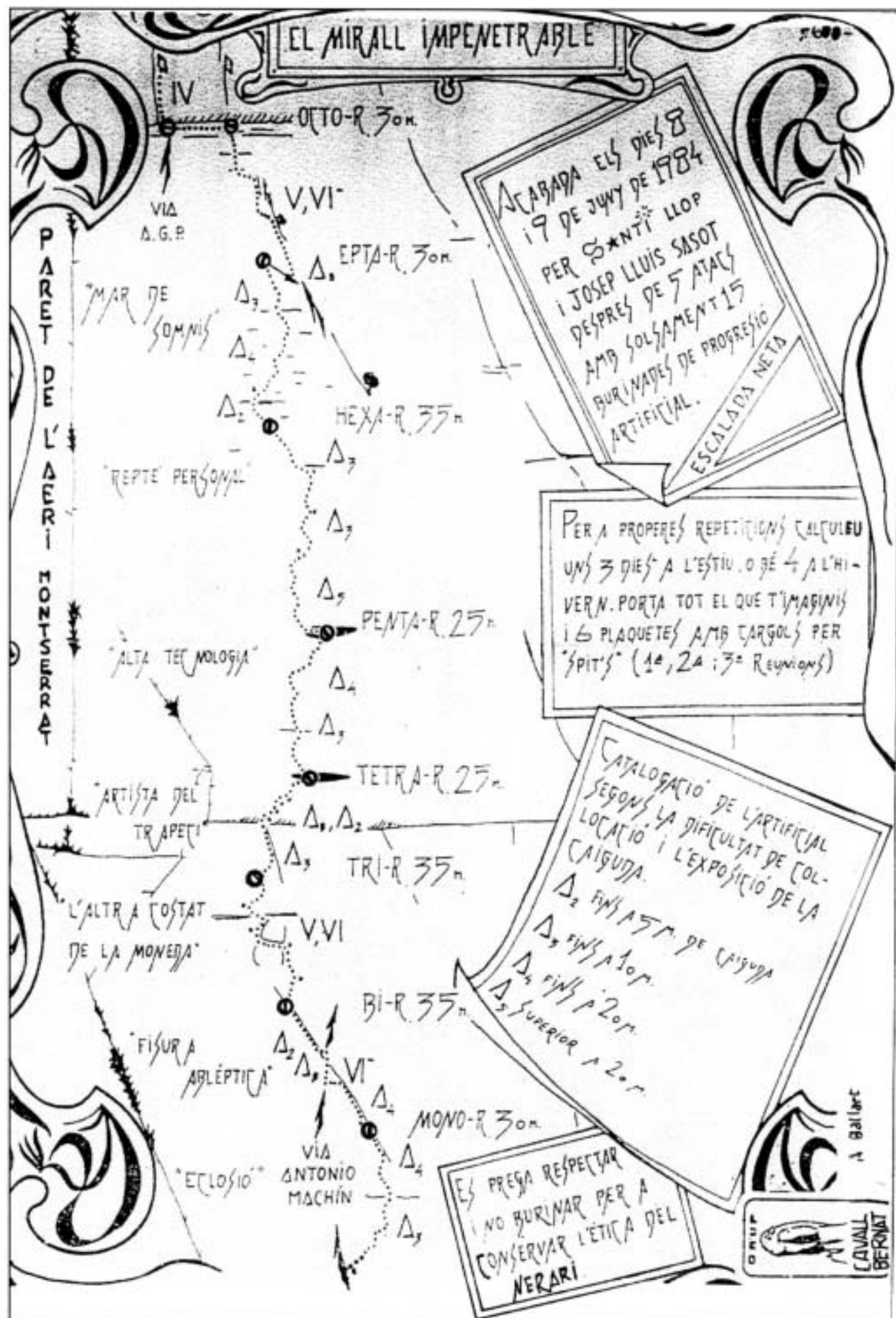
Sempre ho dèiem, de tornar al Capitán, però aquest any tocava. Gent encantadora, el Julian que no sé com m'aguanta, l'Analisa i la seva nena, la Joana. Sis armaris i la motxilla de mà, ja estem al Prat, el somni comença.

Passem el "charco" fins a Atlanta, passem la immigració, el poli no em mira bé, Capitat Bigwall "sambarinait". Un cigarret en una habitació de l'aeroport, sembla gent d'un altre món. Per fi San Francisco, ens barallem amb els petates, pillem un cotxe, motel i el dia següent la nostra vista al·lucina. La vall sagrada Capitán, el Half Dome, que bé que deurien viure aquí els indis, en aquest paradís.

Guardem el menjar en caixes metàl·liques i muntem una tenda perquè dormi bé la Joana, que és l'artista invitada. Quan sigui gran i torni, ja serà casa seva.

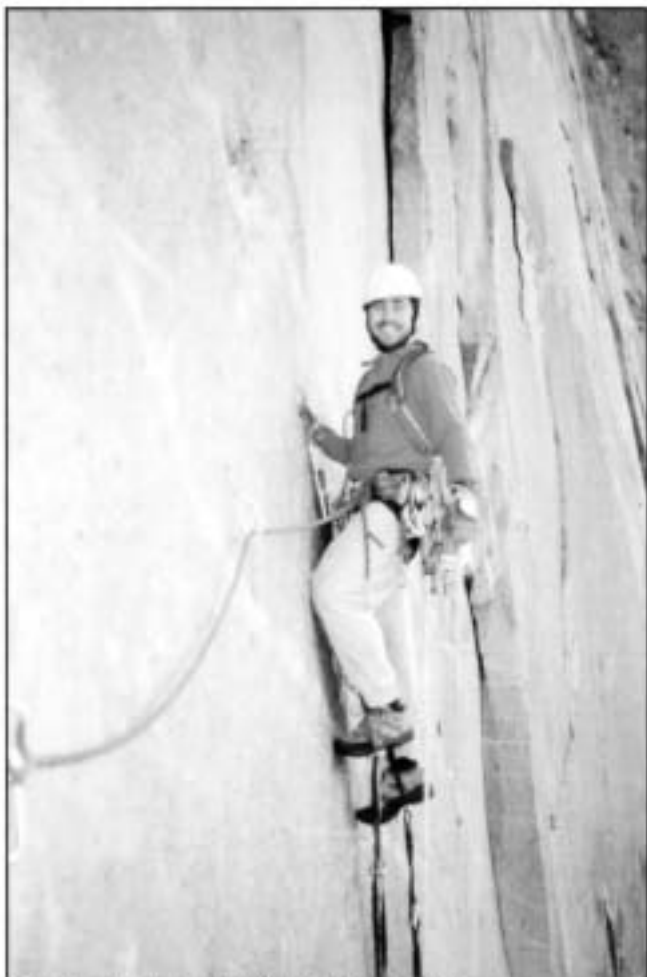
Bivac davant de la caseta dels rangers. Ens donen una parcel·la junt amb una parella nipona, gent encantadora. Ens ho prenem amb calma, el Julian és molt metòdic, ja tenim el mono diari, agafem les ampolles per a l'aigua i les omplim; tot està a punt per a les diagonals a la paret. Trobem dos col·legues catalans, el Sam i company, que estan com una moto; volen fer la trilogia i ja han pujat la Nose, la Zodiac i els queda la Regular del Half Dome. També la van fer, la joventut vola.

Ens deixen al peu del Capitán i fem el primer porteig amb els bidons d'aigua per no quedar-nos secs. Tornem al parc, al Camp IV, fem dit i ens para un lanqui amb un cotxe que sembla una vàlvules, di-

Paret del Capitán. Foto: Julián Marmol

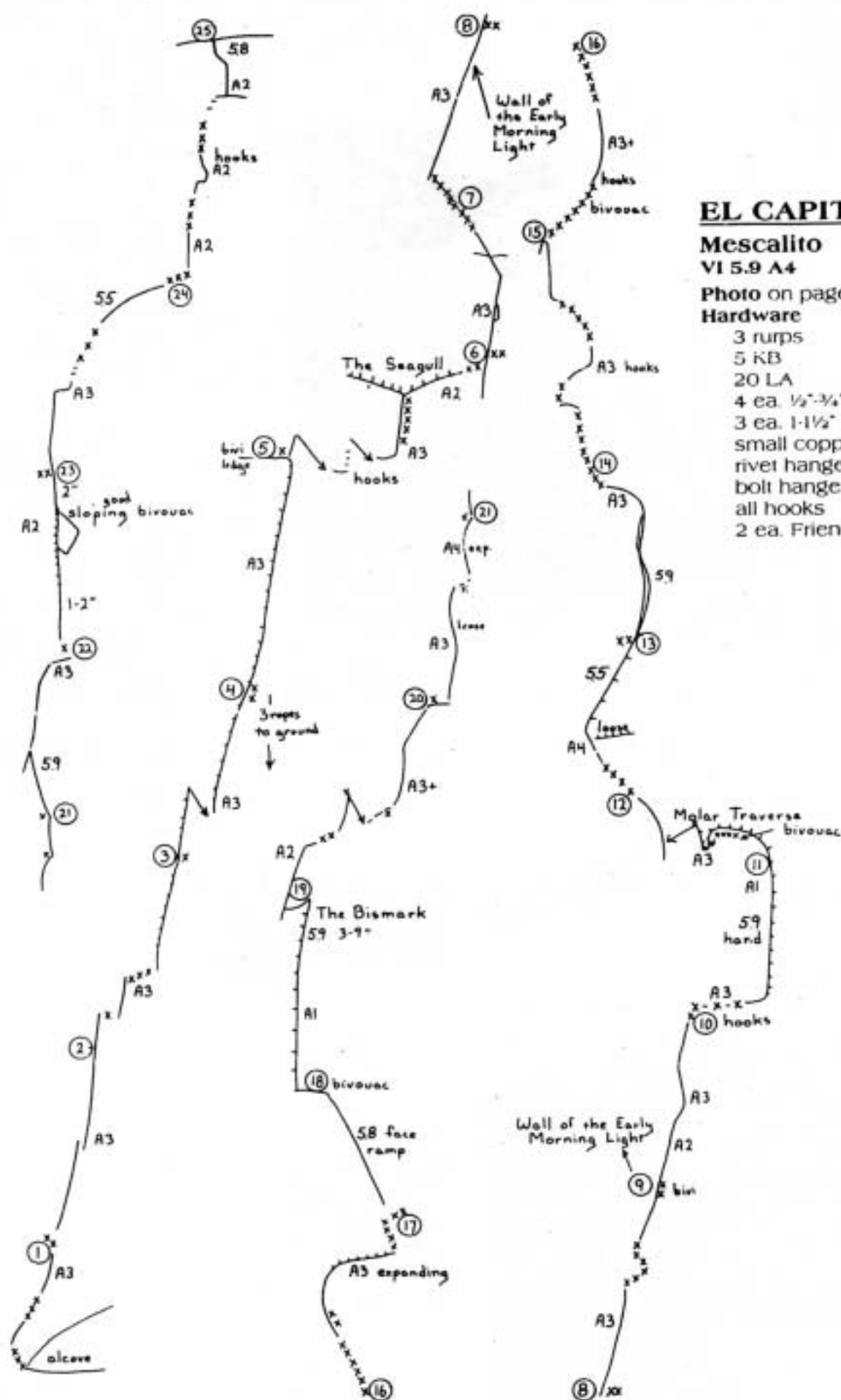
El Julián penjat a la paret del Capitán. Foto: Angel Vedo

Un dels del bivacs de la via Mesquita del Capitán. Foto: Julián Marmol

Progressió per la paret del Capitán. Foto: Julián Marmol

EL CAPITAN

Mescalito

VI 5.9 A4

Photo on page 138.

Hardware

- 3 rups
- 5 KB
- 20 LA
- 4 ea. $\frac{1}{2}$ "- $\frac{3}{4}$ "
- 3 ea. 1-1 $\frac{1}{2}$ "
- small copperheads
- rivet hangers
- bolt hangers
- all hooks
- 2 ea. Friends

Un dels llargs d'A4 de la via Mescalito. Foto: Julián Mírmol

L'Angelito sortint d'una reunió a la via Mescalito. Foto: Julián Mírmol

uen que va de "parti". Preparem la porno, aliens, camelots, tascons, ganxos; no ens falta de res. Omplim més de 50 kg amb el material i aigua. Anem fent amics al Camp IV, un danès ens ajuda a fer un porteig fins al peu de la paret. Bivac al peu de la Mescalito, sembla una gran bauma i el Capitán a sobre nostre.

Comença el Julian el primer llarg, ganxos i algun "plomito", la tàpia va bé; faig el segon llarg que està ple de copers. Ens adonem que ens falta una altra estàtica i baixem. Tornem al camp IV, comprem una estàtica prima i ja ho tenim tot. Dos llargs més i muntem el primer bivac d'hamaques, portem molt pes, però la paret val la pena. La Mescalito va agafant color, fissures, llastres, els aliens s'acaben, microtascons, les diagonals funcionen, ànim Julian que ja és nostra. Els pènduls són "pan

comido", al Julian l'enredo i es fa els A4, però hi ha algun A3 que té molt color.

Tot és una cerimònia, el que costa més és muntar les hamaques, ens sobra temps cada dia, però no volem que s'acabi, ens ho estem passant "Wwait". Passem el Bismark, un taco a la sortida ens salva la vida. Començo l'altre llarg, un pèndol i ve la microfissura d'A3+, muntem bivac i el dia següent uns quants aliens i reunió. Lluna plena a la tàpia, i el tren dels turistes no para de tirar fotos, sembla un flash gegant.

Últim dia, ens queden tres llargs, començo jo, anem agafant altura, se m'acaben els ninos i munto reunió, patates a dalt, ja pesen menys; acabo el llarg, un flanqueig de llastres i per l'últim llarg. Li toca al Julian un A2+, una fissura microscòpica. Ja li val, l'A2, va rene-

gant com és normal, tres espits seguits i ve el pas "Wwait" de ganxo per agafar un altre espit; les "lajilles" han saltat, el Julian munta l'estàtica amb un mosquetó tot ple de ganxos a la caça de l'espit; no funciona, dos pitonillos i "Wwait", ja tenim la Mescalito un espit i un altre espit i cim!

Júmars, apianem el petate i el nostre somni s'ha fet realitat, bivac al cim, mirant el Half Dome, "SAMBARINAIT", no hi ha paraules. Un dia d'equipament, 7 bivacs a la paret i un bivac al cim, 27 llargs de corda "SAMBARINAIT"!

Vull agrair a tota la penya que ens ha deixat material, perquè gràcies a ells s'ha fet realitat el nostre somni. Mescalito "Nait", Disneyland - Tijuana i Ensenada per celebrar el Capitán.

Angel Vedo

ASCENSIÓ AL TEMPESTATS (3.296 m)

Aquesta ha estat la tercera sortida que he fet amb la Secció de Muntanya. Les excursions d'aquesta Secció sempre em provoquen uns sentiments ambivalents. Per una banda, puc contemplar uns paisatges i unes panoràmiques impressionants, des dels cims de les muntanyes, a més de tres mil metres; per altra banda, grimpar representa tot un obstacle difícil de superar, però com que em diuen que és qüestió d'acostumar-s'hi, hi continuo participant.

L'objectiu d'aquesta excursió de dos dies era el Tempestats. El primer dia, faríem una aproximació des del refugi de Vallibierna fins al llac de Llosàs; i l'endemà, pujaríem al cim i baixaríem fins al punt de partida.

Els vuit participants vam sortir a dos quarts de deu de l'estació de Vilanova, sense fer gaire cas de les previsions meteorològiques que anunciaven tempestes per al cap de setmana. A dos quarts de dues, vam arribar a Benasc, i com que l'autobús

no sortia fins a les tres, vam decidir d'anar a dinar tranquil·lament a un restaurant, perquè aquest seria l'únic àpat decent en dos dies. Vam agafar forces i ànims, malgrat que el cambrer no era gaire simpàtic ni tenia sensibilitat lingüística per les altres llengües oficials diferents del castellà.

A les tres en punt, vam pujar a l'autobús amb tot l'equip. La primera sorpresa va ser el preu del bitllet: mil vuit-cents pessetes, anada i tornada. Amb aquest preu no m'estranya que fóssim els únics passatgers del trajecte, i que esdevingués un tema de conversa reiteratiu durant tota l'excursió. Però veient l'estat de la pista, que estava plena de pedres i clots, que feien sacsejades continuament a l'autobús, com si fos una atracció barata d'un parc recreatiu, teníem molt clar que resultava impossible fer el trajecte amb un altre mitjà de transport alternatiu.

Un cop en la petita esplanada del refugi, ens vam distribuir les ten-

des i vam començar l'ascensió per la prolongació de la mateixa pista per on ens havia dut l'autobús, la qual s'interomava en un bosc ple d'arbres robusts i d'una gespa magnífica. El murmur d'uns rierols acompanyava els nostres passos.

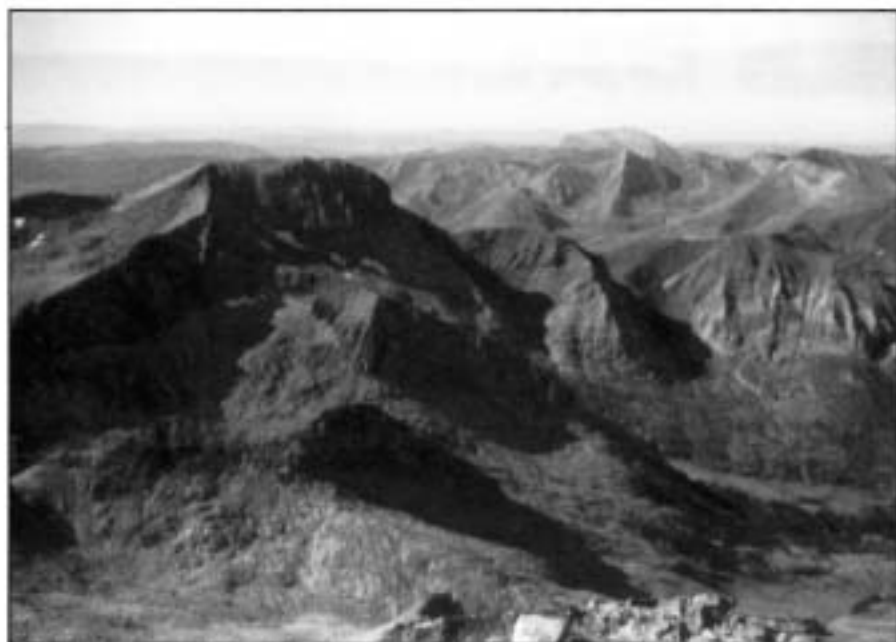
Poc després, i conforme anàvem pujant, la pista es transformava en camí i els arbres disminuïen, fins pràcticament desaparèixer quan vam arribar a la pujada del llac de Llosàs, on les pedres assumien tot el protagonisme. Aquesta pujada tenia un grau d'inclinació considerable i va resultar molt feixuga, sobretot pel pes de les tendes.

Quan vam arribar al primer llac de Llosàs, que era el més gran i estava encastat en la paret de la muntanya formant una mena d'entrada a una cova, vam recuperar forces per continuar fins a l'altre llac, on teníem previst instal·lar el campament base. Aquest trajecte consistia en una tartera per sota de la qual corria l'aigua, i feia d'entrada a la petita vall on era el segon llac de Llosàs, que estava envoltat d'altres muntanyes. A l'arribada, vam deixar les motxilles i les tendes i vam prendre el sol. Com que aquest continuava el seu camí, ens obligava a desplaçar-nos muntanya amunt si volíem continuar gaudint de l'escalfor dels seus raigs. Vam practicar aquest joc improvisat fins que el sol va desaparèixer darrere una seralada. Aleshores era el moment de muntar les tendes i preparar el sopar.

La temperatura va començar a baixar i ens vam preparar per combatre el fred amb diferents mètodes: prenent un "Sopainstant", fent curtes passejades, saltant, sopant dues vegades o fumant una pipa. Quan es va fer de nit, aleshores vam poder con-

Gelera del Tempestats i cim del Margalida des del Tempestats. Foto: Carlos González

El Vallibierna i la Toca de las Culebras des del cim del Tempestats. Foto: Carles González

El grup al cim del Tempestats amb l'Esplanada d'Aneto al damunt. Foto: Carles González

L'estany de Liosàs. Foto: Carles González

templar les estrelles en tota la seva brillantor, perquè no hi havia cap núvol ni cap llum elèctrica que pogués entorbolir ni obstaculitzar el camp visual. Clarament es podia distingir l'Ossa Major, la Via Làctea i altres estrelles més petites que omplien tot l'horitzó estel·lar. La imatge era impressionant, sobretot per a aquells que acostumats a viure en una ciutat ben il·luminada només poden veure una petita part dels estels que existeixen. Després vam anar a dormir acompanyats pel so constant dels rierols que ens envoltaven.

Al dia següent vam matinar per atacar la pujada al Tempestats. La Carne no es trobava gaire bé i va preferir quedar-se. Tots els altres vam començar a caminar amb empenta ja que les motxilles pesaven menys perquè havíem deixat les tendes. El desnivell era fort i aviat vam fer unes quantes parades per prendre aïll i descansar una mica. L'últim tram era el més problemàtic, perquè s'havia de fer grimpant per unes pedres que es despenien i no es podien agafar amb un mínim de seguretat. A pesar de les dificultats, vam arribar tots al cim, on vam gaudir de la gran vista panoràmica que ens oferia; però, per poc temps, perquè de seguida van aparèixer quatre excursionistes francesos que van omplir el poc espai disponible. Davant aquesta aglomeració, vam decidir començar la baixada, després de fer-nos la foto de rigor.

Més o menys cap al migdia vam arribar al llac, on ens esperava la Carne. Després de dinar i recollir tot l'equip vam iniciar el camí de tornada al refugi. Com que teníem temps, perquè l'autocar no ens esperava fins a les sis, vam baixar lentament, descansant a l'ombra dels arbres. Abans de les cinc, ja érem a l'esplanada i ens disposàvem a esperar estoicament l'arribada del mitjà de transport. Davant la nostra sorpresa, va aparèixer a les cinc, per tant, guanyàvem una hora que vam invertir prenent una cervesa en un bar de Benasc, que no va ser el mateix que el del dia anterior, perquè volíem evitar conflictes lingüístics. A les set, començàvem el retorn cap a Vilanova, on vam arribar a dos quarts d'onze, molts cansats però amb la satisfacció d'haver fet un tres mil.

Jaume Esteban

ELS BALLESTER I ELS "COLOMA"

El setembre de 1996, un xic motivats per les obres que ja es feien a la Talaia, decidírem donar a conèixer el que sabíem de can Ballester "Coloma" –casa construïda l'any 1774–, la seva situació dins el raval de Mar, és a dir, en la part de migdia de les muralles de la Vila, el naixement dels carrers de l'entorn immediat a la plaça de les Cols i del carrer dels Caputxins –sorgit, aquest, damunt el traçat de l'antic camí de Mar–, i vam acabar explicant el que aleshores havíem après dels Ballester i els "Coloma", com també del perquè d'aquest renom.

Avui ampliarem aquests darrers aspectes, esmenant el segon. De fet, ja fa més de tres anys que aclarírem l'origen del renom Coloma, la primera vegada en el relat de la Caminada Popular de 1998 i la segona, en una altra publicació¹.

Els Ballester

Advertírem que la nissaga dels Ballester és molt antiga a la nostra ciutat. Per a qui no en tingui coneixença, cal assabentar que un ballester era un guerrier armat de ballesta o, també, un fabricant de ballestes, arma originàriament feta de fusta i usada des del segle XII per a tirar sagetes, emprada fins al segle XVII. És història que el cavaller Arnau Ballester acompanyà el rei Jaume I a la conquesta de València, l'any 1238, i es té notícia des de 1257 que els d'ofici

de ballester eren agremiats en una confraria sota l'advocació de Sant Eloi². Els nobles de llinatge Ballester tenen incorporada una ballesta en el seu escut, tal com es percebia en l'esgrafiament de la façana de la nostra entitat. El cognom Ballester existeix arreu dels països de parla catalana.

Feta la introducció i situats en la nostra localitat, en una visita pastoral que féu el bisbe de Barcelona a la Geltrú, l'any 1303, hi consta la presència de tres persones de cognom Ballester, de nom Berenguer, Jaume i Ferrer³. D'aquests patronímics, els dos primers foren habituals en la genealogia dels Ballester. Dècades després, el 1362, en una reunió de vilanovins en assemblea per tal de gestionar la constitució de la parròquia de Sant Antoni –concessió obtinguda l'any següent–, hi assistiren cinquanta-nou fi-

dels, entre els quals figurava Jaume, el mateix o parent de l'esmentat l'any 1303⁴. En més d'un segle no tenim referències dels Ballester. El 1474 apareix Pere, propietari d'una peça de terra situada a la Plana⁵, terreny que la família conservà durant segles. Poc després, el 1487, en una relació de pagesos que es reuniren en consell municipal s'hi trobava Joan Ballester⁶, cap de casa en el fogatge o cens de l'any 1497⁷. Del mateix temps és la citació del vilanoví Pere, en

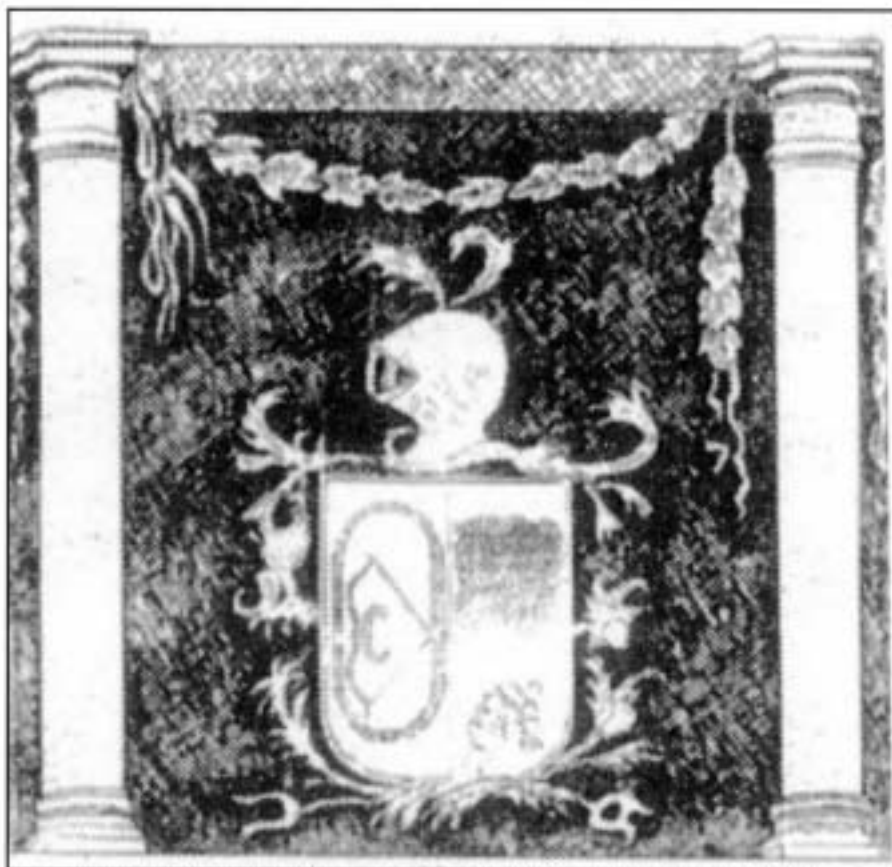

Escut del llinatge Ballester, segons l'Armorial català de Steve Timborno (segle XVI). Biblioteca Municipal de Tolosa de Llenguadoc. Publicat per Martí de Riquer a *Heràldica Catalana*.

aquesta ocasió exigint que ningú gosés passar bestiar per les terres "de la masia de la Plana"⁸, pagesia que avui anomenen mas Xicarró. Abans del 1570, Pere i els seus descendents ja no tenien la hisenda de la Plana, però un Jaume Balles-ter encara posseïa la terra de l'any 1474.

De 1521 a 1524 i de 1532 a 1537, Joan Ballester fou elegit batlle de la Vila⁹ i el 1525 va ésser un dels designats per a portar a terme la construcció de la capella de Sant Sebastià, acabada l'any 1530¹⁰. Mentre, el 1535 era emparada —embargada per manament de la cort del batlle— la barca o llondro (embarcació a vela de més de 150 tones) que el patró vilanoví Bartomeu Ballester tenia a la platja¹¹, fet que ens notifica el primer mariner de la família, una de les professions tradicionals, juntament amb la pagesia i la boteria, a més de dedicacions en sabateria i molinaria.

L'any 1553 es va confeccionar un altre fogatge del Principat i a Vilanova de Cubelles foren censades cinc cases de cognom Ballester: Bartomeu, Miquel Antoni i dos Joan, mentre que a la Geltrú només Jaume era cap de casa¹², sens dubte descendent del Jaume del segle XIV. Certament, a la Vila existien cinc branques de Ballester que la veu popular havia d'identificar servint-se de motius, renoms i noms de casa, com era costum de temps remot en els pobles d'arreu, fins que es decretà usar el segon cognom, això en el segle XIX. La principal ramificació dels Ballester vilanovins era anomenada "dels Pilars", es documenta així a partir de l'any 1568¹³ i tenia casa en el carrer Major. A la Geltrú, els que gaudien de més prestigi eren coneguts per "del Vall", domiciliats en el carrer del Vall —avui del Ravalet— i amb renom des de l'any 1587¹⁴.

Escut dels Ballaster "Coloma" esgrafiat a la façana del carrer del Comerç. Dibuix: Antoni Ordovàs

A mesura que anaven eixint famílies Ballester, el poble els anava motejant amb nous renoms. Heus aquí els que tenim relacionats fins ara:

Motius: Rubió (1691); Brasilero (1704); Gandalla (1707); Barri (1723); Frare (1725); Cordí, Verdolaga i Biela (1739); Sabeta (1757); Buié i Carrau (1761), i Rulit (1818).

Renoms: Coloma (1697) o del raval de Mar (1730), Fadric (1707), Mascaró (1723), Muxart (1739) i Pepu Boter (1810).

Malnoms: Gotero (1680), Cap llarg (1704) i Bruxeta (1725).

Noms de casa o de lloc:
dels Pilars (1568), del Vall (1587),
del portal d'en Rossell (1605),
del carrer del Mig (1726) i de
Carro (1760).

Alguns d'aquests mots els hi van donar en mullerar-se. En són exemple els Mascaró, Frare, Bru-

xeta i de Carro, aquest darrer de quan es va casar amb la mestressa de la masia. S'ha de creure que la gent de poble creava i s'oblidava dels sobrenoms sense cap norma ni consens. N'hi hagué que duraren segles i de ben efímers aplicats a una sola persona. Actualment, els renoms i noms de casa tendeixen a desaparèixer, ja que d'una simple necessitat s'ha passat al desconeixement gairebé absolut. Només en els sectors de la pagesia i dels pescadors encara són vigents i naturals.

Per què Coloma?

Sabem que aquest renom el duia Josep Ballester l'any 1697. Fins fa poc l'havíem relacionat amb un nom personal femení i pensàvem amb la vídua Coloma Garí, veïna dels Ballester. En realitat es tractava d'una altra Coloma. El procés d'identificació va ésser una veritable casualitat, tot consultant un capbreu de la quadra de Solsona, actual torre de l'Onclet, document que

vàrem revelar en un treball publicat en el nostre butlletí del juny de 1998, on demostràrem que era la masia més antiga de la Geltrú. En el document posa que l'any 1670 un pagès de cognom Llorens jurava tenir una terra en la partida de la Costa, pertanyent a dita quadra i, en el marge esquerre del foli s'hi llegia una nota posterior, de l'any 1703, que deia: "Vuy Batista Ballester la té per haver-la venuda dit Llorens. Ha capbrevat dit Ballester. Vuy Coloma Ballester viuda"¹⁵. Qui era la Coloma? Un altre capbreu de l'any 1829 ens ho va aclarir. En aquesta confessió hi signava Tomàs Ballester, descendent directe de Batista¹⁶. L'entrellat és el següent: l'any 1671 "Joan Batista" va comprar la terra a Antoni Llorens i deu anys després la capbrevava ell mateix. El 1685 "Batista" va fer testament i morí al poc temps, fet que donà ocasió a "confessar" la possessió a "Coloma Ballester Muller y usufructuària del predit Joan Batista Ballester"¹⁷. De fet, la viuda es deia Coloma Robert, però aleshores el cognom del marit passava a la muller —com fan els britànics i altres ètnies— i en ca-

talà gairebé sempre feminitzat, com passà a anteriors esposes dels Ballester que foren "Balles-teres". El cert és que a la Coloma va ésser succeïda el seu fill i hereu "Josep Ballester dit Coloma del Arrabal de mar, mariner"¹⁸. En tot cas, els capbreus —confessió als drets del senyor— confirmen dues coses: primera, a darreries del segle XVII els Coloma ja vivien en la cantonada del carrer del Comerç amb el de Sant Pere i, segona, el renom Coloma l'adquirí Josep Ballester i Robert de la seva mare i el passà als seus descendents.

Josep Ballester "Coloma" era patró de barca i consta la seva participació en la Guerra de Successió durant els anys 1713/1714 en el comandament d'una fragata. Va fer testament el 1730 i el 1738 ja era difunt, succeint-lo el fill Antoni, comerciant, que a la vegada testà l'any 1767, morint el 1768. El seu fill Antoni Bonaventura Ballester i Torrents (1721-1807), també comerciant, rebé el títol de ciutadà honrat, sense assolir el grau de cavaller a què aspirava. Tal com vam explicar, Anton Bonaventura va

fer construir l'actual edifici de la Talaia, transformant-lo en la casa pairal dels Coloma des de l'any 1774, fa dos-cents vint-i-set anys. I que duri!

El 1818 la casa Coloma era de la viuda del Ballester, que la cedí al seu fill Tomàs de Balles-ter i Nin (V. 1780-1858). A primeries del segle XIX la part baixa de cal Coloma eren magatzems de la família, que a més era propietària de dues sínies i de la "casa de la Masquita", avui l'abandonat mas d'en Coloma. El darrer Coloma fou altre Tomàs de Ballester i Pons, que l'any 1861 pagava contribució per la casa i les tendes dels baixos¹⁹. El 1893, en el primer pis de "l'aristocràtica casa de Tomàs Ballester", hi foren instal·lats el despatx i oficines del Jutjat del partit²⁰. El 4 de novembre del 1901 van enterrar a Barcelona Tomàs de Ballester, "Caballero de la Real Maestranza de Zaragoza"²¹, ara fa cent anys de l'òbit, però la casa dels Coloma segueix en peu i tal vegada més concorreguda que mai.

Vicenç Carbonell i Virella

Notes

1. L'HORA DEL GARRAF, 6 de març de 1998
2. Jordi BAS, "Els cognoms catalans i la seva història", 1988, pàg. 44
3. Processos de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, ADB, Vol. I/1, 1996, pàg. 96
4. Josep BAUCCELLS, "L'església de Sant Antoni", CEBMB, 1991, pàg. 33
5. M. L. ORRIOLS - X. SORNÍ, "El Capbreu de la Rectoria de la Parroquial Església de Santa Maria de la Geltrú de l'any 1495", 1995, pàg. 37 i 122
6. Arxiu Municipal de Vilanova i la Geltrú. AMV, Reg. 2971
7. Josep IGLÉSIES, "El fogatge de 1497", 1991, pàg. 215
8. AMV, Reg. 2972
9. J. A. GARÍ, "Descripción e història de la villa de Villanueva y Geltrú", 1963, pàg. 56
10. GARÍ, ib. pàg. 139
11. AMV, Reg. 2978
12. Josep IGLÉSIES, "El fogatge de 1553", 1979, pàg. 412/413
13. AMV, Reg. 2983
14. AMV, Reg. 2993
15. Arxiu Històric de Vilafranca del Penedès, AHV, núm. 209, foli 25v
16. AHV, núm. 229, fol. 23/26
17. AHV, núm. 229, foli 25v
18. AHV, núm. 229, foli 29
19. AMV, Amillament, Reg. 1553, núm. 1185
20. Diari de Vilanova, 24 de setembre i 7 d'octubre de 1893
21. Diari de Vilanova, 5 de novembre de 1901

Escalada

PARET DELS DIABLES

VIA TIM: UN VIATGE PER LA SELVA DE MONTSERRAT

Santa Cecília, un diumenge de juliol, de bon matí ja amb una calor desmesurada empenem camí cap a Diables. El nostre objectiu és escalar la via Tim. El camí d'aproximació passa pel camí de l'Arrel, que es troba en un estat lamentable. El tram de sota la canal de la paret de l'Aeri té algun tram fins i tot perillós; la resta del camí fins arribar a Diables sembla una selva on els matolls t'empenyen cap a l'abisme. Per evitar ser expulsat del camí, cal patir l'abrasió de les bardisses i branques que com gani-

vets van deixant el seu símbol sobre el cos dels caminants. Seguir aquest camí sembla més una penitència que una excursió. Potser caldria que les autoritats federatives i montserratines tinguessin més cura d'alguns GR que, com aquest, resulten un calvari. Ara bé, de pintura tota la que vulguis i més.

Deixem el camí i ens endinsem per la canal fins al peu de la paret, i una vegada a l'ombra, ganyipada i a la feina. Preparem el material i comencem a ascendir,

primer per unes plaques humides per arribar a una selva vertical, per la qual anem progressant d'arbre en arbre fins a trobar un mur de roca que ens porta a la primera reunió. Seguim pujant per roca poc compacte, col·locant algun tascó i algun 'friend'. Fem un parell de llargs i arribem a la gran cova, que amb una vegetació magnífica és un espectacle interessant. Entre la vegetació destaca un boix de dimensions considerables; a l'abric de la seva soca, hi ha un gran replà on descansem i ens preparam per ata-

Progressant per la via Tim, de Montserrat. Foto: Toni Castells

Via Tim. Foto: Toni Castells

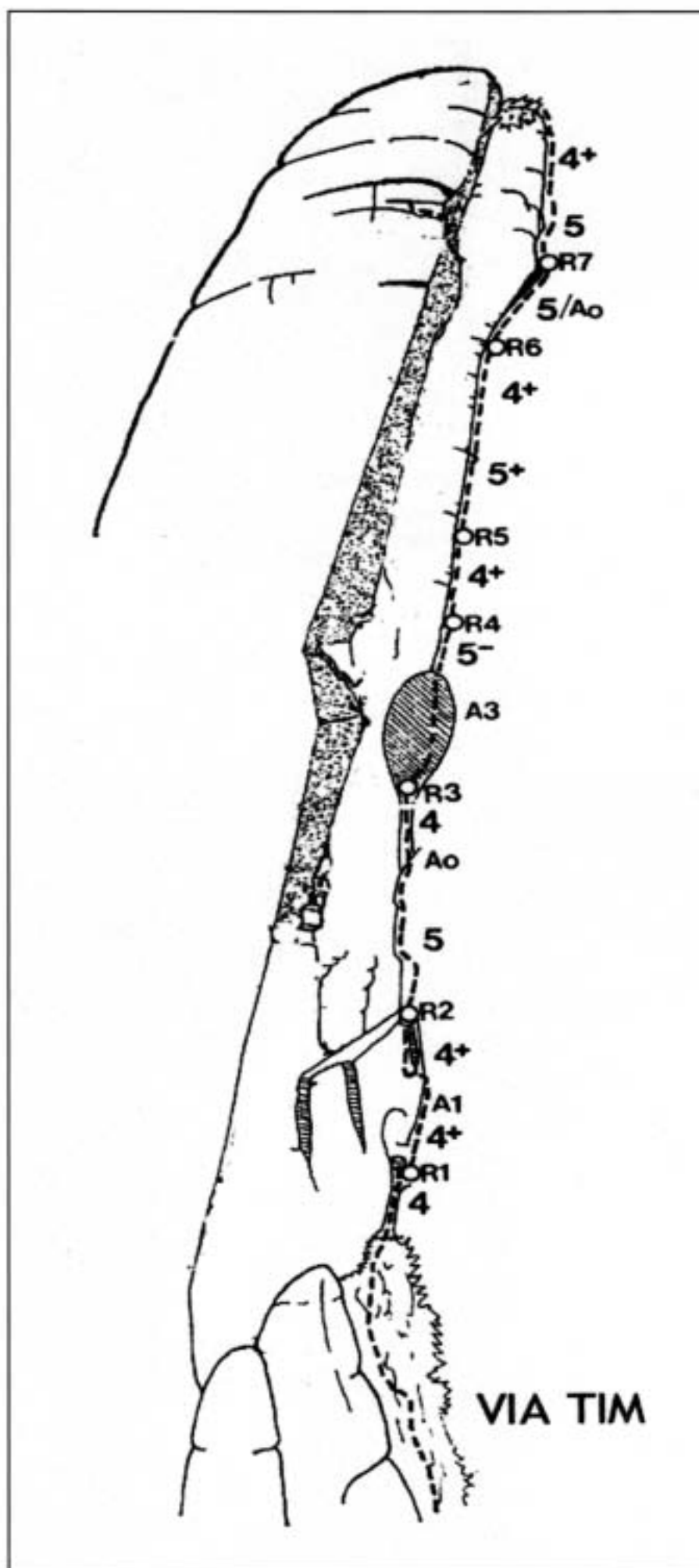
car la que podria ser la tirada mes difícil. D'aquí dalt, la vista és molt bonica i l'ombra acollidora de la cova ens fa estar una bona estona a la fresca, tot contemplant el paisatge que ens envolta.

Ataquem la cova per unes plaques un xic humides, seguint els vells burins oxidats amb anelles de filferro que fan una por terrible. Alguna bagueta i algun tascó fent la corbata ens ajuden a progressar. De sobte, s'acaben les peces i cal clavar una flor de pitons sobre terreny fangós, un clau més sobre una falca de fusta podrida i tornem a trobar alguna peça vella. Uns passos més i una gran branca per la qual grimpem ens porta a la reunió. Cal dir que la reunió sobre aquest arbre és molt còmoda i amb ancoratges de l'època.

Escalem el següent tram de via i superem un dels passos més malvats que mai he vist a Montserrat: un arbust espès que surt de la paret amb unes branques gruixudes tapa la roca i cal superar-lo tot enfilant-se entre les branques i la paret, lluitant molt per avançar i sense cap perill de caure, perquè si et quedes quiet les branques t'estampen contra la roca i no et bellugues per res. Un cop superat l'obstacle, uns metres de roca d'escassa qualitat, un altre matoll i uns burins antics que surten quasi en la seva totalitat de la paret amb plaquetes oxidades i poc fiables per fer reunió, un pati impressionant... la situació no era la més adient i feia dubtar de si continuar o cercar un altre emplaçament.

Per fi, darrere els matolls espessos de la paret veig una petita cova, m'hi apropo i ben falcat al seu interior, i amb la col·laboració d'un buri molt oxidat, emplaço el meu company a superar la terrible mata.

Un cop reunits de nou, ataquem el diedre amb roca trencada que ens ha de portar a la segona cova. És un dels llargs més interessants de la via, la seva verticalitat, la

El Toni Castelló i el David Tarragó en un descans a Montserrat. Foto: Toni Castelló

poca confiança que dona la pedra, els pocs punts bons d'assegurança que pots posar i la delicadesa d'alguns passos fan una progressió lenta i molt difícil fins a la reunió.

Un cop ens trobem els dos a la reunió, fem un repòs i gaudim de la magnífica vista que aquest indret ens ofereix abans de prosseguir amb la nostra aventura. Ens enfilem per la paret humida i fangosa i, per assegurar-nos, anem trobant algun burí podrit per l'aigua. De sobte, la progressió en lliure és impossible i no queda altre remei que penjar-se dels filferros i

vagues podrides, fent el mínim esforç perquè no es trenquin, fins arribar al punt en què el sostre de la cova es tanca i permet posar els peus a ambdues parets per arribar fins a un gran arbre que la tanca. Hi posem una bona boga que ens assegura fins arribar a la reunió, que ja compta amb uns magnífics parabolts. Tot seguit escalem l'últim diedre, assegurant-nos als troncs dels petits arbres que es van tornant grossos i barren el camí fins arribar al cim.

L'ombra dels arbres del bosc d'alzines ens serveix per protegir-nos del sol roent de la tarda. Ens

felicitem, pleguem el material i anem cap a Sant Antoni a passar una bona estona, tot contemplant la bonica panoràmica que es divisa des d'allà dalt sobre Montserrat. Després decidim davallar per la canal del cavall -per cert, molt ben equipada- i tornar a Santa Cecília passant una vegada més pel calvari del camí de l'Arrel.

Ascensió realitzada per David Tarragó i Toni Castelló, el 22 de juliol de 2001

Toni Castelló

VILANOVA I LA GELTRU

VILANOVA I LA GELTRU

VILANOVA I LA GELTRU

LA RUINETTE: EL MIRADOR DELS DÉUS

**30 de juliol de 2001
Chamonix**

Sortida definitiva a les deu del matí. La sortida de cara a la frontera amb Suïssa ja ens és coneguda i no tenim cap secret; la part desconeguda comença quan agafem el desviament que deixa la carretera del port del Gran S. Bernardo: tot el paisat-

ge d'aquesta vall, fins arribar a la presa del llac de "Mauvoisin", és canviant en una clara forma de vall glaciària cada vegada més confluent amb el circ que ara és tallat per la presa. La població final més important és Fionnay, però les últimes cases són "Bonachesse". Ja són un quart d'una del migdia i ja portem, des que vam sortir de Vilanova, 971 km.

Preparem les motxilles, dinem i a les tres de la tarda sortim una mica preocupats, perquè ens havíem fet la il·lusió d'arribar a prop del refugi amb el cotxe i ara no sabem quant tenim, de camí, i a més carregats. El mapa indica una pista de cotxes fins passat el llac i una petita ascensió, després de la qual arribaríem al refugi, però la realitat serà una altra: la carretera acaba la circulació oberta al pú-

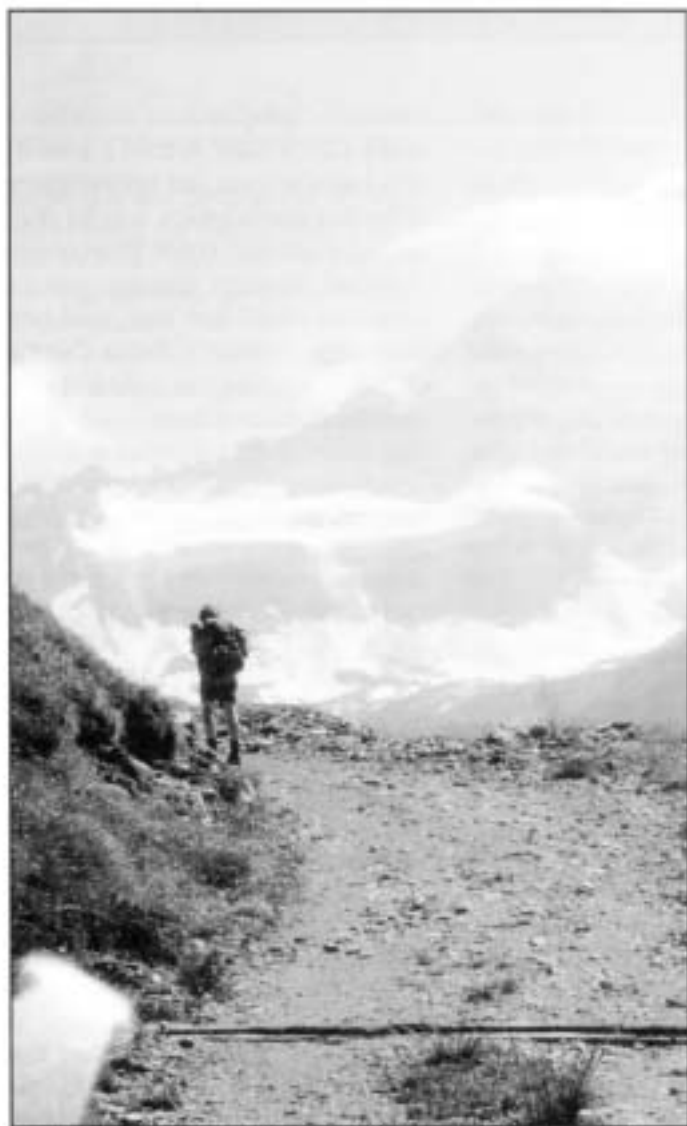
blic al punt que hem aparcats, i des d'aquí iniciem la pujada al refugi.

El lloc on deixem el cotxe es diu Mauvoisin i està situat a 1.840 metres. Per arribar a la presa s'han de creuar un seguit de túnels fets dins la panxa de la muntanya, creuar la presa i encarar el camí per l'esquerra de l'embassament, quan creiem que en cotxe aniríem per la dreta. En un principi seguim una bona pista fins a una mina, almenys això és el que ens sembla. A partir d'aquest punt ja es transforma en un corriol que seguint el mateix costum va pujant sempre, sense compassió, fins arribar al llac de Tsofeiret, i a continuació al coll del mateix nom, a 2.642 metres. Ja es pot veure que per un escalfament és per quedar tip; el refugi encara no es veu, però el cartell indicador ens diu que en mitja hora, i de baixada, arribarem al refugi Charrion, situat a la cota 2.460.

Hi arribem a les set de tarda, després d'una patejada de quatre hores, i el refugi està ple: haurem de dormir al menjador pagant 20 francs suïssos per cap. Sopem cuinant a l'exterior i a les deu del vespre, a dormir. El refugi ens facilita uns matalassos i mantes. La mèteo anuncia bon temps per demà i demà passat.

31 de juliol de 2001

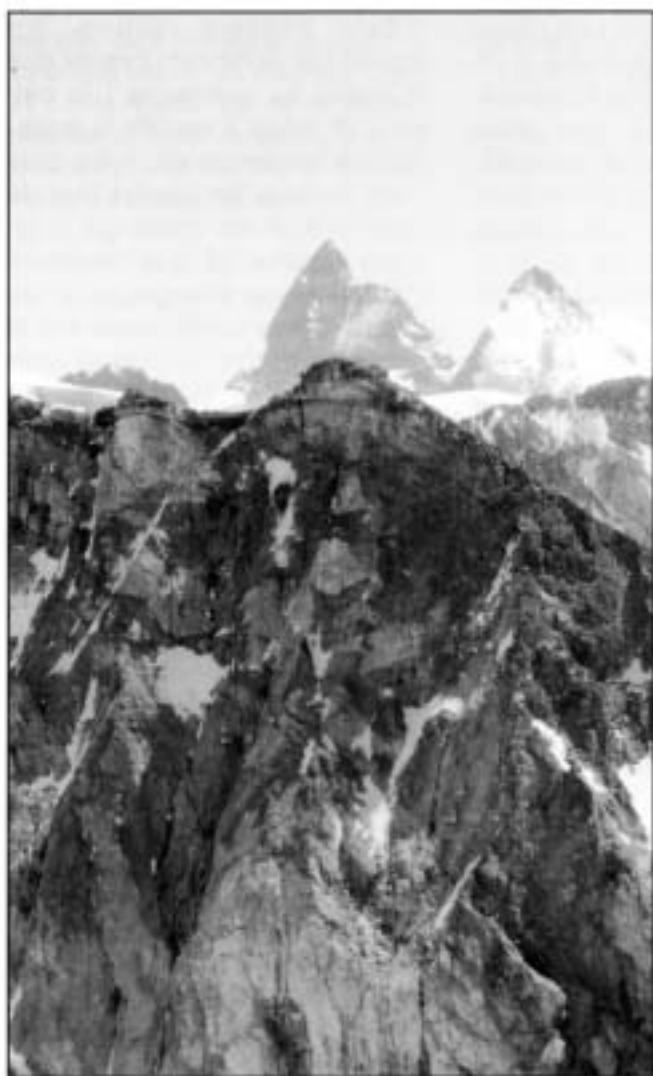
A les quatre i vint minuts del matí ja circulen els primers. No-

Pujant al coll de Tsofeiret. Al fons, el Gran Combin, de 4.314 m. Foto: Joan T.

Coll de Lina Rose (3.11 m). Al fons, el Gran Combin. Foto: Joan Toledano

Cervino i Dent d'Héren des de la glacera de la Ruinette. Foto: Joan Toledano

Punt de tornada en la Ruinette. Al fons, els Portons. Foto: Joan Toledano

La fàcil cresta per arribar a la glacera de la Ruinetta. Foto: Joan Toledano

saltes aguantem estirats fins a tres quarts de cinc. Esmorzem i quan falten deu minuts per a les sis ja sortim de cara al coll de Tsfeiret, que passem a dos quarts de set. A les vuit arribem al coll de Lire Rose, a 3.115 metres, i hi fem una primera parada per recuperar forces. A partir d'ara ja anirem sols perquè l'autobús que anàvem seguint agafa la direcció del coll "du M. Rouge", travessant la gelera, en ruta aparent de cara al refugi "Des Dix".

El que diu la ressenya -"des-de este collado, por escoriales y rocas, elevarse al noreste hasta un hombro donde se alcanza el glaciar"- és una cresta de, aproximadament, 400 metres de desnivell, amb algun pas de tercer. Quan entrem a la gelera són dos quarts d'onze del matí, i en-

trem a la cresta a les vuit i vint-i-cinc minuts. Superar la cresta ens ha costat un parell d'hores, a l'entrada de la gelera estem a 3.650 metres, estem fets caldo. Sense voler he embarcat a la Isabel en una cosa que creia menys llarga. Tècnicament no té problemes, però el fondo ja fa estona que ha donat senyals de cansament, perquè per arribar al coll de Lire Rose ja anava a un pas força lent, la neu està molt pesada, fa molta calor i està força tova, però la

panoràmica es fantàstica. Quan estem encarats al coll que dona accés a la cresta final, ja veiem el Cervino, de 4.477 metres, i el Dent d'Hérens, de 4.171. Tot i que no els tenim a l'abast, el seu aspecte és impressionant. Com sempre ja vaig curt de diapos en el moment més oportú. Hem d'anar parant cada 30 o 40 metres perquè la gelera fa una pujada constant i cap als 3.775 metres d'alçada la Isabel diu que no arribarà.

Són les dotze menys deu i com que és una situació que ja cabia en les previsions, no em sap greu tornar enrere; no hem fet cim però l'esforç ha valgut la pena. És un balcó diví, última foto. En unes roques, a un centenar de metres avall, canvio el carret. Una cordada que ja veiem que baixava per la cresta

durant la nostra pujada per la neu ens agafa gelera avall, i tot i que la ressenya indica que és millor tornar per la gelera, ens indiquen que és millor baixar per la cresta que hem pujat. La decisió de recular també s'ha vist influenciada pel temps que utilitzaven baixant per les roques i unes boires inquietants. L'entrada de la cresta està prou clara. La Isabel i jo anem millor per la roca, i els dos tios es queden darrere en un tres-i-no-res. Això em fa pensar que la cresta final no era enrevessada, sinó que ells, pel que veiem, no tenen gaire habilitat per la pedra, però en canvi per la neu baixaven com una moto.

A dos quarts de dues tornem a passar pel coll de Lire Rose i anem petats. En el camí fins al coll de Tsofeiret anem patint, la duresa dels Alps no és la dels Pirineus, i fins i tot a mi m'està passant factura. En aquest coll ja havíem previst que la Isabel es quedaria i jo baixaria al refugi a recollir el material que havíem deixat. A les dues i vint torno a fer aquest tros de camí que ja em comença a resultar familiar, ja que l'acabaré transitant quatre vegades. A les quatre de la tarda, amb tot el material carregat, iniciem el camí definitiu de cara al Patrol, i a dos quarts de set de la tarda arribem al cotxe i reculem fins al càmping de Bonatchesse, uns 4 km més avall. Estem fets caldo, portem quasi 14 hores traçant i quasi 2.000 metres de desnivell total de baixada, a part dels més de 1.300 metres de pujada. Ha estat un dia prou dur. Muntem la tenda, ens dutxem i mengem una síndria per sopar. A les nou ja estem estirats. És una llàstima, perquè avui és la festa nacional de Suïssa i fan vigília amb coets, però al cap de no res ja estic tallant troncs.

Joan Toledano
Agost de 2001

RECORDANÇA: JOSEP CALLAU I VENTURA

Aquest darrer mes de juny va morir, a setanta-un anys d'edat, en Josep Callau Ventura, un dels cinc o sis amics de la preTalaia que, a meitat dels anys quaranta, iniciaren l'experiència de l'excursionisme. De fet, en Josep passà per l'Agrupació en les primeries de la seva constitució, estava inscrit amb el número 25, afiliació que ja venia donada de quan érem al 'Coro'. A més, també fou present en la inauguració del primer local social que tinguérem, en el carrer de Sant Pau, als baixos del número 27.

Ara, des de feia temps, no era soci de l'Entitat perquè cadascú opta o renuncia segons l'influx que du l'es-

devenir dels anys.

Mirant enrere, però, de vegades penses: sense unes connexions concretes de tracte, d'amistat, hauria estat diferent la nostra manera de perseverar, de covar idees en una etapa de la joventut en què hi ha tantes coses per refermar?

En acabar-se la contesa 'incivil', en Josep patí en plena infantesa, a l'igual que moltes famílies, un cruel exili forçat, enllà, a la Catalunya Nord. En regressar, al cap de dos o tres anys, coincidirem en el col·legi acabat d'inaugurar conegut com el 'Grup', en què l'escalf educatiu d'un parell o tres de professors contribuï a suportar l'entorn grisós d'una època dissortada que ens privà de molts coneixements elementals.

Llicenciats de la 'càrrega' escolar, fou com un joc o més bé diria que va ésser com una intuïtiva necessitat que ens agrupéssim, de moment cinc o sis companys disposats a realitzar sortides per les nostres muntanyes del voltant.

Excursions que s'anirien ampliant vers Sant Miquel del Fai, el Montseny, les mítiques Guilleries... Company de temperament moderat, fou en Josep còmplice

d'il·lusionats projectes i tingué cura de fer de caixer (exagerada denominació) d'aquell grup excursionista que, de primer, en dèiem simbòlicament club i després centre. Un cabdal exigü que recollíem de les quotes que pagàvem anava creixent amb lentitud desesperant. Unes sis-centes pessetes aportades en un any, la destinació de les quals seria per a la compra d'una roba i consegüent confecció casolana d'una tenda per poder acampar. Era el 1950 i l'any següent es van adquirir un parell d'esquis, material que temps a venir seria usat, gairebé durant una dècada, pels novells esquiadors en els inicis de l'Agrupació Excursionista Talaia. En el campament social d'estiu que es dugué a terme a la vall de Benasc, el 58, la vella tenda, malforçada, serví de rebost per guardar queviures.

Excursions primeres sense rellevància. Si per cas, la virtut consistia en la intenció tenaç de tirar endavant, tot i que no tinguéssim un punt proper de referència que ens guiés en les nostres sortides a la muntanya. En el transcurs d'uns anys, el grup excursionista augmentà i es posaren al capdavant persones de més edat i experiència per donar l'impuls definitiu en la fundació de la Talaia.

Bé, sembla un miracle com funciona, en aquest cas, una entitat excursionista que rutila pel conjunt de moltes voluntats plegades. Com la d'en Josep Callau en el seu temps. Per què? Hi ha preguntes que no saps com respondre. Coparticipacions, vivències, com la d'estar uns cossos comprimits en la tebior d'una tenda, aixopluc acollidor que ens menava a embeure'ns en cada sortida del sol la meravella d'un paisatge. Ben bé una de les plenituds de la vida i que a voltes no sabem prou valorar. Descansi en pau el bon amic i antic excursionista.

Antoni Ordovàs

EL PAPA ESTÀ BOIG O EL BATEIG D'ALTA MUNTANYA

Unes inoportunes malalties de l'àvia i del germà menut ens havien arruïnat les vacances, semblava que aquest any hauriem de suportar el rigor de la calor a Vilanova. Va ser llavors quan el pare va engrescar al meu germà Martí i li va proposar de fer una petita travessa pel Pirineu; pujaríem en un aeri, veuríem llacs i cascades, dormiríem en refugis d'alta muntanya i pujaríem a un cim de quasi 3.000 metres. A mi, la idea em va espantar una mica, d'entrada, i vaig pensar que era una bogeria del pare, però la perspectiva de quedar-me passant calor a Vilanova i el fet de veure'ls tan animats va acabar per decidir-me a acceptar la

seva proposta.

Dos dies després ja ho havíem preparat tot i sortíem a les 5 del matí cap a la Vall Fosca. Havíem d'afanyar-nos perquè els dies entre setmana l'aeri només fa dos viatges al dia, l'un a les 9 del matí i l'altre a les 3 de la tarda, i no era qüestió de perdre el viatge del matí! L'aeri ens va pujar fins a l'estany Gento, on després de fer un bon esmorzar a la cafeteria que hi ha, vam començar a pujar fins al refugi de Colomina on dormiríem el segon dia. Aquest primer tram de pujada se'm va fer molt pesat, vaig pensar que m'havien enredat i que potser

aquesta ruta de muntanya no era gaire bona idea. Una hora després havíem arribat a l'estany de Colomina on hi ha el refugi del mateix nom, allí ens vàrem aturar una estona, just per confirmar la reserva que teníem per al dia següent i continuar la nostra travessa cap al refugi Josep Maria Blanc (durant el mesos d'estiu és convenient reservar plaça per telèfon, als refugis, ja que solen estar plens i et pots quedar a fora).

Un cop vaig arribar a l'estany de Colomina, el paisatge va canviar, podíem veure tota l'amplitud del circ glacial i l'aspecte majestuós dels

El Martí i la Gemma a prop de l'estany Negre. Foto: Jordi Burcet

turons que el delimiten. Passat l'estany, una colla d'obres que estaven reparant una petita resclosa de l'estany de Mar van precedir una desagradable sorpresa: l'estany estava quasi buit! (el fet de trobar estanys buits o a mitja cabuda és, per desgràcia, un fet força habitual al Pirineu, on la majoria d'estanys estan intercomunicats per tubs i canals i són utilitzats per a la producció d'energia elèctrica). Passat l'estany de Mar, l'ascensió travessa el Pas de l'Òs (un pas senzill però molt pesat, a causa del gran desnivell que salva i de la verticalitat del camí). Aquest pas comunica l'estany de Mar amb l'estany de Saburó (que es trobava en les mateixes condicions que l'anterior). En aquest punt el camí es bifurca i es pot anar cap al coll de Peguera, que ens menaria a la vall de Monastero, o bé al coll de Saburó que és el camí que vam seguir per anar a l'estany Negre i al refugi Josep Maria Blanc -el nostre objectiu en aquesta primera jornada. L'ascensió al coll de Saburó transcorre per un camí força accidentat amb pedriscalls de tota mida i petites congestes de neu, és un camí feixuc que va cansar força al meu germà Martí. Un oportú indicador situat al capdamunt del coll ens feia saber que en aquest punt començava el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. El paisatge d'aquest vessant conté molta més vegetació que el de l'altra banda i el descens cap a l'estany Negre està ple de petits rierols, cascades, pins, avets i estanys de tota mida -sens dubte, aquesta part de la nostra ruta va ser una de les més hermoses. El camí, en aquest tram, es fa un xic perdedor (dins del Parc Nacional està prohibit pintar els senyals de GR o qualsevol altre, per això només s'hi troben algunes fites amb pedres o bé algun pal de senyalització escausser); finalment, però, un revolt del camí ens va deixar davant d'una impressionant vista de l'estany Negre -el més bonic dels més de 25 estanys que vam veure en aquesta ruta!-, i tot seguit vam tenir una idíl·lica visió del refugi Josep Maria Blanc, situat en un lloc privilegiat al bell mig de l'estany Tort de Peguera.

En aquest petit refugi vam poder disfrutar de l'ambient propi d'aquests llocs, compartir amb els altres excursionistes les nostres im-

pressions de la ruta i conèixer també les seves experiències. El pare va recollir informació sobre l'etapa que pensàvem fer al dia següent -jo, això de pujar al Peguera, no ho tenia gens clar. Després de recuperar forces amb un bon sopar, vàrem anar tot seguit a dormir, ja que tant jo com el meu germà Martí ens adormíem drets.

Al dia següent ens vam despertar amb la resta de muntanyencs i després d'esmorzar vàrem iniciar l'etapa en companyia d'una parella de joves bombers que feien l'anomenada ruta dels Carros de Foc (aquesta ruta consisteix a fer el tomb al Parc Nacional passant pels refugis que l'envolten; a cada refugi els segellen un full de ruta i quan tenen tots els segells els donen una samarreta commemorativa). El nostre itinerari ens va fer tornar a passar per l'estany Negre, i poc després vam agafar un trencall que ascendia suaument cap al coll de Monastero; durant tot aquest camí vam tenir davant nostre el cim del Peguera. El dia era net i clar i això ens permetia gaudir d'unes esplèndides vistes i, fins i tot, divisar algun isard. Al coll de Monastero (que ens va semblar molt més pronunciat per la banda de la vall de Monastero), ens vam separar dels nostres acompanyants i tot seguit iniciàrem l'ascensió del Peguera. La primera part consistia en una pujada per una praderia molt inclinada plena de grans blocs de pedra; al final d'aquest tram, i després de travessar una petita pala de neu, el camí es va transformar en una grimpada, on hi havia dos passos que el pare ens va haver d'ajudar a superar. Finalment vàrem arribar al pic que no era més que

Més amunt hi ha la cresta del Peguera. Foto: Jordi Burcet

un munt de pedrots molt grossos, l'un sobre l'altre, i una petita fita al capdamunt de tot. Al cim, amb prou feines hi cabíem el meu germà i jo. El paisatge que es divisava des del cim era immens i majestuós, la visió era perfecta i això permetia veure amb claredat les muntanyes i les valls que envolten el Peguera, i fins i tot cims molt llunyans com la Pica d'Estats.

La baixada pel vessant del coll de Peguera ens havien dit que podia ser perillosa i el pare no tenia gaire clar per on havíem d'agafar el camí. Afortunadament, pel cantó inferior del pic van aparèixer una parella de francesos que havien pujat per aquest vessant, i ens varen indicar el camí. Dues hores més tard tots tres érem al refugi de Colomina, on podíem compartir les nostres experiències del bateig d'alta muntanya amb la resta d'excursionistes.

Gemma Burcet i Rodríguez
(10 anys)
Martí Burcet i Rodríguez
(8 anys)
Jordi Burcet i Solé
Juliol de 2001

ASCENSIÓ ALS CLARABIDES I AL PIC DE GIAS

30 de juny
i 1 de juliol de 2001
16 assistents

Soc néta de pagesos i filla d'un boletaire aficionat. D'aquí ve la meua passió per la muntanya. Fins fa no gaire només compartia afició amb una amiga; la resta eren d'aquells que aprofitaven el cap de setmana per a "descansar". Ara, un cop al mes, trec la motxilla, el sac de dormir i les botes de l'armari i em dispo a compartir la meua afi-

ció amb altres que, com jo mateixa, estimen la muntanya.

Aquell cap de setmana era alguna cosa especial per a alguns de nosaltres: el nostre primer 3.000. Enfrontàvem el repte amb il·lusió i, alhora, temor per no poder aconseguir la fita esperada. Teníem, però, confiança en els companys més experimentats; crèiem que ells ens ajudarien a arribar-hi.

Un grup bastant nombrós

(16 persones) vam sortir de Vilanova a les 10 del matí en direcció a Benasc. Un cop vam arribar, i després de dinar, vàrem agafar els cotxes fins a l'esplanada que fa d'aparcament del camí que porta al refugi d'Estós. A partir d'allí, el nostre mitjà de transport van ser les nostres cames.

Vàrem pujar pel fons de la vall d'Estós, des de 1.300 metres d'alçada, seguint el GR-11. Un camí ample al seu

Tots els components de l'excursió al cim del Clarabide Oriental (3.012 m). Foto: Carles González

Profunda congesta situada al coll de Gias. Foto: Carles González

Pujant la cresta del pic de Gias. Al fons, el Clarabide (3.020 m). Foto: Carles

inici, un paisatge bonic... és a dir, tots els "ingredients" necessaris per a fer d'aquest paratge un lloc idoni per a passejar. El camí, però, de mica en mica es va anar fent més i més estret fins arribar al refugi d'Estós.

El refugi, gran i confortable, estava situat al capdamunt d'un petit turó. En arribar ens canviàrem i sortírem a "prendre la fresca" a un porxo que hi havia a l'entrada. Les vistes... increïbles, deixaven sense alè: arbres, muntanyes, aigua i cel donaven una sensació de tranquil·litat i alhora de pertinença, com si mai haguessim sortit d'aquell lloc...

com si tota la nostra vida haguess transcorregut allí.

Al dia següent, ens vam llevar una mica abans que sortís el sol. L'ascensió va ser llarga i difícil; sovint, el cansament ens va envair i aquesta sensació ens feia venir a la memòria una pregunta que ningú, com tantes altres vegades, es va atrevir a formular en veu alta: "Què estic fent aquí?". La resposta, la vàrem trobar en arribar al cim.

Tots vàrem arribar a fer dos 3.000 (dos dels Clarabides, de 3.012 i 3.020 metres), i només alguns vàrem continuar fins al veí pic de Gias

(3.011 metres). El primer 3000, per als novells, va significar diferents coses: per a alguns, l'expressió d'una alegria incontinguda per haver assolit l'objectiu; per a altres... cap emoció, potser perquè "ja se sabien molt bé la lliçó i estaven segurs d'aprovar".

La baixada va ser un "malson" per a tothom: dura i interminable. Però com tots ja sabem, tot té un preu a la vida, i el de tot muntanyenc, després d'assolir el cim, és descendir el que abans ha pujat.

Mar Butí

SENSE VOLER, a la darrera edició d'aquesta revista, en l'article sobre la serra de l'Obac vam atribuir un peu de foto erròniament a la Cort Fosca, en què es veu un reagrupament a la font. En tot cas, a sota la bauma, el que sí que s'hi pot apreciar és la font de la Pola. Els follets de la redacció ens van jugar una mala passada.

RUTA ALS PIRINEUS

AGOST DE 2001

Membres: Josep Barot i Joan Toledano

Calendari i etapes.

1r dia: 12 d'agost, diumenge. Sortida després de dinar, cap a les 4 de la tarda, per sopar a Pineta i dormir.

2n dia: 13 d'agost, dilluns. Sortir a les 7 del matí, com a més tard, i encarar la ruta següent: LA PUNTA

DE LAS OLAS, de 3.003 m, seguint pel SOUM DE RAMOND, de 3.254 m, i finalitzar el dia amb el MONT PERDUT, de 3.355 m. Si tot funciona, es pot fer en unes 10 hores, això vol dir que cap a les 5 de la tarda podem plantejar-nos acampar per passar la nit, com a mínim al llac glaçat del Perdut, a 2.980 m.

3r dia: 14 d'agost, dimarts. Sortir a les 7 del matí, encarar la pujada del CILINDRO, de 3.335 m, seguint pel

MARBORÉ, de 3.248 m, i continuant per tota la cresta del circ de Gavarnie amb els pics de LA CASCADA, de 3.161, 3.106 i 3.095 m, LA ESPALDA (la traducció literal del francès és EL HOMBRO), de 3.073 m, LA TORRE, de 3.009 m i EL CASCO, de 3.006 m. Si tot continua funcionant, físicament i climatològicament, podem acampar a la bretxa de Roland, a 2.900 m aproximadament. Jornada, també, de com a mínim 10 hores.

En Barot fent equilibris en el Gr-11 pujant al coll d'Aniscio. Foto: Joan T.

El Josep aixoplugat sota la capel·lina. Foto: Joan Toledano

4t dia: 15 d'agost, dimecres. Aquesta etapa és curta, però completa tot el massís previst: EL TAILLON, de 3.144 m, i acaba amb els GABIE-TOUS, de 3.031 i 3.034 m, tornant pel mateix camí fins a la bretxa i baixant al refugi de Serradets, propietat del CAF, més conegut pel de la bretxa. Pregant que tot funcioni, aquesta etapa és una matinal d'unes 7 hores com a màxim, això vol dir, a dinar al refugi i descansar la resta del dia, menjant i bevent per recuperar forces. Dormirem, esperem, en un bon lit, a 2.587 m, aproximadament.

5è dia: 16 d'agost, dijous. Sortida del refugi de Serradets de cara al refugi des Espugettes. Aquest és de P.N.P.O., i possiblement no sigui al mateix preu que el de la bretxa, però si hi hem arribat complint el programa, ja quasi anem de celebració. La jornada és tota per camí, passant per l'hotel del circ, a 1.870 m, i pujant fins a Espugettes, a 2.043 m. Etapa d'entre 5 i 6 hores, però molt lúdica.

6è dia: 17 d'agost, divendres. D'Espugettes a Pineta, la ruta passa per la Hourquette d'Alans, a 2.430 m, baixa al circ d'Estaubé per enfilarse a la bretxa de Tuquerouye i, vorejant el llac per la dreta, ens acosta al balcó de Pineta, amb una baixada inacabable fins al cotxe. Jornada llarga, però amb la moral a tope, posat que ho haguem fet tot. Serà un bon passeig de, com a mínim, 7 o 8 hores. Quan arribem decidirem on passem la nit.

7è dia: 18 d'agost, dissabte. El possible primer dia per tornar cap a casa. Ens hem creat una tolerància d'un dia per si les mosques, però com a màxim el dia de tornada serà el diumenge, dia 19 d'agost.

QUIN PROGRAMA MÉS CANYERO!!!

Fins aquí, la previsió.

ARA, EL QUE VA PASSAR

Sortim de Vilanova i de Canyelles a les 4 de la tarda del diumenge 12 d'agost del 2001. Ruta: Vilanova/Canyelles - Vilafranca del Penedès - Igualada - Lleida (N-II) - Montsó - Barbastro - Bielsa - aparcament del Parador Nacional Monte Perdido de la Vall de Pineta.

Cim de la Punta de las Oles. Darrere, es veu el Soum de Ramond. Foto: Joan Toledano

Bivacs a la Punta de las Oles. Foto: Josep Barot

Abans d'arribar a Bielsa, primer avis del temps, una curta però intensa pluja ens vol acollonir i quasi ho aconsegueix. Parem al refugi de Pineta per contrastar la "meteo", que no ens dona cap garantia de bon temps, sobretot a les tardes, però com que l'aventura és l'aventura, demà sortirem com ho tenim previst i aquesta nit farem bivac amb el permís del temps. A les 8 arribem a l'aparcament del parador, on sopem, i a la petita esplanada de darrere de l'ermita de la Verge de Pineta dormim en un bivac que ens fa obrir l'ull de tant en tant pels "punyeteros" núvols que van cobrint el cel.

13 d'agost del 2001. A les sis del matí, encara fosc, ens aixequem i fem la motxilla. El material ja el vam preparar la nit abans, però com que

el sac de dormir el col·loquem al fons de la motxilla, dons ja veus, al matí es munta. Fem el primer àpat del dia —cereals, iogurt, etc.— i ja s'han fet dos quarts de vuit. Sortim de l'aparcament de cara avall, ja que el camí per pujar al coll d'Añisclo arranca justament del refugi, dos quilòmetres carretera avall, i creiem que és millor deixar el Patrol al parador i caminar ara de fresc, perquè la tornada prevista baixa pel balcó de Pineta i quan arribem ja trobarem el cotxe dos quilòmetres abans, la qual cosa serà d'agrair.

Pas pel "refu", sortida real. Són les vuit del matí quan creuem el lit del barranc i ens encarem de cara a la pila de troncs, que són les restes d'una allau de l'hivern passat. Seguim unes ben situades i monumentals fi-

tes que ens porten fins a l'entrada del ben senyalitzat sender GR 11, fins al coll d'Añisclo. Aquesta és una gran pujada que, a mesura que es va fent, t'adones que val més no trobar-la de baixada amb mal temps, perquè pots patir un "ou". No és el nostre cas perquè anem de pujada i amb un cel clar. És una reflexió per a algú que faci aquesta ruta en sentit contrari. Fem alguna parada per veure aigua i anar contemplant el decorat que es descobreix en totes direccions i fem "diapos" per al record. A les 12 passem pel coll d'Añisclo, és a dir, la pujada de 1.280 a 2.450 metres ens ha costat quatre hores, amb equipatge per a cinc dies. No ens podem queixar, hi ha una certa duresa, ja que hi ha uns quants punts en els quals s'han d'utilitzar les quatre grapes. A partir d'ací -amb una magnífica visió de Pineta, Añisclo i el primer objectiu del dia, la Punta de las Olas, que no té cap punta- ja entrem en solfa: tarteres marranes, pales de neu

-que és millor evitar-, esperons de pedra -on val més no esternudar.

Buscant la protecció de les parets, fem una parada per tornar a carregar d'aigua en uns regalims d'una balma humida -molt característica pel seu to de color fosc que es veu de lluny-, i reculem uns metres per fer la travessia per sobre d'unes roques plenes de tarteres relliscoses que ens portarà fins a la cresta que conclou al cim. El temps, que ha fet un gir a dolent -sols ens ha ensenyat les dents- ens fa una mossegada i ens aboca una calamarsada amb llamps i trons al mig de la cresta, que és un lloc suau després del que hem passat. No és cap exageració, però anem prenent consciència que ens hem embarcat en una bona aventura de travessa, i després de suportar-la uns minuts "a pecho lobo", ens aixopluguem sota el material de protecció que portem. Quan para -per sort ha sigut curta-, arranquem, amb una certa

enyorança dels bivacs protegits que hem vist a peu de paret quan pujàvem. El camí ens porta a una bifurcació, abans de coronar el cim, que seguim per curiositat i -oh, meravella!- trobem una generosa balma amb uns quants bivacs ben construïts que ens esperaven a no més de cinc minuts del lloc on hem suportat sota una manta tèrmica l'aigua i la pedra. Tot i que només són un quart de cinc de la tarda, ens plantegem seriosament passar la nit en aquest "hotel" per la comoditat i seguretat que ens ofereix.

El temps ens dona una

treva i anem a veure què hi ha seguint la feixa on estan situats els dormitoris. La Punta de las Olas és un cim que no domina cap punta, és com un gran llom amb una lleugera gepa com a cota predominant. És a la cara est on la paret té una cavitat no gaire pregona però amb una profunditat de sostre d'uns tres metres. Ens hem d'acotar per arribar al fons. És ideal per estar protegits de la pluja. Els "llits" són unes veritables obres d'enginyeria, perquè la feixa on estan situats té una certa inclinació que s'ha compensat en un principi per un petit mur que fa de contenció a la plataforma de petites pedres que fa de bancal, on situarem el sac per dormir. El mur més alçat ens protegirà del vent. Seguint-la, sembla que doni la volta al cim, fins que queda tallada amb la sobtada visió del Soum de Ramond, però separat per un pati que no convidava a aventurar-se, "vaja pepino que ens espera", fotos, reculem tornant a passar per davant de les cambres, i anem al punt de la bifurcació per pujar al cim, que coronem en un minut. És el primer "tresmil" de la jornada: la "Punta de las Olas", de 3.003 metres. No hi ha pèrdua, per demà, la ruta és clara i simpàtica. S'han fet les cinc, l'hora del te, però te amb llet i colacao acompanyat d'unes gustoses galetes, i tot cau de meravella. Parlem, admirem aquesta preciositat de cinquanta milions d'anys... Plou, ens cobreix la boira, tot un seguit de fenòmens meteorològics es mostren als nostres ulls, modificant la plasticitat del paisatge, sempre magnífic, des d'aquest privilegiat balcó a poc menys de 3.000 metres. El sopar, al voltant de les vuit, ens fa pensar que estem en un restaurant de mil forquilles. Tot seguit ens acomodem dins dels sacs, perquè a mesura que el sol tanca els ulls, la temperatura ens convida a la protecció del llit. Arribar aquí no ha sigut cap regal, ja que ens ha exigut un esforç de quatre hores des del coll d'Añisclo. En total, vuit hores des del pas pel refugi de Pineta. La càrrega compta. L'esperit per a una travessa per a cinc dies, també. Per pujar a la Punta de las Olas, val la pena fer nit al bivac.

14 d'agost del 2001. Després d'aquest magnífic regal de la natura, a les sis del matí la tecnologia ens avisa que és l'hora que hem programat per sortir del sac i preparar un

Pujant al Soum de Ramond. Foto: Josep Barot

esmorzar de cereals, te calent, pa amb embotit i tot el que ens ve de gust, sempre que el portem. Nosaltres ordenem motxilles, perquè el llit el tenim muntat amb tota la roba per tenir el màxim confort, que puc assegurar que ha estat aconseguit. Són un quart de vuit del matí i ens acomiadem d'aquest "cinc estels". Tornem a passar pel cim. Per a l'estadística, és la segona vegada que el coronem en dates diferents, però no presumirem, d'això. Admirem de nou, des d'aquest estrany cim, l'entorn i la ruta per assolir el Soum de Ramond, i a dos quarts de vuit encarem el lloc que ens porta a la inclinada pala de neu que condueix al coll que marca l'entrada definitiva al cim. Dit i fet, la pala no és inclinada, és dreta. Per desconfiança del final de la neu, entrem en un fi i delicat esperó, totalment descompost, que sense ser vertical no és lliure de la delicadesa de l'ambient de l'entorn. Una vegada més, l'encant de l'escalada es posa de manifest. És un comentari del Josep. Sortida al coll i una pala pedregosa de fàcil pujar ens porta al cim del Ramond, de 3.254 metres. Dit així sembla fàcil i ràpid, però fa dues hores que hem sortit de les Olas. Ara són dos quarts de deu, fotos... ens felicitem per aquesta segona nova coronació, i ara anem cap al gros, ja que el Mont Perdut és el més alt de tota la ruta prevista. Són tres quarts d'onze quan sortim del Ramond, amb molta atenció a la "ressenya", que indica passos de 3r grau. Tal com anem de carregats, s'ha de prestar molta atenció. Ens posem totes les eines a mà i iniciem el descens de cara a la marcada olla de neu que havíem de flanquejar. Després de baixar la cresta, que trobo que ens ha resultat fàcil, parem en uns reguerons d'aigua que corren per les repises per carregar de nou el consum de la nit abans. Veient el cel i l'experiència d'ahir, suggerim que, una vegada fet el Perdut, baixem pel balcó de Pineta a la seguretat del cotxe i, si convé amb el vehicle, anem cap a Gavarni, perquè el temps ja ens ha avisat massa i no m'agrada, tot i que no dona mostres de perill amb grans tempestes. Hi estem d'acord i seguim amb precaució, ara ja per la inclinada pala de neu, una llarga travessada que ens ha de conduir a l'aparentment fàcil ascensió al Perdut.

Amb la seguretat que dona el fet

Cim del Soum de Ramond. Foto: Josep Barot

que a cada canvi de cantonada et confirma que anem per la bona ruta, seguim amb peu ferm una fluixa traça per aquest grandiosos tobogan que anem flanquejant. Les situacions són previsible quan el perill és evident, però la situació no és complicada, malgrat que sempre s'ha d'anar amb atenció. Anem arribant a sota d'unes roques que ens mostren un nou gir de cara al Perdut, i a mesura que m'hi acosto veig que una mica més avall una obertura a la neu, possiblement produïda per una nova boca de la rimaia, em fa posar en tensió. Precisament en aquest pas, em patina el grampó i, tot i que tinc una ràpida reacció d'autodetenció, el buit d'aquesta boca em desequilibra i suposo que el moviment del cos i la motxilla em deixen l'espatlla esquerra en fals i em provoquen una sortida de lloc i, de forma immediata, m'inutilitza el braç esquerre.

Moments de tensió. Surto d'aquesta situació inicial per mi mateix, però el company baixa per ajudar-me. Ell també pateix un lleuger "misto", i tots dos ens recolzem en un equilibri inestable, ja que el Josep s'ha enganxat els grampons a l'alçada del genoll. Superada aquesta situació, la pregunta del Josep Barot és: què fem? Sortir per davant —li dic—, recular és més complicat que el que queda per encarar el cim. Jo, tot i que no puc comptar amb el meu braç, em veig amb forces per sortir d'aquest embolic, ara que encara està calent. Li dic això per encoratjar-lo, i a la vegada per animar-me a mi mateix, que també em fa falta. Enmig d'aquesta pala, que ja es feia immensa, comencem

a progressar. Són tres quarts d'onze i tenim tot el dia per davant, però el temps ens torna a marcar les dents — comença a ploure. Ambem a unes roques planes i intentem posar en ordre la meua espatlla. El que no sap és com el que no hi veu. S'ha de sortir d'ací amb l'ajuda del company. Em torno a posar la motxilla i decidim que, abans que sigui impossible, hem de sortir de l'olla de neu on estem situats.

Anem avançant amb esforç, seguint unes traces gens clares que, en principi, sembla que condueixin a les roques de davant nostre, però de sobte giren cap a l'esquerra i en sentit ascendent, en direcció al que sembla un possible coll. Aproximadament a les dotze, estem intentant connectar via telèfon perquè el mòbil del Josep sí que té cobertura.

Fem la primera trucada a les 11 i 58 minuts al RACC. És el primer que se m'acut, perquè els números de la targeta són més grans. Resposta: truca el rescat d'Aragó, són dos quarts d'una aproximadament, reafirmem la nostra situació; al RACC ja li havien informat de la nostra situació, tant de l'accident com geogràficament, i informen de les nostres possibilitats d'aguantar, bon equip i l'aspecte del temps a aquestes alçades. L'altímetre marca 3.120 metres (el mapa, 3.165 m) i ens tranquil·litzen dient-nos que ja es posen en marxa. El temps continua variable. Ara s'hi veu, ara tot cobert de boira. Per sort, no tenim els núvols a sobre. Una espessa boira puja per la part d'Ordesa i, en segons, ens envolta. Això dificultarà l'en-

Esperant el rescat després del "pul". Foto: Josep Barot

trada de l'aparell. El Perdut, que el tenim a sobre, ara es veu, ara no. Mirem de passar els minuts amb tranquil·litat, però jo ja no sé com posar-m'hi. Cap a la una i vint, apareix l'helicòpter. Uns segons abans, el so baix i vibrant, característic del seu propi mecanisme i per la quasi verticalitat de les hèlices, ens fa buscar ràpidament l'orientació per identificar el ja tan esperat "ocell" de rescat. Finalment, apareix pel costat del Perdut, procedent de la vall d'Ordesa. El Josep fa el senyal corresponent amb els braços perquè ens identifiquin, fa una volta damunt nostre i desapareix enmig d'uns núvols, en direcció a Pineta. Al cap d'uns deu minuts, ja el veiem encarat cap a nosaltres, en la mateixa direcció que la vegada anterior, però amb la clara intenció d'aterrar al costat nostre. Com que som cadells en aquests afers, hem deixat les motxilles soles a terra i nosaltres ens hem assegut en un extrem del coll, i una mica més les perdem, perquè els corrents i turbulències d'aire

produïdes per les hèlix són tan fortes que les fan volar. Sort que es paren contra unes pedres i la neu, perquè jo ja plorava per elles i la màquina de fotografier. El que s'ha de fer sempre en un cas d'aquests és assegurar-se sobre les motxilles. Quan l'helicòpter queda aposentat, baixen dues persones, una d'elles és metge, i de forma immediata s'identifica, tot i que a la part frontal del casc, amb lletres vermelles, ja ho porta escrit. Es fa càrrec del tema i fan marxar l'ocell. M'estira a terra i, d'una manera magistral, em col·loca l'espatlla al seu lloc. L'al·leujament és instantani. Em col·loca un apa-

rell per immobilitzar la zona lesionada i em subministra un calmant. Ara sí, que la situació està controlada. Li expliquem com ha ocorregut, d'on venim, on preteníem anar i on tenim el cotxe. El doctor Palomo -i no és broma- manifesta que l'esforç que he fet per arribar on estem és d'agrair perquè ha facilitat el rescat, però la factura la "pagaré" jo amb més temps per recuperar la lesió, perquè prop d'una hora i mitja amb la càrrega a les espatlles i amb la luxació que m'ha reparat és de molta valentia. La seva frase és: "hay mucha gente que no es capaz de dar un paso con un hombre fuera". Jo encara ho agraeixo amb un somriure quan recordo els mots d'ànim del doctor al bell mig dels Pirineus. A qui no agrada que li diguin que és fort i valent?

A mi em portaran a l'hospital de Huesca, i al company Josep el baixaran a Pineta. És tot un detall que vull manifestar en grau superlatiu. No sé

si és habitual, però a nosaltres, possiblement, ens va estalviar un dia o, com a mínim, moltes hores a l'hora de recuperar el Patol que havíem aparcat davant del parador.

Torna el "bicho" i em baixen fins al refugi de Goriz. De nou, l'helicòpter puja a rescatar el Josep i el portar fins a Pineta. Després, tots dos coincidim en l'opinió que el vol ha sigut una meravella. Veure els cims que hem pujat i les dificultats que hem superat..., l'aventura s'ha acabat massa aviat, però ha sigut intensa. Són poc més de les dues quan ja m'han carregat de nou a l'helicòpter, aquesta vegada lligat a la llitera perquè anem a "tope", amb el pilot, el copilot, el metge i dos guàrdies civils, a més de jo. Volem tots atapeïts i, al cap d'una estona, noto que parem i baixen els dos "civils". Som a Boltaña, la seva base, i ara fins a Huesca. El metge, com que està més lliure de passatgers, em deslliga de la llitera i puc gaudir, com he fet durant la primera part, del paisatge fins a l'hospital. Per sort, sembla que no tinc res trencat i això em dóna tranquil·litat. Al voltant de les cinc de la tarda, després d'una forta pluja -que ja semblava el plat habitual- arriba el Josep.

El retorn de cara a Vilanova no és ni trist ni alegre. Comentem la sort de l'ensurt, l'eficàcia del servei, el meu bon comportament per arribar a sortir de "Tolla", i confesso que m'he donat moral recordant l'odissea de supervivència dels dos anglesos -sobretot del que es trenca la cama- als Andes, redactada en el llibre "Tocando el Vacío". Si ell -pensava jo- se'n sortia amb una cama, jo, amb totes dues, encara més.

No sempre deu ser igual, però:

1r) El RACC molt bé, per la velocitat de reacció en connectar amb Aragó i l'interès posterior per saber com s'ha solucionat el tema.

2n) El Servei de Rescat de Muntanya de la Guardia Civil, molt eficaç i servicial.

3r) La muntanya ha sigut comprensiva per tornar altres vegades.

Joan Toledano
Agost del 2001

Crònica del "cotarro" talaienc

CLOENDA DE LES ACTIVITATS DEL CURS 2000-2001

SOPAR A LA PLAÇA DE LES COLS

Tot i que l'anterior revista va sortir amb cert retard perquè va coincidir amb les vacances, aquest esdeveniment va tenir lloc quan ja havíem tancat l'edició, i no ho vàrem comentar perquè, de fet, pertanyia al tercer trimestre.

Quan es tanca el parèntesi de les activitats, que més o menys significa un curs per a la nostra entitat (tot i que durant les vacances tampoc no parem!), sempre es bo que se celebri com cal. Així va ser en aquesta ocasió: ens vam llançar al carrer. La darrera edició la vàrem fer al mateix carrer del Comerç, sopant i fent un audiovisual davant el nostre local social, peròenguany ens ho vàrem muntar una mica més avall: a la plaça de les Cols. Unes setmanes abans ja va constituir-se una comissió encarregada d'organitzar-ho tot. El menú del sopar era: entremès variat, fideuat mariner, gelat, porrons de vi, copes de cava i cafè. Mentre una colla s'encarregà de la logística de l'acte, muntant bastides, la pantalla i un petit escenari per als músics, altres prepararen el tiberi o cobraven els tiquets, tot i que el protagonisme se l'emportà el fideuat, que amb gran expectació fou elaborat enmig de la plaça pels quatre que exerciren de cuiners, amb tres grans paelles que escamparen una olor exquisida per tot arreu, que despertava unes intenses ganes de sopar. Els veïns que passaven pels laterals de la plaça s'acostaven al·lucïnats, i tot enumant, alguns d'ells pregun-

taven: "Oiga, esto qué es?". Fins i tot n'hi havia que si no els haguessim aclarit prèviament que allò era la nostra festa social, s'haurien afegit a parlar el plat per omplir-lo de fideuat. Per cert, la crítica va dir que era excel·lent. Prèviament, el president va fer-nos una breu introducció a la festa i, tot seguit, un conjunt musical ens acompanyà (o ens martiritzà, vés a saber!) abans i després del sopar. Però a l'hora del cafè, tocava audiovisual, una interessant projecció col·lectiva de diapositives de les diferents seccions amb les activitats d'enguany, que ens amenitzà una llarga sobretaula a la fresca. Mentre els més joves es plantaven davant els músics seguint amb gran rebombori el ritme de la seva actuació, la resta de la gent arreplegava taules i cadires i les dipositava al local. L'escenari i el bar van quedar per als joves, que acabarien de matinada. Cal dir que aquesta cloenda va ser un altre èxit, i sense destacar ningú en especial, creiem que cal felicitar a tothom que va col·laborar en aquest acte. L'any vinent hi tornarem!

UN ALTRE CAPÍTOL DE LES OBRES DEL LOCAL

Ara ja va de debò. Ja ens han concedit el crèdit i a l'hora d'escriure aquestes quatre ratlles, ja s'han tret tots els envans de les dues sales grans del segon pis i s'està refent el paviment amb formigó armat amb malla metàl·lica electrosoldada (més aviat coneguda com a "mallasso") que anirà amb enrajolat de gres. Finalment, el sostre es cobrirà amb un cel·las de plaques registrables, ja que ens hauria costat massa la recuperació de l'embigat de fusta. D'altra

banda, també s'està avançant amb la instal·lació elèctrica perquè s'ha fet la distribució i les regates del segon pis. Amb una lleugera variació de la situació de portes i envans, es mantindran les tres petites sales on hi havia el material de les seccions. En aquest indret, no es modificarà ni sostre ni paviment, però es consolidarà la instal·lació elèctrica.

També s'han enderrocat els graons de l'escala que puja al segon pis i se'n reforçarà la base -feta de maó- amb malla metàl·lica i una capa de formigó, damunt de la qual s'hi construirà el nou esglaonat. Ara en tenim per unes setmanes, en les quals no es podrà pujar al pis de dalt, primer perquè l'accés ara és perillós, i després tampoc perquè estaran enrajolant. En principi, aquestes dues grans sales, un cop restaurades, estaran destinades a les activitats de les seccions, de forma polivalent. A més, hi haurà una altra sala, ara ja recuperada, que servirà de lloc de reunions, ultra la biblioteca-arxiu que ja fa temps que està funcionant. Si fa temps que no veniu pel local i passeu quan ja sigui tot plegat accessible, tindreu una petita sorpresa en veure els espais aconseguits. Però tot i els esforços, haurem de perllongar bastant el termini de finalització de les obres perquè, deixant de banda algun imprevist, es va endarrerir l'ingrés del crèdit i no era qüestió d'ajornar els pagaments de les certificacions al constructor.

Durant aquestes darreres setmanes, també haureu pogut observar que hi torna a haver bastides a la nostra façana. Hi són

Crònica del "cotarro" talaienc

perquè quedava pendent d'executar la neteja i reparació de les llosanes de pedra dels balcons de la segona planta. Aquests treballs van a càrrec de la comunitat de l'edifici, i constitueix la darrera qüestió que quedava per resoldre del capítol d'obres, si bé encara queden pendents alguns importants "serrells" econòmics de pagament de factures i de cobrament de rebuts als veïns. Us en mantindrem informats!

NECROLÒGICA

De nou hem de lamentar la pèrdua d'un altre membre de la família Forgas, la qual, com tots sabeu, ha estat sempre molt vinculada a la nostra entitat. El passat mes de setembre ens deixava per sempre l'amic i soci Òscar Forgas i Puigvert a l'edat de 62 anys. En una sobtada dolença i després d'una ràpida intervenció quirúrgica, aquest amic nostre empenia la seva darrera excursió. El tinguérem moltes vegades al nostre costat fent de control a les marxades o col·laborant en la comptabilitat de la casa. El trobarem a faltar. No cal dir que des d'aquestes planes donem la més sentida condolença a tots els familiars, en especial a la nostra companya del Consell de Redacció d'aquesta revista Blanca Forgas, que ha perdut el seu germà, i al qui fou secretari de la nostra entitat, Lluís Forgas, i també als altres fills i filles que han perdut el seu pare. Les exequies funeràries, que van tenir lloc a l'església de Sant Antoni, van constituir una sentida manifestació de dol, ja que l'Òscar tenia una extensa coneixença a la nostra ciutat. Descansi en pau.

RELLEU A LA SECCIÓ D'ESQUÍ

A causa de la nul·la activitat de la Secció d'Esquí, i en vista de la dimissió del seu president Paco Moya -que fou presentada a la Junta de la Talaia, la qual va acceptar la renúncia-, fou convocada una assemblea general de socis de la Secció d'Esquí per procedir a elegir una junta nova. L'assemblea es va celebrar en ple estiu per deixar normalitzada la situació i per emprendre una dinamització de les activitats dels esports de neu amb prou temps per poder actuar ja en la propera temporada. Després d'aprovar l'estat de comptes i veure *in situ* l'estat del material d'esquí, es va procedir a elegir la nova junta entre els pocs assistents que hi van anar. Lògicament, es va aprovar l'única proposta que hi havia. Així doncs, la nova junta de la Secció quedà constituïda pels membres següents:

President
Josep Blanes

Secretari i tresorer
Arcadi Corominas

Vocal d'Esquí de Muntanya i d'Esquí Nòrdic
Joan Toledano

Vocal d'Esquí Alpí i Snowboard
Esteve Corominas

Vocal de Material
Paco Moya

Vocal de Cursets i Competicions
Jesús Santacana

Tot i que ja està elegida, la nova junta de la Secció està totalment oberta a noves incorporacions, i sobretot a l'entrada de gent jove que practiqui els esports de neu.

Aquest nou equip té el propòsit de muntar moltes activitats i repetir tant aquelles anteriors sortides dominicals amb autocar, al més econòmiques possible, com les sortides de caps de setmana, amb cursets d'iniciació i perfeccionament, així com la celebració de competicions socials, sense descuidar ni el préstec i lloguer de material, ni la tramitació de la targeta de federat amb l'assegurança corresponent. Alhora, s'està confeccionant un programa per a tota la temporada, el qual es donarà a conèixer en un acte de presentació al nostre local. La nova junta està esperant que nevi per posar-se en ple funcionament!

NOTÍCIES DES DE LA FEDERACIÓ CATALANA DE CÀMPING I CARAVÀNING

No es pot dir que aquesta Federació hagi destacat per la seva activitat. Tampoc a la nostra entitat es nota gaire el moviment de tendes o de caravanes i no hi ha mai ningú que demani informació al respecte. El passat mes de març, després de tot un procés electoral, aquest organisme va tornar a reelegir el mateix president que ja tenia. Així doncs, Pere Mercader i Colomer continua com a president de la Federació Catalana de Càmping i Caravàning. Caldrà saber si s'ha dotat d'una junta més dinàmica o amb més ganes de fomentar les acampades o les sortides amb caravanes,

Crònica del "cotarro" talaïenc

perquè desconexem totalment les activitats que havia patrocinat fins ara i el seguiment que se n'ha fet, ni tan sols sabem quin era el programa que va presentar el candidat per a ser reelegit. Creiem que, com a membres d'aquesta Federació, cal que ens informin amb assiduitat. És del tot necessari crear un canal de comunicació àgil i eficaç que ens informi de l'activitat dels campistes i caravanistes del nostre país.

SOPAR DE FINAL DEL CAMÍ DELS BONS HOMES

Tal com estava previst, i sota l'organització de la Secció de Senders, es reuní una colla de senderistes -no gaire nombrosa- per celebrar la finalització del recorregut del sender GR 107 que hem conegut durant un parell de temporades com el Camí dels Bons Homes i que ha portat als caminaires des del santuari de Queralt, a Berga, fins a Montsegur, a l'Arieja. L'esdeveniment es va celebrar el passat dia 21 de setembre amb un sopar al restaurant de Mas Roquer, més conegut com el restaurant del càmping Vilanova Park.

JORNADES D'INICIACIÓ A L'ESCALADA EN ROCA

Pel que estem veient, quan les seccions tornen de vacances engeguen l'activitat en forma de curssets per a futurs muntanyencs. D'aquesta manera, el Grup d'Escalada i Alta Muntanya programava, del 16 al 28 d'octubre, unes Jornades d'Iniciació a l'Escalada en Roca, amb classes teòriques al local social i pràctiques al MAE, de la plaça de les Casernes, als cingles de la "Facu", a Canyelles

i a Vilanova de Meià. La inscripció valia 57,10 euros (inclosa la llicència federativa fins a final d'any, el transport fins a les escoles d'escalada d'aquest curset, la quota de soci de l'AE Talaia fins a final d'any (pels que no fossin socis) i l'entrada gratuïta al MAE també fins a final d'any. Val la pena que el jovent s'apunti a aquestes jornades si vol conèixer l'emoció de l'escalada. Per a la propera edició de la revista, procurarem relatar-vos com van anar aquestes jornades.

XII CURS D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA

O sigui, inici de temporada i curset. I aquesta vegada en farà dotze, que es celebra aquest curset, perquè els nostres espeleòlegs són constants i, encara que amb places limitades, cada any tenen una participació acceptable. El curs té lloc entre el 6 de novembre i el 16 de desembre i està reconegut per l'Escola Catalana d'Espeleologia.

De forma semblant al curs del GEAM, aquest, amb la inscripció, que serà de 108,18 euros, inclou les quotes d'inscripció a l'AE Talaia i al GET fins a final d'any, la tarja de la Federació Catalana d'Espeleologia amb l'assegurança de la Mútua General d'Esports, els desplaçaments de les sortides de pràctiques, la utilització del material personal i col·lectiu d'exploració i un manual d'iniciació a l'espeleologia. No cal dir que en tots aquests curssets l'edat mínima d'admissió és de 14 anys i que els menors d'edat han de presentar el permís patern corresponent. Les lliçons teòriques són xerrades didàctiques que es fan al local social. Les ac-

tivitats pràctiques s'inicien a la cova de la Fou de Bor, a la Cerdanya, i es continuen en diversos avencs del massís del Garraf, amb el descens a l'avenc de l'Esquerrà com a darrera sortida. La cloenda i el repartiment de diplomes es fa, com sempre, al nostre local social. Us mantindrem informats del desenvolupament d'aquest curs.

CURS D'INICIACIÓ A L'EXCURSIONISME

Més cursos. Aquesta vegada és la Secció de Muntanya la que organitza el segon Curs d'Iniciació a l'Excursionisme, dirigit a totes les edats, tot i que l'edat mínima de participació és de 16 anys i evidentment també cal un permís patern. El curs es realitza durant el mes de novembre, concretament entre els dies 6 i 30 d'aquest mes, i consta de 5 lliçons teòriques que es fan al nostre local. També hi ha tres excursions de pràctiques: una cap al Montseny; una altra cap a Montserrat i la tercera, de dos dies, cap al Pirineu. Al final hi haurà la cloenda del curs i el repartiment de diplomes als participants. El preu de la inscripció per als no socis és de 84,14 euros (per als que ja siguin socis, serà de 78,13). El preu d'aquest curs inclou la tramitació de la llicència federativa (pels qui no la tinguin; així, si algun dels inscrits ja està federat, tindrà un descompte de 13,82 euros), les sessions teòriques, el llibre Excursionisme, les despeses de transport de les sortides de pràctiques, i la pernoctació de l'última sortida. Exerceix de director del curs Jordi Pons.

guir pel Mijaran i Baish Aran, tenint com a referència el curs de l'arriu Garona.

Comencem per la val de Montgarri que, com ja he dit abans, és la capçalera de la Noguera Pallaresa i neix al mig del pla de Beret. La val de Ruda és el veritable origen de el Garona i un extraordinari exemple de vall d'origen glacià; des de la seva part alta, el circ lacustre de Saborèdo alimenta l'arriu de Ruda, que s'ajuntarà amb el Garona prenent el nom d'aquest últim. La val d'Aiguamòg, coneguda també com de Tredòs, recull tota l'aigua del circ de Colomers, que compta amb més de cent estanys i estanysols. S'afegeix a el Garona per l'esquerra. Per la dreta ens queda la val d'Unhòla, entre Unha i Salaridú, que segueix amunt cap a Bagergue. Seguint avall, davant de Vielha, tributa la val deth Nerg, que baixa des de sota la Forcanada i el lac deth Hòro. I deixant l'eix principal de la Val, com és el Garona, passarem a l'altra banda del Tunèl cap a dues valls que no pertanyen estrictament a la concavitat que modela l'Aran, és a dir, no pertanyen al mateix sistema orogràfic, però sí políticament a la comarca aranesa. Són la val de Molières, que puja cap a l'oest fins al Tuc del mateix nom, i la val de Conangles, cap a l'est, que s'enfila al Tuc deth Pòrt de Vielha i l'estany Redon, les aigües del qual constitueix la Noguera Ribagorçana. I tornem a l'altra banda, aigües avall de el Garona però tirant enrere. Una vall com Valarties, que comença al poble d'Arties i culmina amb l'emblemàtica figura del Tuc de Montardo. Situats davant de Vilac, surt la val deth Sallient, que baixa de la serra dera Tuta dera Vop. Per la dreta connecten amb el Garona les aigües de la val deth Varradòs, just al pont d'Arròs, al desviament de Vilamòs; aquestes aigües vénen del conegut salt deth Pish. Pel costat esquerre, davant es Bòrdes, surt la frondosa val deth Joèu o dera Artiga de Lin, que recull les aigües subterrànies de la Maladeta que brollen

als Uelhs deth Joèu. A la dreta de Bossòst tenim la val dera Margalida, coronada per la serra de Montludè, mentre que a l'esquerra surt la val deth Portilhon. Des des de davant de Canejan comença la val de Toran que baixa des dels estanys de Liat. I la vall més al nord de l'Aran ens queda a l'esquerra poc abans d'entrar a territori francès i és la val de Bausen, tancada a la part alta per la serra de Vacanera.

LES EMPREMTES DE LA HISTÒRIA

Les dades sobre el poblament prehistòric són quasi inexistent a la Val

pònims i també làpides i esteles coidals escampades per Gausac, Vilamòs, Bausen, Casau, Arties, Gessa i Tredòs, les quals indiquen que la influència romana s'havia estès per tota la comarca. La via romana del Pallars a Lugdunum (Sant Gaudens) vorejava el Garona i fou reformada per Pompeius des de Tolosa a la Val d'Aran. Amb les invasions germàniques i la destrucció de Lugdunum l'any 585, l'Aran, igual com altres valls piriniques, retornà als particularismes de l'època preromana. De l'antic Convenarum nasqué el comtat de Comenge, que procurà en diverses ocasions estendre els seus dominis fins la Val d'Aran. Inclosa la sobirania eclesiàstica del bisbe de Sant Bertrand de Comenge, perdurà fins al 1805 que passà a mans del bisbat d'Urgell.

Però un munt de vicissituds dels pobles que es desplaçaren per la conquesta visigòtica afectaren la vida de la Val, estenent-se per la zona actual dels dialectes gascons, nascuts de la llengua original o romanç parlat antigament a la zona sota la influència del parlar dels vascons. Sembla que tot aquest sector pirinenc va escapar, a partir d'aquest moment, del control directe dels francs i visqué autònomament. Aquest sector gascò on es trobava l'Aran també es va lliurar de la invasió musulmana a causa del seu escàs interès econòmic i manca de ciutats importants.

Un sens fi d'episodis i disputes a l'edat mitjana va fer que l'Aran restés en una situació confusa, oscil·lant entre el domini del comtat de Comenge i la Ribagorça, i al segle XII, entre Comenge i el Pallars, fins que el 1175, Alfons el Cast signà amb els aranesos el primer tractat d'emparança, del qual arrenca la potestat reial sobre la Val. Amb aquest motiu, i per assegurar la comunicació amb la Ribagorça, es construí l'hospital de Sant Nicolau de Pòntells, conegut avui com Espitau de Vielha i situat a la boca Sud del Tunèl. Però al segle XII, en fusionar-se

El salt deth Pish, a la val deth Varradòs. Foto: Josep Blanes

d'Aran, però hi ha la incerta història que la Pedra de Mijaran es considera un menhir. Tot i estar poblada des de temps remots, els primers pobles dels quals hi ha informació daten de l'edat del bronze (1.500-1.200 aC). Eren pastors molt adaptats al medi, els "arenosi". En carvi, el poblament romà devia tenir una certa densitat, com ho demostren si més no uns quants to-

Catalunya i Aragó, la Val començà a girar definitivament en l'òrbita catalana, i Jaume I signà definitivament el 1265 la plena possessió de les aigües, dels boscos i de les prades, i els atorgà una organització col·lectiva, que en realitat no fou més que el reconeixement d'una realitat existent. El cert és que els aranesos van ser homes lliures que, enfront de l'organització feudal dels comtats veïns, gaudien dels seus béns. El 1313, Jaume II va ratificar i ampliar el document que rep el nom de "Querimònia" que, com a carta magna que era, permetria una organització administrativa singular. Per a mostrar la sobirania reial i a canvi dels "privilegis", els aranesos havien de pagar un impost, "eth Galin Reiau", una mesura de blat per cada casa de la Val.

L'organització administrativa establerta aleshores, per la qual la comarca estava dividida en terçons, durà fins a Felip V. Originàriament, els terçons eren tres, però posteriorment es desdoblaren en sis: Pujòlo, Arties, Castièro, Marcatosa, Lairissa i es Quate Locs. Cada terçó tenia un consell especial i d'aquests consells de terçó es formava el Conselh Generau dera Val d'Aran amb el seu Sindic.

Els consellers generals eren en nombre de sis, un per cada terçó. Hi havia també tres oïdors de comptes, un o més procuradors fiscals i un procurador de pobres. La documentació del Conselh Generau i els "privilegis" es guardaven a la sagristia de l'església de Vielha, en un armari tancat amb sis claus. Cada conseller d'un terçó tenia una de les claus.

Però la situació de la Val continuà essent agitada. L'expansió més enllà dels Pirineus duta a terme per Pere el Catòlic orientà l'economia aranesa de nou cap a Aquitània, que tornà a invertir-se cap al costat meridional després del desastre de Muret, el 1213. Durant uns quants anys, les ba-

tusses dels aranesos i les seves valls veïnes van ser contínues, fins que els francesos ocuparen la Val el 1283, la qual no retornà a Catalunya fins al 1313. La història, evidentment, és molt més llarga i, de fet, l'Aran és plenament català. Així ho diu l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, que reconeix el fet diferencial i els drets històrics de la comunitat aranesa. L'aprovació per part del Parlament de Catalunya de la Llei 16/90 restableix a l'Aran la seva estructura administrativa.

L'ARANÈS, UNA LLENGUA PRÒPIA

El santuari de Montgarri, al costat de la Noguera Pallaresa. Foto: Josep Blanes

La Val d'Aran és un territori on es parla i s'escriu una llengua occitana: l'aranès, un dialecte o una variant del gascó. L'estimació que sempre han tingut els aranesos per la seva terra, també els ha ajudat a mantenir i a conservar la seva llengua, de la qual se senten orgullosos i la qual testimonia la seva singularitat i la seva diferència ancestral. Ho reconeix l'Estatut

de Catalunya de 1979, en el seu article 3.4, com a particularitat lingüística de la Val d'Aran, on diu: "La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció", i la Llei de normalització lingüística de Catalunya de 1983, en el seu títol cinquè, on es concreten les mesures de normalització lingüística aplicades a la Val d'Aran. D'altra banda, el gener de 1983, la Generalitat aprovava les Normes Ortogràfiques de l'aranès.

Per la qual cosa, avui dia és fàcil trobar grups de persones parlant pel carrer en aranès. És considerada llengua oficial a la Val, i juntament amb el català i el castellà, s'ensenyava a les escoles. La seva promoció és responsabilitat del Conselh Generau d'Aran, del qual depèn l'Oficina de Foment e Ensenhament dera Aranès, que és l'instrument de sensibilització dels aranesos envers la seva llengua. Aquesta institució s'encarrega d'organitzar cursos, editar publicacions i donar suport a les escoles i als mitjans de comunicació.

L'ECONOMIA I LES COMUNICACIONS

Es pot dir que els pilars de l'economia aranesa de sempre han estat l'agricultura, la ramaderia i la fusta del bosc. Però en la actualitat aquests valors han estat desplaçats per altres com el turisme i l'esquí, o la producció elèctrica. Tot i això, per a la gent de la Val encara és la ramaderia, sobretot, l'activitat principal, encara que tampoc hi ha actualment cap altre tipus significatiu d'indústria que no sigui la de la fusta o l'electricitat.

Un cop establertes les principals comunicacions -com s'explica més endavant-, començaren a fer-se centrals elèctriques a Vielha, Benós, Arties i Bossòst, les quals poden produir actualment uns 800.000 kWh. Això va contribuir a integrar a la comarca una gran aportació de mà d'obra emigrada, destinada principalment a la construcció de les preses i de les centrals,

i també personal derivat dels militars establerts a Vielha. I ja darrerament, per a absorbir el boom de la construcció hotelera i d'habitatges de segona residència, a més de construir i mantenir tota l'estructura de l'estació d'esquí de Baqueira-Beret. No cal dir que a causa del turisme ha calgut multiplicar els serveis, la qual cosa ha fet millorar sensiblement l'economia de la Val.

De mica en mica, amb els anys s'ha anat trencant l'aïllament secular de l'Aran, que era total especialment a l'hivern, quan la neu segellava els passos fronterers i deixava incomunicats els aranesos fins passada la primavera. Actualment, l'Aran està ben comunicat i l'entrada a la Val és possible per quatre carreteres —dues al costat català i dues més al costat francès— que la travessen d'extrem a extrem. Tan sols circulant per elles ja podeu adonar-vos de com està configurada la Val.

La C-143 que des de Salardú uneix la Val amb Esterri d'Aneu i Sort pel pòrt dera Bonaigua, a 2.072 m, és la més alta de les entrades. L'altra, és per la N-230, que ve de Vilaller i travessa el Tunèl de Vielha, a 1.626 m, i entra a la vall fins a la cruïlla mateix de la seva capital.

Pel Pònt de Rei, a 582 m d'alçada, entra la carretera francesa N618C, que enllaça amb la nostra C-143 i ha estat sempre pas fronterer (ara no funciona) i duana. D'altra banda, pel Portilhon de Bossòst, a 1.308 m, connecta la francesa N-125 que s'uneix amb la local C-141.

Si traiem el nas per la història del segle XIX, veurem que a la Val s'explotaven diverses mines de plom, de ferro, de carbó i de blenda (un sulfur de zinc cristal·litzat). Al voltant d'aquestes activitats es plantejaren projectes per a la construcció d'una línia fèrria des de França que permetés l'evacuació del mineral d'una forma racional i moderna. Fins llavors havia de fer-se per sistemes rudimentaris. Però aquest enllaç també l'havien projectat els aranesos durant molts anys cap al costat espanyol amb una línia ferroviària de Lleida a França que, per ara, encara no ha quallat.

Tot i que el 1840 es va establir

un servei de correu que comunicava el Pallars i l'Aran pels camins del pòrt dera Bonaigua, continuava el problema de la comunicació amb Catalunya i amb Espanya, a causa de les dificultats dels camins de ferradura dels pòrts de Vielha i dera Bonaigua, els quals ja no responien a les creixents relacions comercials i industrials ni als desitjos de modernització de la societat de la Val. En aquestes circumstàncies, no és estrany que l'Aran mirés cada dia més acuradament cap a França, i que, de manera inevitable, les tendències dels aranesos en les relacions entre pobles i comunitats i en l'activitat diària s'inclinessin aclaparadorament cap al país veí. El mateix domini de la llengua francesa entre el poble aranès constituïa una expressió que palesava aquesta situació.

Però la comunicació amb el Pallars no fou efectiva fins al 1924 en què l'anhelada unió per la ruta de la Bonaigua es féu realitat a la comarca. Així, al 1910, i amb el propòsit d'enllaçar amb Esterri, es va construir la carretera de Vielha a Tredòs, si bé l'obra més transcendental per la Val fou l'obertura, el 1948, del Tunèl de Vielha, que comunicava la Val amb l'Alta Ribagorça i permetia ésser transitable a l'hivern, la qual cosa no era possible per la Bonaigua.

L'obra va ésser endegada durant la dictadura de Primo de Rivera tot i que el projecte es remuntava a molts anys enrere, i va prendre cos de forma immediata arran de la visita del rei Alfons XIII l'any 1924, que va visitar les centrals hidroelèctriques del Pallars i al qual, un cop a l'Aran, se li explicaren els projectes de la Productora de Fuerzas Motrices.

El 1926 varen començar les obres, i fins al 1941 no es van poder unir les dues galeries. En la construcció del Tunèl, hi van deixar la pell molts presoners republicans, ja que els generals del "Régimen" feien córrer els enginyers, no fos cas que el maquis, o fins i tot els aliats, tinguessin la mala idea d'atemptar contra el Tunèl. Aquesta obra no va adquirir l'aspecte que té ara fins al 1965. Actualment té una llargada de 5.133 metres i una amplada de 12. La boca Nord està situada a una altitud de 1.390 metres i la boca Sud, a 1.626.

UNA BREU MIRADA A LA FAUNA, A LA FLORA I A LA VEGETACIÓ

No puc pas estendre'm en una qüestió amb la qual, a causa de la seva importància, el que caldria seria escriure un llibre i no pas un article com aquest, però sí que és convenient que us anomeni el més rellevant de cadascuna de les espècies principals que guarnixen el paisatge aranès.

La fauna ocupa una important parcel·la del patrimoni natural de l'Aran. Com a espècies característiques de la part alpina i subalpina, hi trobem l'isard (*rupicapra rupicapra*), el gall fer (*Tetrao urogallo*) i la perdiu blanca (*Perdix mutus*), sense oblidar els ja molt escàs ós bru (*Ursus arctos*). També hi podem trobar la llúdria (*Lutra lutra*), el porc senglar (*Sus scrofa*), el teixó (*Meles meles*) o la llebre (*Lepus capensis*). Cal pensar, també, que els rius i llacs aranesos estan poblats abundantment sobretot per diversos tipus de truites. Les espècies més comunes són la *Salmo trutta fario*, la *Salmo gairdneri* i la *Salvelinus fontinalis* molt preuades pels gastrònoms. I me'n deixo molts, però canviem de tema.

Ara parlem de flora i vegetació, i no cal dir que, en això, és exuberant i un veritable paradís per als botànics. Primerament, caldrà distingir a la comarca dues zones diferenciades, la part alta de la Val, o Naut Aran, des del Pòrt dera Bonaigua fins al Mijaran, més o menys fins a Vielha, i després la part baixa o Baix Aran, des de Vielha fins a Canejan i la, diguem-ne, frontera francesa. A la part baixa, la zonació s'estableix segons l'alçada i és la pròpia dels Pirineus atlàntics. Així, a la zona inferior hi trobem l'estatge de la roureda mixta humida, amb roure pèrol (*Quercus robur*), roure de fulla gran (*Quercus petraea*), freixe (*Fraxinus excelsior*) i cirerer silvestre (*Prunus avium*), els quals conviuen en una zona fortament conreuada. Una mica més amunt hi ha l'estatge de les fagedes, evidentment poblades per faigs (*Fagus sylvatica*), en zones molt humides i caracteritzades per un ric estrat de plantes herbàcies selvàtiques, idèntiques a les existents a les zones de muntanya europees. Aquí, apareixen en grans clarianes superfícies de prat

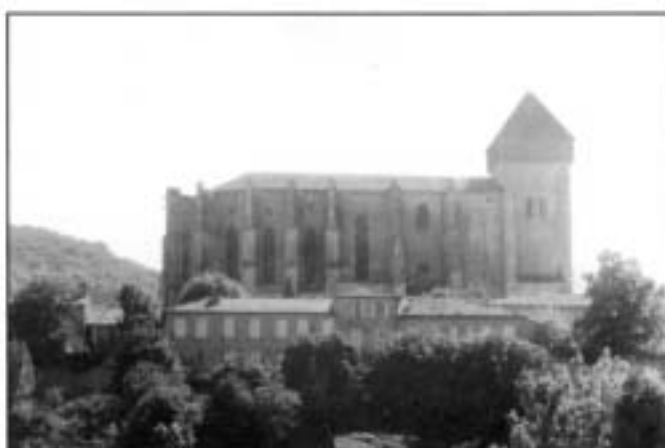
Plaça deth Haro, amb el tronç preparat. Foto: Josep Blanes

Santa Eulàlia d'Unha, del segle XII. Foto: Josep Blanes

Veïhs deth Joèu, a l'Artiga de Lin. Foto: Josep Blanes

Abadia occitana de Sant Bertrand de Comenge. Foto: Josep Blanes

Capella-església romànica de Sant Blai (Les). Foto: Josep Blanes

Casa Museu Joaniquet (Vilamós). Foto: Arxiu Blanes

Establiments termals a Banheres de Luxhon. Foto: Josep Blanes

Arriu Garona al seu pas per Les. Foto: Josep Blanes

dallador. Entre els 1.000 i els 2.000 metres, i per damunt de la fageda, s'estén l'estatge de l'avetosa, d'immensos boscos de majestuosos i impressionants avets (*Abies alba*), tot i que les estassades forestals excessives n'han malmès algunes zones, on ara proliferen clarianes amb males herbes i plagues, com ara el vosc (*Viscum album*), que afecten els avets. Més amunt, apareix una franja anomenada estatge del bedoll amb espècies de fulla caduca com el bedoll (*Betula pubescens*) o la moixera de guilla (*Sorbus aucuparia*) i on ja comencen a sortir el neret (*Rhododendron ferrugineum*) i el nabiu (*Vaccinium myrtillus*). Ja a l'estatge de prats alpins, són abundants les zones de pastura amb gespes, amb molta barreja d'herbes i amb zones amb predomini d'espècies determinades amb molta flor. Aquesta zona està situada entre els 2.000 i els 2.500 metres i és poc diferenciada de la resta dels Pirineus central i oriental.

L'alta Val d'Aran és més aviat continental i molt similar a la que hem citat abans com a zona pirinenca oriental, encara que amb la característica de ser molt més humida. En aquesta banda, la roureda i la fageda no hi són, però sí que apareixen alguns boscos d'avets. En canvi, més amunt, entre 1.600 i 2.300 metres, creix el clàssic i conegut pi negre (*Pinus mugo ssp. uncinata*), comú a quasi tot el Pirineu. No cal dir que en qüestió de flora la Val ofereix una varietat d'espècies de valor excepcional, sobretot al final de la primavera i a l'estiu, la qual fa les delícies de qui tingui el plaer i la paciència d'estudiar-les i fotografiar-les. Epl, i no parlo ara de bolets, perquè ho faré tot seguit.

EL CAPÍTOL DE LES VACANCES

Després d'aquesta introducció a la Val d'Aran —perdoneu-me si ha sigut massa llarga—, deixeu-me comentar alguna de les sortides i activitats que poguérem fer en aquest parell de setmanes de les nostres vacances. Cal dir que la part estrictament muntanyenca —l'ascensió al Montardo— la relata l'amic Salvador Baig en aquest mateix butlletí.

Vam fer una primera sortida cap a es Bòrdes i l'Artiga de Lin, la llarga i

frondosa vall on, cap al seu final, trobem la hont deth Gressilhon i els Uells deth Joèu, una sorgència d'aigües que brollen incontenibles i que travessen subterràniament des de l'altra banda del Coth deth Hòro (abans en dèiem Coll de Toro!). Aquestes aigües procedeixen de la gelera de l'Aneto, s'enfonsen pel Forao d'Aigualluts i travessen del costat aragonès a l'aranès.

El mateix dia fariem un recorregut per Les, que teníem a cinc minuts del càmping. Descobriríem en una plaça el famós Haro, un tronc d'avet prou gruixut i d'uns dotze metres d'alt que es clava al mig de la plaça, prèviament esberlat en la seva part superior amb unes falques. Al voltant d'aquest tronc s'hi celebra l'arribada del solstici d'estiu, la festa gran del poble. El 23 de juny es crema l'Haro i al seu voltant es desenwoluta, amb gran rebombori, una festa plena de color i de foc, amb danses i cançons araneses. Pel que sembla, aquesta festa prové

El Pere fent els rovellons a la brasa. Foto: Josep

dels pobles gascons, com a culte al foc que ho purifica tot i a la fecunditat de la mare terra. L'Haro es torna a replantar el dia de sant Pere, i els protagonistes han de ser les dues últimes parelles que s'han casat al poble, les quals, tot i que no han de tragar el tronc des del bosc, sí que han de fer les ofrenes, és a dir, la corona, el ram i la creu de flors que es posen al capdamunt del tronc. Antigament, mentre un dels marits pujava a l'Haro per penjar-hi l'ofrena, les noies casades cantaven una canço-

neta que fa: *Aqueth arriu tant fresc que l'è de passar jo / eth que pòrte era garlanda mos balhe consolacion / aqueri capuchons blanqui que les hè volar eth vent / aqueri fringaires don-cèls m'an panat er enteniment.* I el noi, des de dalt de l'Haro, responia: *El fiòc prenerè e er amor tamben / e me'n bremparè de qui em vò ben. / Es escales son petades. Trist de jo ! Com baisharè ? / Baisharè de branc en branc e a vosates punarè!* Aquesta cançó del folklore aranès ja va ser recollida l'any 1906 per un dels pioners del nostre excursionisme: Juli Soler Santaló, el qual ja la reproduïa en la seva Guia de la Val d'Aran.

El poble de Les conserva una part molt important del folklore de l'Aran, i des dels anys 50 té un esbart dansaire que ha conservat vius els balls tradicionals del país i un extens repertori de cançons. Actualment, al poble hi ha el Grop Es Corbilhuers que manté i propaga aquestes tradicions. Aquest grup està encapçalat per una persona que tinguérem el gust de conèixer el passat mes de juny a la Talaia: es tracta de l'escriptor i diputat aranès Francès Boya, que va venir a presentar-nos un dels seus llibres, i que aquestes vacances poguérem saludar de nou.

Evidentment, vam continuar fent sortides. Una d'elles, obligada si més no, fou al conegut saut deth Pish, a la val de Varradòs, on l'aigua provinent de l'estanh d'Ansa Caudèra fa una llarga cabellera i des d'on es pot veure una magnífica panoràmica de tot el massís de l'Aneto i de la Maladeta. Un altre dia, per una drete pujada d'un retorçat camí ral, suàrem la cansalada elevant-nos fins a Canejan. I al dia següent, vam decidir pujar per una altra pista enlairada —aquesta vegada amb els 4x4— que planeja a una alçada de 1.400 metres per era Seuva i pel Bosc deth Borrut, en un magnífic recorregut envoltat de boscos d'avets immensos. I com que dies enrere havia plogut, parariem a fer una ullada dins el bosc i al cap de mitja hora sortiríem amb les bosses plenes de rovellons (*Lactarius deliciosus*), ceps (*Boletus edulis*), alguns rossinyols (*Cantharellus cibarius*) i pebrassos (*Russula delica*). Una bona collita que al dia següent fariem a la brasa, cuinats i també crus en amanida. Però continuariem sacsejant-nos per una boteruda pista de més de 30 quilò-

Baixada amb ràfting per l'arnu Garona. El Rafa (monitor), el Salvador i l'Assumpta, el Pitu i la Montse i, davant, la Teresa i el Pere. Foto: Arnu Blanes

metres que ens portaria cap al refugi dera Honeria, per parar a dinar a Sant Joan de Toran, seguir per Porcingles i sortir a la carretera general a Pontaut. Un bon itinerari!

Dues vegades passàrem al costat francès. L'una, saltant el Portilhon i baixant a Banhères de Luishon per visitar les seves rànies però importants instal·lacions balnearies i turístiques. L'altra, passant per eth Pònt de Rei cap a Fos i Montrejeau i derivant cap a Sant Bertrand de Comenge per visitar la imponent catedral occitana i el recinte emmurallat, des d'on s'exercí durant molts anys la influència i el domini sobre l'Aran. Però tornant de saludar els gavatxos, calia veure alguna cosa autòctona que ens situés en l'Aran històric, i ens vam deixar caure per Vilamòs per visitar la casa-museu Joanchiquet, una de les cases més riques del poble i potser del Baish Aran, ja des del segle XVII, que fou habitada fins no fa gaire, als anys seixanta del segle XX. Aquesta mansió, d'evident característica rural, ens mostrà com un aranès, com a membre d'una casa i d'una família, tenia dret a participar dels béns comunals i formar part

d'aquesta comunitat. Així, les cases com aquesta, on gairebé sempre confluïen almenys tres generacions, foren la base de l'estructura social de l'Aran que s'anava transmetent d'una generació a una altra a través d'un únic fill, l'hereu, i que exclouia els altres fills, els quals podien quedar-se a casa mentre no fossin casats. Totes les dependències mostraven aquella rusticitat i senzillesa de la vida pagesa i rural. Fou una bona lliçó d'història.

Evidentment, no tot fou nodrir la nostra cultureta. També deixàrem espai per a l'emocionant descens en ràfting pel Garona, tot i que al començament no ens explicàvem com, amb aquell minvat cabal d'aigua i les pedres que sobresortien, no s'estripaven pel mig les "zodiac" o no es feren els esforços navegants. Ben aviat ens adonàrem que a les 11 del matí i a les 5 de la tarda obren les compòrtas de les reserves d'aigua de les centrals elèctriques i poca estona més tard el nivell del líquid va pujant paulatinament fins a cobrir gairebé tots els obstacles. És l'hora d'era baishada! Així, amb sacsejades contínues i

un vogar d'acord amb les instruccions del monitor, recorreguérem el riu i els engorjats entre es Bòrdes i Bos-sòst.

A Les, un parell d'espectacles nocturns ens mostraren aquell folklore casolà abans mencionat, amb música autòctona i cançons cantades en aranès pel Grop des Corbilhuers i ballades per un esbart de joves. Vam passar una bona vetllada assaborint una autenticitat no gaire corrent. Una altra jornada fou protagonitzada per una magnífica Trobada d'Acordionistes del Pirineu, una festa que començà de dia pels carrers del poble i que finalitzà en un local gran, en un espectacular concert d'un munt d'acordionistes que vingueren de tots els racons dels Pirineus. Fou, senzillament, esplèndid! Amb algunes sortides més, finalitzàrem la nostra estada a l'Aran. Unes bones vacances. Ens les mereixíem, oi que sí?

Josep Blanes
Les (Val d'Aran)
Agost de 2001

ELS ALPS: QÜESTIÓ DE SORT I DE BON TEMPS

Les 2 am del dilluns 23 de juliol

El refugi de l'Aiguille de Gôuter es desperta d'un lleuger son de menys de cinc hores. Hem estat de sort i hem tingut plaça per descansar en una llitera en el petit refugi annex. Japonesos, americans, polonesos, italians, gavatxos, espanyols, bascos i catalans comencem a anar amunt i avall amb nerviosisme, convertint la serena i estrellada nit alpina en una de realment *agobiant*. La situació és d'allò més estressant. A les 3, el Xavi i jo ens afegim a la peregrinació rumb a la Dôme de Gôuter. A les llums nocturnes de Chamonix, les Houches, Megève, Saint Gervais i altres pobles propers adormits al fons de les valls,

s'hi afegeix el dels frontals de tots els muntanyencs i turistes aspirants a fer cim que confereixen al llarg de la pujada una forma de cuc que remunta lentament el pendent de neu. No tardem a avançar les primeres cordades, cosa que et fa sortir de la traça i haver de controlar el ritme. Fan molta gràcia les cordades de fins a més de 6 persones lligades

Glacier Noir al P.N. des Écrins. Foto: Xavier Galisteo

El Glacier Blanc i la Barre des Écrins. Foto: Xavier Galisteo

com a ramats. Potser volen jugar al dominó, però que s'esperin a la cresta que així la impressió serà més forta.

Malgrat tot, la nit no deixa de ser màgica. Havent superat la cúpula de neu de la Dôme de Gouter, de 4.303 m, comença a clarejar. Aquesta albada quedarà gravada en la nostra memòria com un dels espectacles més gratificants i emotius de les nostres vides. Perdem altura fins al Col du Dôme (4.240 m), un ampli coll que et fa sentir petit en aquest món de neu i gel. En direcció a l'Aiguille de Midi, el cel es va trencant cada vegada més. Les imponents parets glaçades i els seracs van adoptant tonalitats molt suaus, res a veure amb un blanc pur. Passem

Front del Glacier Blanc. Foto: Xavier Rosell

pel costat del refugi Vallot, a 4.362 m, i és quan pares que t'envaeix la sensació de fred. El pendent augmenta i aviat l'aresta es torna més estreta, just quan els primers raigs de sol despunten en l'horitzó. L'al-

çada es comença a fer notar, t'ho has de prendre amb calma, sense presses. La cresta condueix a la Grande Bosse (4.513 m) i a la Petite Bosse (4.547 m), dues petites muntanyes de neu. Els primers conqueridors del cim del dia ja baixen i comença la feina dels creuaments de cordades i, en el millor dels casos, d'alpinistes sols. L'aresta continua com si estigués tallada per un ganivet fins a les últimes roques visi-

bles, la Tournette (4.677 m), i després gira cap a l'est. Amb els últims esforços recorrem els últims 300 m i tot queda recompensat. L'emoció és evident. Són les 7 del matí i acabem d'assolir els 4.807 metres de la joia dels Alps, el Mont Blanc, el punt culminant de la nostra Europa. Tot està als nostres peus i cap mar de núvols impedeix la visibilitat de muntanyes mítiques com el Cervino. Clavem el piolet, traïem la Senyera i fem les fotografies de rigor que immortalitzaran aquest moment, enmig d'una temperatura suau d'uns -5°C .

Finalment la muntanya no se'ns ha escapat, però la cosa no estava gens clara. Des que vam arribar, el dilluns passat, el temps no ens ha acompanyat gaire. Vam optar per marxar cap al Parc Nacional dels Écrins i intentar la Barre des Écrins, de 4.101 m. Després d'un dia tancats dins la tenda a causa del mal temps, vam pujar cap al refugi dels Écrins (3.170 m) en un matí esplèndid i vam recórrer la imponent llengua glacial del Glacier Blanc. A la matinada es va girar una rufagada i vam optar per no arriscar-nos. Després d'una llarga deliberació, vam decidir tornar a Chamonix. No vam fer cim, però haver estat entre aquelles muntanyes agrestes

Glacier Blanc (P.N. des Écrins). Foto: Xavier Galisteo

El Mont Blanc i el Glacier des Bossons. Foto: Xavier Galisteo

Aiguille de Gouter. Foto: Xavier Galisteo

La cresta del Mont Blanc (de les Bosses). Foto: Xavier Galisteo

El massís del Mont Blanc des de Chamonix. Foto: Xavier Galisteo

de geleres sostingudes, on els afilats cims apunten a un cel quasi mediterrani i àmplies valls erosionades per milers d'anys d'abrasió del gel, va apaiva-

gar la nostra frustració. El dis-sabte el vam dedicar al relax, en un dia on cap núvol va esquitxar de blanc el cel blau pur. I el diumenge s'aixecava de la

mateixa manera. Semblava que tindriem sort.

Amb aquest matí immillorable i la mirada perduda a qualsevol dels punts cardinals, hi romandriem eternament, però després de mitja hora dalt del cim, comencem a desfer el camí. I és al·lucinant que fins al refugi de Gôuter, vora les 10 del matí, no parem de trobar gent que pretén coronar el cim sota un sol que castiga. Des de la Dôme de Gôuter és una interminable baixada, que sort que la pujada la fas de nit i no et fas la idea dels 500 m de desnivell que t'esperen.

Esperant els nostres dos companys bascos, deixem el refugi a quarts de dues, to-pant-nos amb tota la gent que grimpava per l'Aiguille de Gôuter. Els núvols d'evolució s'han desenvolupat extraordinàriament i a mitja baixada ens sorprenen una petita tempesta de neu.

En arribar a la bolera, el corredor d'uns 40 m de llarg pel qual, de tant en tant, cauen pedres i allaus, el pas que més temem de tota l'ascensió, el temps millora. Escoltem i creuem el corredor tan ràpid i segurs com podem. I al cap d'uns minuts... una allau de pedres, neu i terra escombra el corredor. Després de creuar el Glacier de Tête Rousse, ens arriem per una canal de neu tova a tota velocitat per arribar a temps d'agafar el cremallera del Nid d'Aigle (2.372 m) i el telefèric que ens baixarà a les Houches. I com que el mèrit de fer una muntanya és pujar-la i baixar-la, ara sí que podem dir que hem fet el Mont Blanc: SAAAAAAAAMMM!!! I a celebrar-ho com convé!

Xavier Galisteo Escuer

La cresta del Mont Blanc. Foto: Xavier Galisteo

Cim del Mont Blanc. Foto: Xavier Rosell

Recuperant forces baixant del Mont Blanc. Foto: Xavier Rosell

UN DIA AL MONTARDO D'ARAN

Mentre preparàvem les vacances d'estiu a la Vall d'Aran, el "Pitu" Blanes va verbalitzar en veu alta el desig d'anar a pujar el Montardo (2.830 metres). Immediatament m'hi vaig apuntar, i la meua memòria em va traslladar a l'any 1973, al Rally dels Besiberris, on fent equip amb el Josep Ramon Sabrià "Sabri" i l'Antonio Torres "Toñin" vam aconseguir la medalla d'or després de tres dies duríssims on vam pujar set cims, entre ells el Montardo. No cal dir que llavors tenia 19 anys, i posats a explicar "batalletes", els companys de la Talaia en deien "Suntu".

Per si algú llegeix aquestes quatre ratlles mal fetes i no hi entén gaire, de muntanya, els diré que el Montardo es troba situat al terme municipal d'Arties, i que es pot apre-

ciar en tota la seva bellesa des de la carretera que porta a Salardú, parant davant del "Parador Nacional de Arties". Per cert, ara el Consell de la Vall d'Aran, l'Ajuntament d'Arties o qui hagi sigut, ha agafat la deploable idea de no permetre circular en cotxe per la pista que porta fins al peu del corriol on comença la pujada. Tots els cotxes? No, han donat la concessió a algú perquè faci el servei de taxi. Sospitos. Estic a favor de l'eco-taxa i, per tant, que em facin pagar per pujar, però que deixin circular en llibertat. Bé, no sé per què crido tant, si nosaltres vam pujar encara com sempre.

El Montardo d'Aran és una muntanya que a l'estiu es puja fàcilment, i que té cinc trams molt ben definits: de la sortida fins al refugi de la Restanca;

del refugi de la Restanca a l'estany Cap de Port; de l'estany Cap de Port al port de Collcrestadà; del port de Collcrestadà al coll de Montardo; i d'aquest coll al cim. Tot plegat, tres hores de pujada i dues i mitja de baixada.

El Pitu, l'Assumpta, el Pere, la Teresa i jo vam començar la pujada seguint el camí que porta de dret cap al refugi. És d'aquells camins de ferradura construïts o arreglats en el moment de la construcció de la presa i que va fent esses a mesura que t'enfiles per la paret. En la meua imaginació veia les pobres mules com pujaven carregades de material i de queviures per als esforçats treballadors. Aquelles mules, de ben segur que no gaudirien del paisatge i de les sensacions positives que el mateix camí et va transmetent, i que finalitzen en una arribada a l'estany de la Restanca, certament preciosa.

Breu parada per posar-nos els pantalons curts i comencem a pujar el segon tram. El paisatge és diferent. Hem deixat el bosc d'avets i el camí comença a enfilarse pel mig de pedres. Traspassant la barreira dels 2.000 metres, arribem a l'estany Cap de Port. El dia és magnífic i la vista de l'estany et tramet una serenitat i una calma superbes. Com que vaig davant decideixo que aquí es para a esmorzar, i quan arriben els altres em troben

Pujant al Montardo es passa per la vora de l'estany deth Cap deth Port. Foto: Josep Blanes

mig entaulat. L'entrepà, la bóta de bon vi del Pere i les fotografies del Pitu contrasten amb els crits de pescadors que es troben cap a l'altre costat del llac i que han començat a esmorzar. La serenor per terra.

Iniciem el tercer tros, possiblement el més pesat perquè el camí puja fort enmig de grans blocs de pedra. Anem al nostre ritme sense agobiarnos, però de fet devem pujar ràpids perquè agafem una colla de francesos i els deixem enrere. És en aquesta zona on, fa vint-i-vuit anys, van coincidir els nostres camins. Veníem de la vall de Besiberri, i després de pujar el tossal de Mola Gran vam saltar la collada de Canal de Rius per ascendir a la tossa de Mar, i deixar-nos caure cap a la banda de la Restanca, i sense perdre alçada anar a empalmar amb el camí que pujava al port de Colicrestada, el mateix que ara estem pujant. Aquell dia anava força tocat. El dia anterior havíem pujat el Besiberri Nord, el Besiberri Sud i el pic d'Avellaners, i quan vaig arribar al campament ja vaig necessitar que l'equip de suport format per la Montse Barti i l'Anton Llurba em traguessin les botes i em fessin fregues als bessons...

Aquell va ser un bon ral·li, ple d'anècdotes que encara avui recordem amb tendresa: la Montse i el Llurba portant unes olles immenses per a la sopa; el Ramon Martí i les seves dones (l'Assumpta i la Ita Ràfols); els nens macos de Barcelona que es banyaven en pilotes cada dia després de la caminada; l'Assumpta que l'últim dia perd la motxilla i desqualifiquen tot el seu equip; l'Albert Bayo que puja l'últim dia per ajudar-nos a baixar i un Land Rover li fa un petó per la pista i deixa el seu "siscents" fet una coca; el Llurba

La Punta Alta des de l'estany de les Monges. Foto: Josep Blanes

Els cinc expedicionaris dalt del Montardo, emmarcats per la Maladeta. Foto: Josep Blanes

Fotografia de l'Aneto feta amb teleobjectiu des del cim del Montardo. Foto: Josep Blanes

Fotografia feta amb teleobjectiu del Cornalotorn, els Besibeni sud, centre i nord i la breixa Peyta. A primer terme, el pic de les Monges. Foto: Josep Blanes

que mentre dinem a Pont de Suert vol fer l'home i es fot de cap per l'escala d'una discoteca. (Permeteu-me rendir un homenatge a l'Anton Llorba que avui ja no està entre nosaltres. Vaig aprendre'n molt, d'ell).

Per fi arribem a dalt del port de Colicrestada i veig que la meua memòria m'ha sigut

fidel, perquè a baix a la dreta hi ha l'estany de Monges, tal i com el recordava. Dic als meus companys que des d'allà al cim hi ha menys d'una hora, i que el camí ja és fàcil. El Pere no s'ho acaba de creure, i diu que ell això ho ha sentit moltes vegades. Van ser cinquanta-cinc minuts el que vam tardar en fer el quart i el cinquè tram.

Home de poca fe...

A dalt, el Pitu ens dona una lliçó magistral de quines són les muntanyes que es veuen al nostre voltant. De fet, el Montardo és un mirador excel·lent. El Pitu, mentre ens va explicant muntanyes, no para de fer fotografies, fins al punt que arribo a pensar que deu tenir accions a la Kodak. Què en deu fer, de tanta fotografia?

El temps continua bo, però ja comença a aparèixer algun que altre núvol. Allà baix es veu el refugi de la Restanca i decidim començar a tirar avall. És el més empipador, la baixada, però seguint el nostre costum —o més aviat, el costum del Pitu— baixem "cagant hòsties". Finalment, cotxe i càmping. Demà... demà les agulletes.

Salvador Baig

Des del cim veiem l'estany de Mar i el barranc de Riús, amb la Maladeta al fons. Foto: Josep Blanes

SAAAMMM!!! AL PERÚ

El dia 5 de juliol, agafar l'avió i creuar l'Atlàntic era, per a mi, tota una aventura, una aventura que acabava de començar, i que s'havia fet realitat.

Arribo a Lima (Perú) a les 3 de la matinada. Un peruà amb qui havia estat parlant durant el viatge em porta amb la seva família a l'alberg Malka, on passaria dos dies hostatjat. Decideixo anar a Cuzco, però plou i s'anul·len els vols, així que, en vista de les perspectives, vaig cap a Arequipa, i després faig un llarg viatge fins a Cuzco, amb autobús.

Finalment arribo a Cuzco, on m'hospedo amb una família molt agradable. El dia següent visito les ruïnes del voltant: Pisac, Tambomachay, Q'enqo, Puñapukara i Sacsayawaman; durant la visita al mercat de Pisac, conec uns catalans i els convenço per fer tot el circuit del Valle Sagrado.

Més tard m'interesso per anar

al Camí Inca, fins arribar a la ciutat de Machu Pichu, però per a la meua sorpresa, feia un mes que havia entrat en vigor una llei nova, segons la qual era impossible entrar sense un guia al trèquing i, a part d'això, havien pujat els preus d'entrada: uns 25\$ els estudiants i uns 50\$ els no estudiants. A més, en lloc de començar al km 88, com es feia fins aleshores, s'havia de començar per força al km 82, així que, després d'insistir molt a la noia d'informació, aconseguixo que m'acompanyi un guia per tan sols 15\$ —un módic preu comparat amb el que fan pagar normalment, entre 100\$ i 200\$—, amb la condició que el guia em portava al Camí Inca, i la tenda, el menjar i tota la resta de material era cosa meua. Així doncs, després de tenir totes les coses lligades, me'n vaig de festa al pub Okukus per aclimatar-me, ja que ballar a 3.326 m tota l'estona fins a la matinada no es fa cada dia.

Em llevo a les 7 del matí, una

mica ressecós, i pujo a l'autobús en direcció al km. 82 per començar el trèquing. Aquí conec dos francesos, Pierre i Meleline, molt simpàtics, amb els quals passo tot el trèquing, i així deixem enrere la guia Irene. Nosaltres tres ens distanciem del grup, acampem una mica apartats i ens relaxem, observem el paisatge i l'ambient.

El segon dia del trèquing jo em distancio, ja que s'ha de pujar un coll de 4.200 m, esperar els companys i baixar per acampar. Durant la nit plou i al dia següent la tenda pesa més. Ells comparteixen la tenda, però jo l'haig de portar tot sol, encara que penso que això serà un bon entrenament de cara al meu objectiu, a la Cordillera Blanca. Fa molt bon temps, la zona és molt selvàtica i és el dia que estic disfrutant més, perquè no es veuen turistes i les vistes són precioses, però això no dura gaire, ja que arribem a l'últim campament on trobem un munt de gent. I decidim anar a dormir, perquè demà ens hem de llevar aviat per veure la sortida del sol amb el Machu Pichu al darrere.

Arribo a Machu Pichu, una ciutat impressionant. Després de passar per totes les ruïnes del trèquing la trobo familiar. Un cop acabem de visitar les ruïnes de Machu Pichu, decideixo pujar al Huayna Pichu, uns 40 minuts entre pujar i baixar, apunto el temps realitzat i m'acomio de la ciutat, ja que tinc ganes de baixar i anar a "Aguas Calientes", on he quedat amb els francesos per anar a les aigües termals.

Una Amantini del lac Titicaca. Foto: Robert Masana

Machu Picchu, a la dreta el cim. Foto: Robert Masana

Un dels portals de la ciutat de Machu Picchu. Foto: Robert Masana

El dia següent arribo a Cuzco, rento la tenda i decideixo anar, el mateix dia, cap a Bolívia, però les notícies no són gaire bones, els pagesos estan en vaga perquè el govern no els deixa produir coca, però m'arriben veus que per Desaguadero podria passar la frontera, així que m'acosto, faig els papers per entrar a Bolívia i, un cop passada la frontera, trobo molts turistes i peruans intentant anar a la Paz, la qual cosa és impossible. Diuen que hi ha pagesos armats que durant el camí poden assaltar l'autobús, i que és molt perillós. Així que, després d'estar unes hores veient els moviments de persones a la frontera i escoltant les explicacions de la gent, penso que és millor retornar i anar a Puno a visitar el llac Titicaca. Així que, a Bolívia, un altre any!

Arribo a Puno, on contracto un tour per anar a visitar les illes del llac Titicaca. El patró del vaixell

me'l deixa pilotar després de visitar l'illa Urus, una illa flotant, i arribem a l'illa Amantini, on passo la nit amb una família amb unes condicions bastant precàries però interessants. El dia següent vaig de visita a l'illa Takile i torno a Puno; el mateix dia me'n vaig a Cuzco, avanço el viatge d'avió per arribar abans a la Cordillera Blanca, així que m'estic uns dies a Cuzco esperant el meu vol a Lima, seguit d'un trajecte amb autobús fins a Huaraz, el Chamonix de Perú. Finalment, arribo a un lloc envoltat de muntanyes que no sé si podré pujar. El meu objectiu és poder fer un 5.000, ja que vaig sol, però si faig un 6.000 m, això seria millor.

Esmorzant el dia següent a l'alberg em trobo amb uns murcians i uns mexicans, i els proposo les meves idees, ja que, de moment, vull anar a la vall d'Ishinca per aclimatar-me. Els mexicans s'animen i m'acompanyen a la vall per anar

a fer l'Urus, de 5.420 m.

A dos quarts de set del matí, l'autobús ens porta fins a la quebrada Ishinca. Quan arribem al campament base, a 4.300 m, em sento com a casa, estic molt content; tant, que els mexicans proposen anar a Tocllaraju, de 6.032 m, i jo, que tinc tantes ganes de fer muntanya, ni m'ho penso. La meva intenció era fer primer un 5.000 m i, si podia ser, un 6.000 m, però potser va ser el destí, perquè el dia següent no fa gaire bon temps i canviem de plans, ja que no és factible anar al Camp I de Tocllaraju, així que ens endinsem a fer l'Urus; des del camp base veiem algunes persones que estan a mitja ascensió. Nosaltres anem pujant, jo vaig bastant bé, però el que tinc clar és que jo segueixo el meu ritme, i així va ser que els mexicans es distancien de mi, jo vaig fent; de complicació, no n'hi ha gaire, una inclinació d'uns 30 graus i poca

Nena i dona peruanes. Foto: Robert Masana

cosa més, així que, de mica en mica vaig pujant, el temps s'em-bolica i potser això em fa córrer més. És el meu primer 5.000 i penso en tothom; pel cap em passen moltes coses i, sense adonar-me'n, em trobo amb uns bascos que estan quasi arribant al cim, jo els avanço, perquè els mexicans m'estan esperant. Foto de rigor i cap avall, ja que es nota que som a 5.420 m: la respiració no és la mateixa i el mal temps se'ns posa a sobre.

Un cop al camp base, faig números del temps que he tardat i... déu-n'hi-do!: 3 h 15 min.; miro la ressenya i diu que es fa en 4-5 h, i els bascos han trigat 5 h. Estic molt content, ple d'energia i veig que estic en forma, estic a la glòria...

El dia següent, els bascos volen fer el Tocllaraju i els mexicans

m'animen perquè hi vagi, ja que un dels mexicans no es troba gaire bé i decideixen descansar. Jo em trobo molt bé i amb ganes, així que decidim pujar al Camp I al dia següent, si el temps ens deixa. Durant la nit ha nevad i no ho veiem gaire clar, però a les 10 del matí el temps s'arregla i decidim pujar al camp I del Tocllaraju. Sortim a les 10.38 del matí i hi arribem a la 1.30 del migdia. Comença a nevar un altre cop, plantem la tenda ràpidament i preparem la motxilla, mengem una mica i ens posem a

dormir. Aquella nit penso en moltes coses, a més de desitjar que pari de nevar i que la neu, el dia següent, estigui amb condicions. El despertador comença a sonar a les 12 de la nit, i el Fito i el Richard

es desperten. Començo a fer l'esmorzar i cap a les 2.20 de la nit sortim de la tenda. Els bascos no porten el mateix ritme que jo, i com que no anem lligats, em distancio d'ells, i jo, sense saber-ho, vaig fent, vaig saltant esquerdes, superant parets de 45°-50°, i amb moltes ganes de fer un 6.000 m, miro al meu costat i no veig ningú, només uns llums molt allunyats sota els meus peus, i al meu voltant jo, tot sol, la nit sobre meu i la muntanya davant meu.

Em paro, i penso si podré pujar, si el que faig està bé, però jo, en aquells moments, el meu cos, el meu cap, em demana pujar, estic molt bé, i finalment arribo a un punt de la muntanya on necessito una corda i un company, ja que no em veig amb cor de tirar endavant tot sol. Hi ha dos murs de 70°-75°, tot gelat, i sense poder-me assegurar. Però davant meu veig tres llums i m'hi acosto; són un guia amb dos clients que havien sortit una hora i mitja abans, però la meua decepció és que s'entornen enrere, ja que una clienta no podia pujar, així que baixen, i jo em torno a quedar sol sota la llum de la lluna. Al cap de poc temps, arriben tres llumetes i la meua alegria és que són un altre cop el guia amb els dos clients. El guia deixa encordada una de les seves clientes al peu del mur, i a mi em tira la seva corda. Jo li dono les gràcies i no m'ho penso dues vegades. Així doncs, jo, el valencià i el guia pu-

Nevado Tocllaraju, de 6.032 metres. Foto: Robert Masana

gem els dos murs, que no estaven en gaires condicions, i finalment arribem al cim de 6.032 m, el meu primer sis mil, i SAAAMMM!!!! Un cop a dalt del cim, el meu cor s'omple de glòria, noto unes pessigolles a l'estómac i observo, al meu voltant, les muntanyes de 6.000 m, i em vénen molts records al cap; això no dura gaire ja que hem de baixar, lligar-nos i cap avall.

Un cop a baix, amb els bascos, al camp base, ells decideixen tirar avall, ja que estan una mica decebuts, i jo, per primer cop en totes les vacances, em quedo sol al campament i sense que ningú em pugui acompanyar el dia següent a fer el cim d'Ishinca, però no em preocupa, pel que he llegit és fàcil i sense complicació.

Com que estic una mica cansat, em llevo cap a un quart de set del matí per començar l'ascensió, i a les set arribo a la glacera i veig una fila de gent que aconsegueix ràpidament. Els pregunto a quina hora han sortit i diuen que cap a les cinc del matí. Jo vaig tirant fins al cim on, al final, em trobo amb una placa de 45°, que faig amb tota la confiança. Arribo al cim amb un temps de 3 h 30 min. Veig tota la vista de la Quebrada Ishinca i observo el Tocllaraju al meu davant. Baixo ràpidament perquè vull arribar al poble el mateix dia. Durant la baixada, paro un moment al camp base a recollir la tenda i amb la motxilla ben plena i

amb l'esgotament de tots els dies, decideixo baixar. La baixada es fa insuportable, no s'acaba mai, no recordo el camí i no sé si m'he perdut. El camí és molt llarg i semblava que no arribaria mai. Ja estava mirant diferents camps de cultiu per poder plantar la tenda, però finalment, després de baixar amb certes dificultats pel camí, arribo al lloc on els autobusos surten cap al poble. M'espero per compartir l'autobús amb uns catalans, i així em surt més barat.

Quan arribo a l'alberg de Zarela, tothom em felicita, perquè estan assabentats, gràcies als bascos, de la meva ascensió al Tocllaraju. La cap de l'alberg em convida a dinar amb la família en un restaurant típic, on demano "Picante

Camp II del Tocllaraju (6.032 m) després de l'ascensió. Foto: Robert Masana

de cuy", i a la nit a celebrar els meus dos 5.000 m i el meu primer 6.000 m a la discoteca Tambo.

I faig uns dies de descans. Visito el "Callejón de Huayles", on trobo el Carles i la Núria, els catalans que havia trobat a Cuzco, i surto a "Las Fiestas Patrias de Perú". Durant uns dies, festa, menjar i més festa, que ja toca.

Arribat aquest punt del viatge, la guardiola no va gaire fina, els diners sembla que s'esfumin, i per això decideixo, juntament amb els catalans, canviar d'hostatge, i vaig amb una família molt simpàtica i els cuino una truita de patates i pa amb tomàquet. Visito Churup i faig una mica de turisme, per esperar el bon temps. Passejant, trobo el Richard, el basc, i em diu que podríem anar a l'Alpamayo; jo m'ho rumio i pregunto a més muntanyencs, i tots em diuen que aquest

Cova de gel al camí d'ascensió al Nevado Ishinca. Foto: Robert Masana

Cim del Nevado Ishinca. Foto: Robert Masana

any no és una muntanya per poder fer, ja que la via normal està tancada i la Vasco-Francesa no és gaire aconsellable, ja que pot caure una allau en qualsevol moment. Així que, després de pensar amb tot, parlo amb el Richard per anar al Chupicalqui. El Richard diu que sí, així que ens preparem per anar al camp base del Chupicalqui, de 6.354 m. Passem pel control i paguem uns 65 soles (3.900 ptes.) per poder entrar al parc nacional de l'Huascarán.

Arribem al camp base, però veiem que el camp Morrena no queda gaire lluny, així que ens hi apropem, i casualment trobo uns altres catalans que ja havia trobat a la muntanya de l'Ishinca, i nosaltres ens fem lloc. Ens diuen que és impossible anar al camp i anar després a fer el cim, passar una nit al camp i seria infernal. Des-

prés de parlar-ho, decidim, igual que els catalans de la Jonquera, d'anar a fer l'ascensió en un dia, i anem a dormir, però és impossible, se senten molts sorolls de desprendiments d'allaus, com cauen blocs de gel, no tinc temps de pensar quan ens hem de posar en marxa, així que comencem a escalfar motors a les 3.40 de la matinada. Els catalans ja han sortit, i fa molt fred. Jo em mentalitzo d'anar al mateix ritme que els bascos, però el Richard va molt a poc a poc i no sé què fer, si tirar endavant o anar al

seu pas; però de cop i volta, sense pensar, el meu cos em diu que camini, que no em quedi quiet, ja que quedar-se quiet significa passar fred, i vaig fent de mica en mica. Com l'altra vegada, em dis-

tancio bastant fins que em trobo amb els catalans, que van al meu ritme. Em poso al davant amb el Carles i anem fent, saltant esquerdes... El camí cada vegada sembla més llarg, que no s'acabi mai, i el vent és el culpable de tot, és insuportable i cada pas és tot un treball realitzat, que a tots ens costa menys o més. Finalment, veiem que arribem al cim, però és una falsa alarma, perquè no ho és. Les ganes d'arribar-hi ens juguen una mala passada. Hem de superar una rimaa una mica precària i sortim ràpidament a l'aresta que ens portarà al cim, i SAAAMMM!!!

Ara sí, un 6.000 m com Déu mana. A les 12.15 del migdia arribem al cim, emocionats, entre llàgrimes, fred, records i, sobretot, dedicacions a la família, als amics i, en aquest moment, sento per què pujo als cims, per què m'agrada fer això i és alguna cosa inexplicable, no tinc paraules per descriure el que sento, de la muntanya, i el que no deixaré mai de sentir.

Fotos de rigor, i avall fins al camp morrena, sopar i dormir, que el dia següent s'ha d'anar a Huaraz a celebrar-ho. Casualment, quan arribo a l'hostatge, una de les filles celebra el seu aniversari i em conviden a la festa i, a la vegada, a la celebració del meu 6.354 m.

Passen un parell de dies i el temps comença a ser bo. La meua intenció és fer el Pisco, però els

Aproximació al camp morrena del Chupicalqui. Foto: Robert Masana

Cim del Chopicalqui (6.354 m). Foto: Robert Masana

Camp II del Huascarán, a 5.900 metres. Foto: Robert Masana

catalans del Chopicalqui em diuen d'anar al Huascarán, i a la fi em convencen. Arribem al camp morrena, on no fa gaire bon temps. L'endemà ens quedem a la tenda a causa del mal temps, i es pot sentir el soroll de les allaus, que ens fa dubtar, però el dia següent el cel s'aclareix i això ens fa decidir a pujar fins al camp II, deixant enrere el camp I, que està molt a prop. Arribem al camp II, a 5.900m; el trajecte és molt bonic, travessant esquerdes, passant per ponts de gel i alguna petita paret de gel. Tot això fa que tinguis un ambient de muntanya complet. Després de passar per la "Garganta del Huascarán", arribem al camp II on el vent bufa molt fort. Tant, que muntar la tenda es converteix en una aventura. A part del vent, a 5.900 m d'altura les coses que no tenen

importància a pocs metres del mar, com preparar el sopar, aixecar-se per obrir la tenda, remenar la sopa, tancar la tenda amb la cremallera amb males condicions i tornar-se a estirar, allà dalt, això, és tot un exercici físic.

Durant la nit, el vent és tan fort que no ens deixa descansar ni dormir. Sona el despertador, i ningú en aquell moment té ganes d'aixecar-se. Jo tinc ganes d'anar al lavabo, però solament pensar-ho ja em ve el cansament, així que intento dormir. Cap a les 4 de la matinada, un guia i el seu client ens obren la tenda. El client es fica dintre i el guia en una altra tenda. Els era impossible caminar i tenir en molt fred. El guia tremola i el client està desorientat, així que s'intenta passar la nit i esperar que es

faci de dia. El guia i el seu client, quan ja clareja, decideixen tirar avall, i nosaltres ens quedem més estona, ja que no tenim ganes de desmuntar les tendes, però tampoc tenim ganes de quedar-nos allà, així que fem un pensament i, amb una mica més d'esforç, ens aixequem per desmuntar la tenda sense congelacions als dits. Un cop ficada la tenda a la motxilla, anem tirant avall, veiem que una allau, a la nit, ha desfet el camí de tornada. Amb una mica d'orientació i rapidesa, deixem la zona perillosa d'allaus i arribem a la traça que ens condueix un altre cop al camp morrena, on arribem ràpidament.

Arribem a Huaraz i descansem. Aquesta vegada, la muntanya ens ha vençut; més ben dit, el vent i el fred han sigut els culpables, però les muntanyes no es mouen i sempre estaran allà esperant que algú les pugui pujar.

Ja és el dia 13 d'agost i porto uns 40 dies al Perú. Les vacances s'han fet curtes i ja no hi ha temps de fer més muntanya, per això visito pobles, alguna vall del voltant i, ja finalment, començo el meu viatge de tornada. Surto de Lima passant per Atlanta, Nova York, i acabant a Barcelona, o tal com diuen els estrangers, a les portes d'Europa.

Tornar, quin gran dilema, tenia ganes de tornar, però també tenia ganes de quedar-me, una sensació molt estranya, que quan arribes a Barcelona et vas acostumant a tornar a la rutina, una rutina que un vol canviar...

Ara faig una mirada enrere i penso en el viatge, en les muntanyes, en el meu pròxim viatge, penso en el meu pròxim objectiu, en un 6.000, penso en un 7.000, penso en un 8.000... Penso que haig de tocar de peus a terra: Robert, que ja tornes a somiar. Però, que és bonic, somiar.

Robert Masana

GR-107: de Queralt a Montsegur Camí dels Bons Homes L'HOSPITALET - MERENÇ DE LES VALLS

Sortida inaugural del curs 2001-2002: l'Hospitalet - portella de les Besines - Merenç de les Valls; 23 de setembre de 2001; 23 participants, 18 km aproximadament

Queda clar: si volem que la sortida inaugural de curs sigui un èxit cal anar a Ses Illes! Sembla ser que el fet d'embarcar-se revifa -dins de l'ancestral memòria col·lectiva dels vilanovins- els viatges a les Antilles dels nostres avantpassats. Això de viure a l'Havana Xica té el seu pedigree.

Enguany, però, com a primera sortida del curs s'havia triat l'etapa de l'Hospitalet a Merenç de les Valls, del Camí dels Bons Homes, per la variant que passa per la Portella de les Bésines. El perquè d'aquesta elecció és evident. La variant de les Bésines, que en un principi s'ha-

via previst que fos l'itinerari per anar de l'Hospitalet a Merenç de les Valls, no es va poder fer en el seu moment a causa de les condicions meteorològiques adverses i s'hagué de substituir pel traçat més fàcil, però menys interessant, que segueix la vall de l'Arièja. Calia, doncs, treure'ns aquesta espina.

Els membres de la Junta ??? ja érem conscients que aquesta proposta era un xic arriscada per una sèrie de motius que tot seguit passem a comentar. Per una banda, tot i que canviàvem d'estat, no sortíem de la plataforma continental i, per tant, no ens calia embarcar en cap mena de nau ni marina ni aèria; aquest fet motivà que els més puritans en temes tradicionals moderns (les tres anades a Ses Illes ja comencen a fer història) ens sancionessin amb la seva indiferència. Amb això, el possible nom-

bre de participants quedava reduït en un 30%.

Després d'aquesta primera garbellada, una altra raó de pes o, millor dit, d'alçada, féu que una part dels que no eren tan primmirats amb la tradició també es qüestionessin la seva participació. I és que, una pujada amb un desnivell de més de 900 m seguida d'una baixada de gairebé 1300 m, just després de l'estiu, és capaç d'espantar qualsevol. La resposta a la qüestió plantejada fou definitiva: una nova reducció del 30%.

A més d'aquestes dues causes, més o menys previsibles, n'hi hagué una altra que va acabar de foragitar els possibles participants. La pluja persistent que ens va acompanyar durant tota la tarda del dissabte anterior a la sortida, juntament amb els continus talls en el subministrament elèctric que provocava, van produir una forta inestabilitat fins i tot en els puntals més segurs de la Confraria del GR.

Com a conseqüència de tot plegat, el diumenge, a tres quarts de sis del matí, a la plaça de l'Estació, els gats senderistes eren menys nombrosos que els gats balaguerians que viuen al jardí del museu. Divuit érem, divuit! Només els més incondicionals o els més inconscients ens vàrem resistir als cants de les sirenes que ens convidaven a quedar-nos amb elles al llit i

Passant el riu de Comne Agnès. Foto: Agustí Roch

aconseguirem arribar a bon port; a bon autocar, en aquest cas.

Val a dir que, a aquestes primeres hores de l'excursió, els nostres esforços ja foren notablement recompensats. En primer lloc, damunt dels nostres caps s'obria un cel estelat com feia dies que no es veia, amb la qual cosa l'amenaça de la pluja semblava bandejada. Per altra banda, el fet de ser un nombre inferior a la meitat de les places disponibles ens assignava, de manera automàtica, dues butaques per cap, fet que, a les sis del matí i amb ganes de dormir, s'agraeix de tot cor.

Aquesta vegada també anàrem sumant personal pel camí, la qual cosa incrementà el total d'excursionistes en un notable 27,77%. Els incorporats sobre la marxa foren una de les parelles de Canyelles, en Trullàs de Manresa i els Ventosa, que vàrem recollir a Puigcerdà després d'haver parat a l'àrea del Túnel del Cadí per esmorzar. Al final érem vint-i-tres, els escollits!

Malgrat travessar els dos túnels, el del Cadí i el de Puymorens, les magnífiques condicions meteorològiques que teníem a Vilanova se seguïen mantenint. Així, en arribar a l'Hospitalet, cap allà tres quarts de deu, vàrem poder gaudir, per primera vegada en tota la ruta dels Bons Homes, de la magnífica panoràmica que ofereix la vall de l'Ariège.

Poc abans de les deu començarem l'excursió que, en un principi, seguia el recorregut, en sentit invers, que vàrem fer en baixar del coll de Puymorens. Aquells que vàreu venir a la travessa del coll de Puymorens no cal que us digui com és el pendent que teníem davant! En poc menys de mitja hora, després de superar un desnivell de gairebé 200 m, arribàrem a la cruïlla on comença la variant de les Bésines. A partir d'aleshores, el

Llac de les Bésines. Foto: Agustí Poch

Vall de les Bésines. Al fons, la Portella. Foto: Agustí Poch

Descans al refugi de les Bésines. Foto: Agustí Poch

pendent ja fou més suau i això ens va permetre gaudir del plaer de caminar pel bonic senderol que flanqueja la vall tot oferint esplèndides i vertiginoses perspectives sobre l'Arièja.

A les onze del matí, quan ja havíem deixat la vall principal per anar a buscar la vall de les Bésines, férem una breu parada a la riba d'un petit rierol. Més endavant, ja dins de l'abrupta vall de les Bésines, arribàrem a una zona on vàrem trobar tot de vestigis d'una antiga explotació minera; en particular, el traçat de la via del petit tren que servia per a transportar el material. Sortosament, el recorregut del sender segueix aquest antic traçat, que és pla i sense gairebé desnivell, durant una bona estona, la qual cosa ens va permetre recuperar-nos dels tràfecs anteriors.

D'aquesta manera, seguint un bon camí planer, vàrem arribar a les envistes de l'estany de les Bésines, on vàrem fer un breu reagrupament; eren les dotze del migdia. Tot seguit, el sender anà vorejant el bonic estany fins arribar al peu del contrafort on hi ha el modern refugi de les Bésines. Després de travessar el riu de Coume Agnel començarem a pujar vers el refugi seguint un senderol força coste-

rut.

Esbufegant una mica, finalment arribàrem al refugi que és situat a 2.104 m; eren tres quarts tocats d'una. L'edifici és ampli i modern, i sembla més un xalet d'estiu que no pas un refugi de muntanya. Ací descansàrem una estona per tal de poder acumular l'energia necessària per atacar l'últim tram de pujada que ens separava de la Portella, situada a 2.333 m; la nostra parada fou amenitzada per les "burrades" que vàrem fer a l'entorn d'un autèntic burro que, abans d'arribar nosaltres, s'estava molt tranquil prenent el sol en el bucòlic paratge.

Un cop abandonàrem el re-

Pujant cap a la portella de les Bésines. Foto: Agustí Poch

fugi, el senderol ens enfilà ràpidament vers la Portella, que ja podíem veure a la capçalera de l'estreta i escarpada vall. Eren gairebé les dues del migdia quan li posàvem el peu al coll, mai millor dit, a la Portella de les Bésines; s'ha de dir, però, que alguns ho feien sense gaire entusiasme, gairebé d'esma, perquè prou feina tenien per aguantar-se drets.

Si la panoràmica de la vall de les Bésines era espectacular, la que ens oferia la vall de l'altre vessant, la de l'Estagnas, era, senzillament, impressionant. Aquesta vall, més estreta i escarpada que l'anterior, és, a la seva part alta, una immensa tartera que s'aboca vertiginosament al precipici.

Aviat iniciàrem el feixuc descens vers el llac de l'Estagnas, situat uns 300 m més avall, on s'havia previst fer el dinar. El ritme de la baixada, motivat per la di-

Descans a la portella de les Bésines. Foto: Agustí Poch

ficultat del camí, fou molt desigual i això va comportar que, quan els últims arribàvem al llac, els primers gairebé ja s'havien cruspit la manduca. De totes maneres, no continuàrem la marxa fins que fou l'hora marcada per la previsió, aproximadament un quart de quatre. S'ha de dir que, aquesta vegada, a diferència del que acostuma a passar, els horaris de la topoguia es van ajustar força bé al nostre ritme de marxa.

Eren gairebé les quatre de la tarda quan arribàvem al final de l'estreta vall de l'Estagnas i, així, enllaçàvem amb la del riu Nобре, la qual s'havia de seguir fins arribar a Vives i Merenç de les Valls. A causa de la lenta marxa del grup de cua i d'una sobtada amenaça de pluja de mitja tarda, quan aquest grup va arribar al salt de la Fontanasse, on s'havia previst fer un reagrupament, es va trobar que la major part de la colla ja havia tirat avall per por de mullar-se.

L'amenaça de pluja es va concretar en un plugim que durant uns deu minuts ens va obligar a fer ús de capelines, paraigües i d'altres estris aixoplugants, i que provocà més d'una reliscada. Sortosament, després de la breu mullena, es restabliren les condicions inicials, i el sol va tornar a lluir fins al final

de l'excursió.

Una mica abans d'arribar al llogaret de Vives, vàrem trobar una surgència d'aigües sulfuroses i calentes, fet que es podia comprovar fàcilment. Com que ja era prou tard, ningú s'hi posà a fer un bany de peus (com el que es fa a Aix-les-Thermes) i continuàrem avall sense aturar-nos. Ja eren dos quarts passats de cinc quan tota la colla es va reagrupar a Vives i vàrem

davallar vers Merenç de les Valls on ens esperava l'autocar. Pel camí, tinguérem ocasió de contemplar, una vegada més, la bonica església romànica de Vives.

Quan només passaven quinze minuts de l'hora prevista per a marxar, poc després de les sis de la tarda, iniciàrem el re-

Baixant per la vall de l'Estagnas. Foto: Agustí Poch

torn cap a Vilanova. Després de deixar els Ventosa a Puigcerdà, vàrem fer la parada obligada a l'àrea del Túnel del Cadí i, a un quart de vuit, continuàvem la ruta. Malauradament, les nostres esperances d'arribar abans de les deu es van veure frustrades per un accident que vàrem trobar abans d'arribar a Balsareny. Les conseqüents retencions van fer que no arribéssim a Vilanova fins a tres quarts d'onze! Tot i que arribàvem una mica cansats per la duresa de l'excursió i, sobretot, per la llarga estada dins de l'autocar, tothom tenia la sensació i la satisfacció d'haver participat en l'etapa que, sens dubte, ha sigut la més espectacular del Camí del Bons Homes (fins i tot més que la de la neu!).

Agustí Poch
Octubre 2001

Llac de l'Estagnas. Foto: Agustí Poch

Notícies i comentaris

LES DONES ASSOILEIXEN EL SHISHA PANGMA

Just quan tancàvem l'edició, ens arriba la notícia -molt breu, això sí- que dues dones, components de l'expedició catalana "Dones al Shisha", han assolit el cim del Shisha Pangma, de 8.046 metres d'alçada, que es troba totalment en territori del Tibet. Pel que sembla, per problemes amb els equips de telecomunicacions, no s'havia pogut transmetre abans el missatge d'aquesta gesta, i fins que no tornessin a Kathmandú no seria possible conèixer amb detall quines eren les que havien arribat a dalt de tot i, en definitiva, com havia anat tota l'expedició. Recordeu que des d'aquesta revista (núm. 271) ja donàrem les característiques d'aquesta expedició totalment femenina, incloses les sherpanis (dones sherpa) que en aquesta ocasió han fet de portejadores d'alçada, paper gairebé sempre reservat als homes. La figura de l'oficial d'enllaç també ha correspost a una dona, la qual, pel que sembla, ha complert amb molta eficàcia el paper de shirdar, sobretot amb les relacions amb els xinesos, ja que l'expedició es trobava dins el Tibet, que des de fa força anys està sotmès per la Xina. Felicitem molt cordialment a aquestes dones per l'èxit aconseguit i esperem que al seu retorn puguem gaudir del relat i de les imatges d'aquesta memorable ascensió.

AIXÒ ÉS MASSA! BAI-XEN DE L'EVEREST AMB SNOWBOARD!

Tot i que va tenir lloc en la primavera passada, la notícia ha aterrat ara a la redacció d'aquesta revista i així us la transmetem.

L'*snowboarder* de Chamonix Marco Siffredi ha realitzat una primera mundial: ha descendit en una taula d'*snow* pel corredor Norton, a la cara nord de l'Everest. Aquest jove de 23 anys ja havia assolit una bona experiència en descensos "impossibles". Als Alps va baixar pel corredor Gervasutti de la Tour Ronde i pel corredor Chevalier de l'Aiguille Verte. També va baixar per l'integral de la paret nord del Mont Blanc de Tacul. Als Andes, va fer el descens del Tocllaraju, de 6.034 metres, i últimament havia baixat del cim del Cho-Oyu, de 8.201 metres, a l'Himàlaia. Quin historial!

DIA INTERNACIONAL DE LA CONSERVACIÓ DE LA CAPA D'OZÓ

Aquesta celebració, que no s'hauria de limitar a un sol dia, sinó més aviat a una vigilància permanent perquè no ens emmerdin el medi ambient, va tenir lloc a tot el món el dia 16 de setembre passat amb el nom de Dia Internacional per a la Protecció de la Capa d'Ozó. Es va fer coincidir amb la data en què va ser

signat, l'any 1987, el Protocol de Montreal, a través del qual els països es comprometien a regular la producció de clorofluorcarbonats, més coneguts com CFC.

Com podeu imaginar, encara estan en funcionament milions d'aparells electrodomèstics, com ara frigorífics (Freon 21 o 23) o equips d'extinció d'incendis carregats encara amb gas Halon. Aquests productes són uns dels principals responsables del progressiu deteriorament de la capa d'ozó que protegeix la Terra de radiacions exteriors. El Protocol de Montreal estableix l'eliminació progressiva d'aquests productes abans de l'any 2010, però hi ha serioses resistències per part de les multinacionals químiques a deixar de fabricar-los, i existeixen fabricants pirates que intenten cobrir la constant demanda del mercat. Mentrestant, els productes alternatius no cobreixen les necessitats establertes, perquè les solucions resulten extremadament cares si s'han de canviar o redimensionar les instal·lacions. I això serveix d'excusa a algunes empreses per produir CFC clandestinament i conservar les instal·lacions existents.

Suposant que es complís el Protocol de Montreal —que és molt suposar— i s'eliminés l'emissió de CFC, el forat de la capa d'ozó de 25 milions de Km² que hi ha damunt l'An-

Notícies i comentaris

tàrtida no es recuperaria fins l'any 2100, això segons la Comissió Internacional de l'Ozó. O sigui, que ho tenim cru, perquè heu de pensar que no només els CFC malmeten la capa d'ozó, sinó un munt de gasos més, com ara el CO₂. Tot plegat, en faríem una llista.

Almenys, a casa s'intenten fer els deures. Per frenar l'efecte hivernacle, la Generalitat de Catalunya ofereix amb el lema "Salvem el nostre cel: protegim-nos; protegim la capa d'ozó" la recollida i tractament de frigorífics i altres aparells amb CFC, d'acord amb la Llei de 15 de juliol de 1993. Sembla que fins ara ja s'han recollit més de 215.000 electrodomèstics amb CFC. D'altra banda, a nivell d'Estat, el grup Ecologistas en Acción ha tornat a demanar al govern espanyol que prohibeixi la fabricació i l'ús d'alguns gasos perjudicials, com el bromur de metil i els HCFC. Si no ens fan cas ni els governs, estem fotuts!

VOLEN TANCAR EL REFUGI DE GÓRIZ

Segons sembla, l'Ajuntament de Fanlo, al Pirineu aragonès, va decretar l'ordre de tancament del refugi de Góriz, situat al Parc Nacional d'Ordesa, perquè no reunia una sèrie de requisits administratius.

Ara fa set anys, la Fede-

ración Aragonesa de Montañismo (FAM) va arribar a un acord amb l'Ajuntament de Fanlo i aquest últim es va comprometre a facilitar els tràmits per poder tirar endavant els treballs de reforma del refugi. Aquest acord, però, no s'ha complert i ara, argumentant que les condicions del refugi no compleixen el decret del Govern d'Aragó que regeix els albergs i refugis, volen tancar la instal·lació.

Des de fa temps, la FAM ha emprès tot tipus d'iniciatives per poder iniciar els treballs de reforma amb la intenció que el refugi de Góriz compleixi la normativa i evitar, així, el tancament, però en cap moment ha comptat amb la col·laboració de les parts implicades a l'hora de facilitar els tràmits administratius necessaris per poder iniciar els treballs de remodelació.

Per això no es poden començar els treballs de reforma i, per tant, les condicions del refugi evidencien cada vegada més el pas dels anys. La voluntat de la FAM és de poder afrontar aquestes reformes. Fa dos anys es va encarregar un estudi d'impacte ambiental sobre les possibles repercussions de les obres d'adequació del futur refugi, amb conclusions favorables.

El refugi de Góriz és absolutament imprescindible per atendre les necessitats espor-

tives dels muntanyencs i com punt de seguretat en el parc. Sembla ser que l'alcalde del municipi de Fanlo és l'amo del servei de taxi de la Vall i, pel que es veu, això no malmet la natura.

SEGON PROJECTE BAQUÈIRA - ÀRREU

Tal com vàrem informar en el seu moment, el projecte d'ampliació de Baquèira cap a l'Alt Pallars va ser rebutjat perquè es va considerar que el seu impacte ambiental era inadmissible. Però la tranquil·litat ha durat poc: el passat 9 d'agost, el DOGC publicava el decret sobre la fase d'informació pública d'un nou projecte d'ampliació de l'àrea esquiable.

Per sort, en aquell moment no tothom feia vacances i ràpidament la maquinària es va posar en marxa. I és que el nou projecte segueix incloent àrees compreses dins del Pla d'Espais d'Interès Natural i del futur Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Davant de la situació, la FEEC es va encarregar de difondre la informació entre les entitats federades i d'instar-les a què, si ho consideraven oportú, hi presentessin al·legacions. Els efectes mediambientals del projecte serien nefastos, com ja han reconegut els estudis d'impacte ambiental, i socialment és dubtós que els beneficis arri-

Notícies i comentaris

bessin a abastar el gruix de la població autòctona.

El nou moviment de presentació d'al·legacions que la FEEC ha encapçalat conjuntament amb DEPANA i els altres membres de la Plataforma pel desenvolupament sostenible de Beret, es basa en els següents punts: l'incompliment del decret 114/88, d'avaluació de l'impacte ambiental; la incompatibilitat amb el Pla especial; l'afectació dels espais més fràgils ambientalment; l'afectació de tots els espais naturals; la manca de fiabilitat i dades contradictòries quant a superfícies; l'ocultació d'espècies de la fauna; les deficiències en el sistema de depuració que es proposa; el fet d'haver-se emès informes desfavorables sobre les zones de l'ampliació; el fet de contenir una avaluació manipulada, i els resultats d'un estudi socioambiental d'alternatives al parc d'Aigüestortes.

Segons aquest estudi d'avaluació integrada d'alternatives socioeconòmiques al Parc Nacional d'Aigüestortes, el projecte de Baquèira no és ni l'única ni la millor alternativa; fins i tot es planteja que l'ampliació de les pistes d'esquí seria, segurament, la pitjor.

Ecològicament, la millor opció és la connexió biològica entre Aigüestortes i l'Alt Pallars. Socialment, el projecte que es planteja -continua l'in-

forme- suposa la distribució entre poques mans dels beneficis, una gran precarietat laboral i una desmotivació a la participació local.

Per tot això, la campanya de la FEEC i de la Plataforma de Defensa continuarà endavant. Us n'anirem informant.

EL GOVERN DEL NEPAL PERMET L'ACCÉS A 160 MUNTANYES

En els darrers mesos, les autoritats nepaleses han permès l'accés a algunes zones fins ara prohibides als occidentals. A més, en la propera temporada se seguirà ampliant el radi d'acció d'aquesta política. Això suposarà un ventall de 160 pics accessibles per als muntanyencs. Segons informacions rebudes del consolat del Nepal, entre aquests pics hi ha 13 vuit mils que estan sota la gestió administrativa de la Nepal Mountaineering Association i del Ministeri de Turisme i Aviació Civil.

Una nota apareguda a barrabes.com explica que Nepal té en el seu territori 1.310 muntanyes de més de 6.000 metres. El que no canviarà, però, seran els preus dels permisos, tot i que alguns membres del govern hagin pressionat l'administració nepalesa en aquest sentit.

Com fins ara, el preu dels permisos dependrà de l'altura

del pic i del nombre d'expedicionaris:

menys de 6.000 m:
1.500 dòlars
de 6.500 a 7.000 m:
2.000 dòlars
de 7.000 a 7.500 m:
3.000 dòlars
de 7.500 a 8.000 m:
4.000 dòlars
més de 8.000 m:
10.000 dòlars

ESCALADA EN GEL MUNDIALS 2002 COPA DEL MÓN I CAMPIONAT

Gairebé ens sembla irreal, però la veritat és que la disciplina d'escalada esportiva s'està expandint, i per a l'edició d'enguany es preveu un nou rècord de participants. Hi haurà dues competicions paral·leles: una, la Copa del Món, com si fos una lliga, amb quatre o cinc proves, i una altra amb una prova única, que constituirà el Campionat del Món d'Escalada en Gel.

La primera prova de la Copa del Món tindrà lloc a Rússia, del 2 al 5 de gener, concretament a Kirov. Els russos ja estan acostumats a organitzar competicions, afavorits per les seves baixíssimes temperatures. La prova següent es farà els dies 25 i 26 de gener a la coneguda estació hivernal suïssa de Saas-Fee. En aquesta ocasió es muntarà un "gelòdrom" cobert, damunt d'un aparcament. Dintre dels mateixos Alps, la

Notícies i comentaris

competició baixarà fins a Val d'Aone, a Itàlia, però encara sense data. També està prevista una nova prova al Quebec, al Canadà, possiblement de l'1 al 3 de març.

I en tot cas, si algú vol guanyar el Campionat del Mon, està previst celebrar-ho de l'11 al 13 de gener, enmig del Tirol austríac, concretament a Piztal, amb un extraordinari mur de gel artificial. A més de delicats superploms, es superaran veritables sostres de blocs glaçats. Hi ha algun escalador talaienc que s'hi apunta?

EL PHN SEGUEIX ENDAVANT, MALGRAT LES PROTESTES

En aquest sentit, el govern de l'Estat espanyol ja ha començat a adjudicar obres per a rebre les aigües robades a l'Ebre. El Consell de Ministres ha autoritzat els contractes d'obres de la xarxa de reg, camins i desguassos de la zona murciana de Lorca, amb un import de 5.400 milions de pessetes, una petita part del total, ja que només en aquesta comunitat, el PHN preveu invertir-hi més de 177.000 milions de pessetes.

També inclòs en el PHN, el MIMAM (Ministerio de Medio Ambiente) ha aprovat el traspàs o elevació des de l'Ebre al Matarranya, amb un import més modest de 1.980 milions de pessetes. Paral-

lelament, tenia lloc la Marxa de Protesta contra el PHN davant la Comunitat Europea, amb el propòsit que més de la meitat dels parlamentaris europeus signessin contra el PHN i evitar, així, el finançament europeu del pla.

A banda, durant l'estiu passat hi va haver cursos, com el de la Universitat Jaume I de Castelló, on els científics van qüestionar una vegada més el Pla Hidro-il·lògic (!), i van posar en dubte que solucionés l'escassetat de recursos hídrics de les zones que pretén cobrir, tenint en compte que el sistema d'explotació de les conques del Segura i la sud-oriental ja reben recursos des de l'Ebre, el Tajo i el Guadiana Menor, a través de les infraestructures existents, i menystenint les conseqüències del canvi climàtic, que preveu una reducció paulatina de les pluges. Molt ens temem que, a mesura que passi el temps, ens desmantellin l'Ebre, consolidant la seva ruïna i esdevenint un riu testimonial.

VIU EL PARC - EL GARRAF - OLÈRDOLA

Amb el propòsit d'impulsar un extens programa d'activitats a l'entorn del Parc Natural del Garraf i el Parc Comarcal d'Olèrdola, el Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona ha organitzat una altra edició del programa VIU EL PARC.

Un seguit d'actuacions repartides pels pobles de la nostra comarca tenen el propòsit de divulgar aquests parcs i les seves característiques, estretament lligades al context cultural local i als contactes amb la natura. Tot aquest programa es desenvoluparà durant la tardor, des d'octubre fins a primers de desembre, i inclou des de la V Fira d'Artesans o la Festa del Mas de la Terra, fins a l'exposició "Líquens d'art: 34 petjades damunt la pedra del Garraf", que tindrem exposada al nostre local del 23 d'octubre a l'1 de novembre. També es preveu una Nit d'Estels amb la inauguració de l'Observatori Astronòmic de Can Grau. A més, es podrà anar a la Festa Major del Parc, que tindrà lloc al recinte del Museu Arqueològic d'Olèrdola. I repartit per tota la comarca hi haurà jocs, teatre, música, xerrades, teatre, sardanes, contes, excursions, etc. Alhora, hi ha convocat el VII Concurs de Fotografia dels Parcs Naturals de Garraf i Olèrdola. I un munt de coses més, relacionades amb aquest tema dels Parcs, per la qual cosa s'ha editat un extens programa amb totes les actuacions previstes, que es pot consultar a la pàgina web www.diba.es. També es pot demanar informació al correu electrònic [s.parc@diba.es](mailto:s.parc@ diba.es) o al telèfon 93 402 24 28. Cal participar-hi!

El plaer de comprar

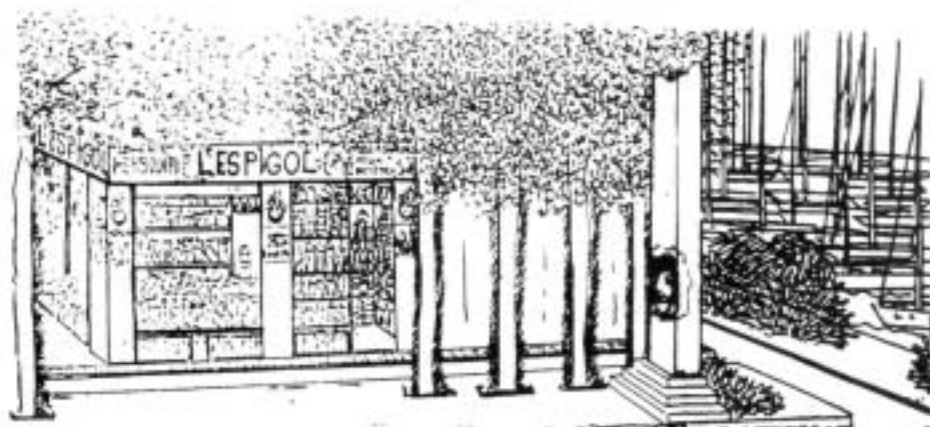
Botiga a Vilanova

c/ Dr. Zamenhof, 28 - Tel. 93 815 92 14

P La compra fàcil
PASSEIG MARÍTIM - SEGUR DE CALAFELL

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, dietètica, formatges i especialitats

**GRAN ASSORTIT
DE PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES**

*** * ***

**ESPECIALITZATS
EN PRODUCTES
ECOLÒGICS**

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú

INTER SPORT OLARIA

TOT PER A L'ESPORTISTA

A Vilanova:
Pl. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

Al Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

A Sitges:
Sant Francesc, 18

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

Ferrino
Atomic
Chiruca

Salomon
Rossignol
Petzl

Trango
Columbia
Descente

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% de descompte en els articles de muntanya.

ICE RIDER - Crampón semirígido de 12 puntas para alpinismo clásico. Su diseño compacto lo hace especialmente resistente en las condiciones más extremas y permite distribuir perfectamente las tensiones de flexión por toda la estructura. Con un sistema de fijación mediante termoplásticos de alta resistencia y ajuste rápido, también está disponible en los sistemas clásicos de fijación. Peso: 850 g.

Patrick Bernhuit
Partenaire CAMP
Voyage Alpin
2000 - 2001

ser UNÍCO

ser LIBRE

ser CAMP

ORTOPÈDIA VILANOVA

El centre dels seus peus

Havana, 14

Tel. 93 815 34 52

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

(Barcelona)